

VITA SEXUALIS

**A
NORMÁLISTÓL
AZ ABNORMÁLISIG**

Dr. NÉMETH PÉTER és Dr. H. ROHLER
törvényszéki tanácselnök orvostanár
közreműködésével

ÍRTA:

Dr. M. E. DUBIN

orvostanár

FORDÍTOTTA:

Dr. FÜLÖP ZSIGMOND

FSZEK Központi Könyvtár

SÁNDOR JÓZSEF ÉS TÁRSA KIADÁSA

Minden jog fentartva.

Fővárosi nyomda rt.

TARTALOMJEGYZÉK

Oldal

A NORMÁLISTÓL AZ ABNORMÁLISIG

Írta: M. E. Dubin orvostanár..... 7

A nemi ösztön változatai

önfentartási és fajfentartási ösztön. — A szaporodás, utódok létrehozása. — Egysejtű lények szaporodása. — A szaporodási sejtek. — Nemi ösztön és idegrendszer. — A nemek egymáshoz való viszonya az állatvilágban. — A nemi ösztön független az ivarmirigyektől. — Steinach kísérletei. — Fabre kísérletei az éjjeli pávaszemmel. — A nemi érettség, pubertás. — A nemi ösztön időszakossága. — Nemi ösztön és éghajlat..... 9

A kékjézet.

A kékjézet célja a természetben. — A libido sexualis. — Erotizmus. — A kékjézet fokozatai. — A koitus mint epileptikus roham. — Becézgetés, simogatás. — A csók. — A szaglóérzék szerepe a kékjézet fokozásánál. — A látóérzék szerepe. — A nárcizmus. — A jus primae noctis. — Mesterséges eszközök a kékjézet fokozására. — Az ampallang..... 37

Az onánia.

Az onánia jelentősége. — Mi az onánia ? — Az onánia elterjedése az ókorban és ma. — Az onánia egyes alakjai. — Onanizáló eszközök. — Onánia a férfiaknál és nőknél. — Onánia és életkor. — Az onánia okai. — Külső és belső okok. — Onánia és nevelés. — Onánia és nemi abstinentia. — Az onánia következményei..... 68

AZ ÖNFERTŐZÉS GYAKORLATI THERÁPIÁJA

Írta: Dr. H. Rohleder orvostanár..... 99

Az önfertőzés gyakorlati therápiája 101

KÜLÖNFÉLE

PERVERZITÁSOK A KÉJÉRZET FOKOZÁSÁRA

Írta: Dr. M. E. Dubin orvostanár..... 107

Különféle perverzítások a kéjérzet fokozására. A fájdalomérzés és kéjérzés összefüggése. — A csók eredete. — A szerelmi harapás. — Algolagnia. — A szádizmus. — Esményi szádizmus. — A mazochizmus. — A flagelláció. — Exhibicionizmus. — Fétisizmus. — Cipő- és láb fétisizmus. — Ruha- és szőrmefétisizmus. — Hajfétisizmus. — Állatfétisizmus..... 109

A PUBERTÁS BEFOLYÁSA A FIATALKORŰ BŰNÖZŐKRE

Írta: Dr. Németh Péter törvényszéki tanácselnök..... 205

A pubertás korának befolyása a fiatalok bűnözésére.... 207

A NORMÁLISTÓL AZ ABNORMÁLISIG

ÍRTA:

Dr. M. E. DUBIN
orvostanár

A nemi ösztön változatai.

Önfentartási és fajfentartási ösztön.— A szaporodás, utódok létrehozása. — Egysejtű lények szaporodása. — A szaporodási sejtek. — Nemi ösztön és idegrendszer. — A nemek egymáshoz való viszonya az állatvilágban. — A nemi ösztön független az ivarmirigyektől. — Steinach kísérletei. Fabre kísérletei az éjjeli pávaszemmel. — A nemi érettség, pubertás. — A nemi ösztön időszakossága. — Nemi ösztön és éghajlat.

Mi az élet célja? Az élet fentartása.

Ha ezt a feltett kérdést és a rá adott feleletet kissé boncolgatjuk, rögtön látjuk, hogy ezek egy kettős feladatot foglalnak magukban. Az életet ugyanis két irányban kell fentartani: az egyéni életet és a faj életét. Az első föladatot szolgálja a leghatalmasabb ösztöne az élő lényeknek: az önfentartás ösztöne, mely az egyén megmaradását szolgálja avval, hogy kényszeríti az egyént a legtermészetesebb szükségletek kielégítésére; tápláló anyagok föl vételére, védekezésre az időjárás mostohaságai ellen és az egyéni életet fenyegető veszélyek elkerülésére. Ez biztosítja az egyén megmaradását.

Ám minden élő lény, akár növény, akár állat, egyéni élete korlátolt tartamú, hosszabb-rövidebb idő után akkor is megszűnik, ha a külső életfölté-

telek még változatlanul megvannak és ha semmiféle külső erőszak nem vet véget az egyén életének. Vagyis egy idő múlva természetes előregedés következtében beáll a halál. Hogy a természet, illetve az élő világ miért rendeződött be így, hogy a faj fõntartását miért az egyszer létrejött élőlények végtelen élettartama biztosítja, arra nem tud és valószínûleg sohase is fog tudni feleletet adni a tudomány. De ennek a kérdésnek a fejtegetése nem is tartozik feladataink közé.

A természet úgy gondoskodik az élet folytonosságáról, hogy mielőtt az egyén megszûnnék, létrehozat vele új egyéneket. Ez az a folyamat, melyet szaporodásnak neveznek. Mikor az egyén növekedése és fejlõdése megszûnik, akkor elõáll egy az élet határán túli növekedés: a szaporodás.

A szaporodás tehát új egyének létrehozása. Az élő világ legalsóbb fokain ez a szaporodás egyszerűen úgy áll elõ, hogy az élőlény teste mindenestül kettéoszlik, két vagy több darabra válik s ezzel meg is vannak az új egyének. Ez tehát olyan módja a szaporodásnak, amikor nincs szülõ és utód, hanem a szülõ maga alakul át utódokká s ezek folytatják az életet ott, ahol a szülõ abba hagyta. Itt még nincs is semmiféle ösztön vagy más valami lelki tényezõ, ami az egyéneket erre ösztökélje, kényszerítse, ez éppen olyan természetes, automatikusan és mechanikusan végbemenõ folyamat, mint ahogyan a fa megtermi a gyümölcsseit. Ez a szaporodás módja a legtöbb egysejtû állatnál és növénynél.

Azonban már ugyancsak itt, az egysejtûek világában föllép a szaporodásnak egy bonyolultabb módja, melyhez már két egyén, illetve két egyének a párosodása kell. Például a paramaecium nevû egysejtû ázalékállatkánál két

egyén — melyek között azonban mi a legerősebb mikroszkóppal se látunk semmiféle egyéni különbséget — egymáshoz tapad, a sejtmagvaik összeolvadnak, majd ismét szétválnak két sejtmaggá, utána az összetapadt egyének is szétválnak s külön-külön szaporodnak, még pedig osztás által. A tudománynak mai fölfogása az, hogy ez az egybeolvadás az élő anyag fölfrissítését szolgálja.

A fejlődésnek magasabb fokán álló élő lényeknél már két jól megkülönböztethető egyén kell a szaporodáshoz: a hím és a nőtény. Ezeknél u. i. már nem az egész test végzi a szaporodást, hanem külön szaporodási sejtek alakulnak ki: a hímnél az ondósejtek, a nőténynél a petesejtek. Ennek a két sejtnak az egybeolvadása kell ahhoz, hogy utód jöjjön létre. Ezeket a sejteket külön erre a célra szolgáló mirigyek: az ivarmirigyek termelik és a kétféle sejt összetalálkozásának vagy összehozásának megkönnyítésére is külön szervek fejlődnek ki: az ivarszervek vagy szaporodási szervek.

Ennél a pontnál vetődik fel szükségképpen a kérdés: mi indítja arra az eltérő szaporodási szervekkel bíró egyéneket, tehát a hímekeket és nőstényeket arra, hogy igyekezzenek az általuk termelt kétféle szaporodási sejtet egyesíteni, vagyis a szaporodáshoz szükséges aktust, a párosodást vagy közösülést (koitust) elvégezni? Hiszen az állatvilág egyéneit, akár a magasabb, akár alacsonyabbrendűeket, állandóan leköti az intenzív küzdelem a létért, az egyéni megmaradásért, a táplálék megszerzéséért. Az állat nem tud arról, hogy neki egyéni élete van, mely véges, nem tud a halálról, nem tud arról, hogy neki utódokat kell létrehoznia. Miért van hát mégis, hogy az állat sok-

szor hosszú időre teljesen abba hagy minden olyan életműködést, mely az ő egyéni élete fenntartására irányul, lemond a táplálékfelvételtől és minden egyébről s rendkívül intenzíven csakis a faj főtartásának él?

Ha erre a kérdésre válaszolni akarunk, egy újabb fontos tényezőt kell figyelembe vennünk. És pedig azt, hogy már a fejletlenebb többsejtű állatoknál megjelenik valami, mely az állatvilág legjellemzőbb berendezése (bár ma már nyomában vannak a növényvilágnál is), tudniillik az idegrendszer. Már az alsóbbrendűeknél is, de különösen a magasabbrendűeknél ez kormányozza az összes többi szervek működését, de különös erővel érvényesülő hatalommal ott, ahol ennek az idegrendszernek jól fejlett központja van, vagyis ahol agyvelő fejlődött ki. Ettől kezdve az állat egy úgyszólván szellemi irányítás alatt áll, mely irányításnak a természete a millió éveken át végbement törzsfajlódásnak a terméke.

Mármost ugyanez az idegrendszer, illetve ennek a központja az, ami az állatoknál a kétféle nemiségű egyéneket arra kényszeríti, ösztökéli, hogy a tovább szaporodás érdekében keressék az egymással való érintkezést, a párosodási. *Az idegrendszer központjában székelő és innen kiinduló ilyen hatalmas kényszerítő erő az, amit köznyelven szaporodási vagy nemi ösztönnek nevezünk (másként fajfentartási ösztön).*

Ha a bevezetésben mondottakat is figyelembe vesszük, akkor megállapíthatjuk, hogy két hatalmas ösztön kormányozza az élő világot: az önfentartási és a fajfentartási vagy nemi ösztön. Ez a két ösztön sokszor teljesen külön működik, egyik a másiktól többé-kevésbé függetlenül, sokszor egymással kombinálódva és egymást kiegészítve.

szítve, sokszor pedig bizonyos időszakokban, a párzási idő alatt a nemi ösztön annyira elhatalmasodik, hogy minden más tevékenység letörpül és háttérbe szorul amellett, hogy ez kielégülésre találjon.

A nemi ösztön érvényesülése tekintetében bizonyos különbségek vannak az ember és a magasabbrendű állatok között. Az ember nemi ösztöne ugyanis az egész éven át működik, még pedig többnyire egyenletesen, bár egyes megfigyelések szerint, legalább is bizonyos egyéneknél tavasszal erősebben, mint más évszakokban, ami atavizmusra, az ősoktól való öröklésre vezethető vissza. Az állatoknál a nemi ösztön működése többnyire bizonyos időszakra, a párzási időszakra korlátozódik, illetve ilyenkor legintenzívebb, szinte lenyűgöző erejű, bár máskor is megnyilvánulhat.

Amellett az állatoknál a nemek nem élnek állandóan egymás mellett, csak a párosodási időszak beálltakor keresik föl egymást. A legtöbb állat, különösen az alsórendű lényeknél, teljesen izolált és egyéni életet él. Nem törődnek egymással, semmiféle társadalmi közösségi viszonyban nincsenek egymással, sőt a legtöbb esetben meg se ismerik egymást és nem tudnak róla, hogy egyúgyazon fajhoz tartoznak. Sőt alsóbbrendű állatnál, már halaknál is, az egyéni és faji megkülönböztető képesség annyira hiányzik, hogy a kannibalizmus, vagyis az ugyanazon fajhoz tartozó egyének fölfalása nagyon elterjedt jelenség. E sorok írója egy kis akváriumot tart a dolgozószobájában és nem egyszer figyelte meg, hogy bizonyos fajú halak rögtön föl is falják az utódait, amint a petékből kikeltek, hacsak idejében nem gondoskodott az ember ezek elkülönítéséről. Minél magasabbra haladunk az állatvilágban, an-

nál inkább háttérbe szorul ez a közönyösség a fajtabeli egyének iránt és annál nagyobb mértékben lép föl a hajlam valami társadalmi közösségbe való lépésre. Általánosságban mégis azt mondhatjuk, hogy ugyanazon fajnak a fiatal állatai, noha kezdetben talán rajokban vagy csapatokban élnek, a fokozatos növekedéssel lassankint szétválnak és egyéni életet folytatnak. De ha most arra gondolunk, hogy például a heringek milliárdnyi tömege szétszórva él a tengerben, akkor nyilvánvaló, hogy a természetnek valami külön módszereket kell alkalmazásba vennie arra, hogy párzás idejére a nemek tömegesen összekeverüljenek. Amint ez meg is történik a halak ívása (tömeges fölvonulása) idején. Bizonyára a nemi ösztön tereli össze a halakat ilyen tömegesen, bár itt az az érdekes jelenség van, hogy a halakra nem várnak a koitussal kapcsolatos kéjes érzések, mint a magasabbrendű állatoknál, mert a legtöbb halnál nincsen koitus, hanem a hímek és nőstények csak ugyanarra a helyre gyűlnek össze s ahol a nőstények lerakják a petéiket, ugyanott bocsátják ki a hímek az ondójukat a vízbe. Ezeknek egymásra találása, vagyis a megtermékenyítés, így teljesen a véletlenre van bízva.

Mikor elérkezik a párosodás ideje, az állatot teljesen ez keríti hatalmába. Forel, a kiváló svájci természettudós, a nemi kérdés legnagyobb ismerője, ezt írja erről:

„Így áll elő az a csodálatos jelenség, hogy a szaporodási ösztön áthatja az egész idegrendszert vagy helyesebben mondva az egyén egész magasabb szellemi életét. A szaporodásra megérett egyén idegrendszerén valami hatalmas vágyódás és ösztön áramlik át s ez vonzza a másik nemű egyén felé. Ez az ösztön pillanatnyilag olyan erős,

hogy az énről való gondoskodás és az önfentartási ösztön teljesen eltűnnek. A szaporodási ösztön minden más ösztönt lenyűgöz. Csak egy gyönyörűség, egy törekvés, egy vágyódás marad meg: megkapni a másik nemhez tartozó megkívánt lényt, ezt átölelni és a legbensőbb érintkezésben egyesülni vele. Olyan dolog ez, mintha abban a pillanatban az egész egyén egyetlen ivarsejtnek érezné magát, akkora benne a vágyódás, a kék akarása, hogy a másik egyénnel egyesüljön”.

Mantegazza, a nemiség poétalelkű tudósa ezt írja a szerelmi kéjről:

„Ha a férfi a legmagasabb ideális szféráig emeli a szerelmét, ha őt mondhatjuk a földgolyó legmagasabbrendű szerelmesének, akkor ő dicsekedhetik avval is, hogy a kék rombolásában ő kapta a legnagyobb serleget a természettől és az élő lények között ő az egyetlen, aki meghalhat a kéjtől és az érzékiséggel megölheti magát. Hiszen borzasztó dolog is egy szerelmes pár benső ölekezése! Olyan borzasztó, hogy az érzékeknek ettől a viharától a festő kezéből kiesik az ecset, az életbúvár elveszti az elemzés fonálát, a filozófus pedig elképed a vadságán és állati fenségességén annak az aktusnak, melynél látszólag minden emberi erő a megtermékenyítendő állatnak áldozódik föl. Minden szűznek bevallott vagy néma célja, kínja és gyönyörűsége minden embernek a legmagasabb érzéki mámor, de ugyanez a legmélyebb szakadék is, ahová a közönséges szerelem beeshet és ahová a fenkölt szerelem is alámerülhet! Kék érzet! borzasztó szó, mely a legtüzesebb szerelmi jelenetekre és a végtelen káoszra emlékeztet s mindenütt megjelenik, ahol egy élő lény születik vagy megsemmisül; alakatlan káosz, melyből villámok cikáznak, melyben elemek

forronganak és földrengések morajlanak; kaósz, melyben a jó és rossz olyan közel vannak egymáshoz, hogy keverődhetnek, egyesülhetnek és egymással összeolvadhatnak; olyan kaósz, melyben az angyal és az állat ölelkeznek bensően, úgy hogy egy pillanatra eltűnik az emberi egyéniség és fantasztikus szörnyeteggé alakul át, mely félig férfi, félig nő, félig isten, félig ördög... Felütöm az emberi történelem könyvét és ezt olvasom: Szardiniában a szép San Luri mértéktelen szerelmeskedésével megölte a fiatal II. Mártont, az aragónai házból való királyt, ami Szardínia függetlenségének megadta az utolsó döfést. 1409-ben fényes győzelmet aratott Narbona vicomte ellen, mikor őt magát is legyőzte a szép San Luri, amennyiben ez az arragóniai királyt egyszerűen csókokkal fojtotta meg”.

Azt a nézetet, hogy a nemi ösztön nem egyszerűen a duzzadásig megtelt nemi mirigyek kiürítésének szükségletéből ered, hanem hogy ez az ösztön átjárja az egész idegrendszert és külön központja is van, támogatja az a másik fölfogás, melyet egész sereg érdekes kísérlet erősít meg és amelynek lényege röviden az, hogy a nemi ösztön sok tekintetben egészen független a nemi mirigyektől, mert ezeknek eltávolítása után is tovább működik. Lássunk erre vonatkozólag néhány érdekes kísérletet:

Spallanzani úgy találta, hogy a hím béka kointus közben elviseli a legmesszebbmenő csonkításokat is anélkül, hogy a párosodási aktust félbeszakítaná vagy abbahagyná; még a lefejezés után is négy-tíz napig a nőstény hátán ül, melyet mellső lábaival fog át. Goltz megerősítette és kiegészítette az olasz tudós megfigyeléseit, ő a nősténynek különböző testrészeit operálta le és úgy

találta, hogy a párosodási időszak alatt minden része vonzóan hatott a hímekre, míg ellenben a nőtényeket nem vonzották a hímeknek egyes levágott részei. A különféle érzékszervek eltávolítása azt mutatta, hogy az ingert nem valami különleges szerv, hanem az egész idegrendszer közvetíti. Ha a karok bőrét, vagy a mellbőrnek a karok közötti részét távolította el, akkor az átölelés nem következett be; úgy látszik tehát, hogy szekszuális érzékelést ezek a testrészek közvetítik. Ellenben az átölelés igenis megtörtént, ha csupán a heréket távolította el. Ez a kísérlet tehát azt mutatja, hogy a herék kiürítésének a szükséglete nem olyan lényeges a nemi ösztön megnyilvánulására.

Erre vonatkozólag a döntő kísérletezéseket Tarchanow orosz tudós végezte Szentpéterváron. Több száz gyepi-békával kísérletezett, melyek majdnem mind koitusban voltak (ami a békáknál több napig tart). Ezekkel először is megismételte a Goltz kísérleteit. Szívnek, tüdőnek, a máj egyes részeinek, a lépnek, a gyomornak, a beleknek, a veséknek eltávolítása nem váltotta ki a koitus abbahagyását, sőt még a herék óvatos eltávolítása sem. De az ondóhólyag eltávolítása avval járt, hogy a békák azonnal vagy rövid idő múlva abbahagyták a koitust és nem is próbálkoztak vele többé. Tarchanow ebből arra következtetett, hogy a békánál s így valószínűleg az emlős állatoknál, tehát az embernél is az ondótartályok a nemi impulzus kiindulási pontjai, ahonnan aztán az egész nemi aktus kiváltódik.

Pár év múlva Steinach folytatta Prágában a kérdés kutatását. A Tarchanow tanítását elfogadta a békára vonatkozólag, de mégis bizonytalanak mondotta, vájjon az emlősöknél az ondó-

hólyag érintetlenségétől függ-e a nemi ingerlékenység megmaradása? Ezt már csak azért is kétségbevonta, mert a békák ondótartói és az emlősök ondóhólyagjai nem azonos eredetű szervek. A kérdés eldöntésére fehér patkányokkal folytatott kísérleteket, melyeknél nagy ondóhólyag mellett igen erős a nemi ösztön. Úgy találta, hogy az ondóhólyag eltávolítása nem szüntette meg a nemi ösztönt, mert az operáció után a patkányok éppen olyan gyakran és erőteljesen végeztek el a koitust. Azonban ezekben a tartókban Steinach szerint nem is ondófolyadék van, hanem egy különleges váladék, ezek bonctani szempontból egészen mások, mint a béka ondótartói, úgy hogy a Tarchanow eredményei megdöntetlenek maradtak. Steinach utal arra, hogy a kecskebékánál, melynek a nemi viselkedése nagyon hasonlít a gyepi békáéhoz, nincs is ondótartály. Mármost a Tarchanow kísérleteit megismételve, úgy találta, hogy az ondótartályok a koitus előtt üresek és csak ennek folyamán töltődnek meg, tehát nem lehet arra következtetni, hogy a nemi impulzus ezekből az ondótartályokból indulna ki. Azután azt tette, hogy ezeket az ondótartályokat a vérzés lehető elkerülésével eltávolította s úgy találta, hogy az ilyen módon megoperált egyéneknél a koitus még öt-hét napig tartott, sőt pár egyénnél még tovább is. Ebből Goltz-zal együtt arra következtetett, hogy az impulzus először a megduzzadt heréből, nem pedig az ondóhólyagokból indul ki. Glotz maga utalt arra, hogy ha a herék eltávolítása után a koitus nem szakad félbe, ez még nem bizonyítja azt, hogy az impulzus nem belőlük indult ki, mert ha egy ideg-mechanizmusnak a működése egyszer megindult, ez folytathatódik akkor is, ha a ki-

váltó inger megszűnt működni. Ha a heréket néhány hónappal a párosodási idő előtt távolították el, akkor az ilyen hímek egyáltalán nem végeztek koitust. Azonban bizonyos nemi dispozió és az átölelésre való hajlam még ilyen esetben is mutatkozott és csak a párosodási idővel tűnt el. A legtöbb modern szerző szerint az emlős állatok ondóhólyagjai csak tartályai a váladéknak, melynek a szerepe ismeretlen. Steinach nem talált benne ondószálakat és így azt javasolta, hogy ezeket edénymirigyeknek nevezzék el. Az edénymirigyek eltávolítása után a fehér patkányoknál tipikus koitus volt észlelhető, de a nemző erő csökkentnek mutatkozott s mindkét hólyagnak, valamint a prostatának a kiirtása terméketlenségre vezetett. Steinach ebből arra következtetett, hogy ezeknek a mirigyeknek a váladéka fokozza az ondószálak vitalitását. Úgy találta, hogy érett herélt fehér egerek eleinte éppen olyan potenseknek mutatkoztak, mint azelőtt, de lassankint impotensek lettek, viszont nemi szempontból nagyon ingerlékenyek maradtak. Majd odamódosította a kísérleteket, hogy az ivarérettség beállta előtt herélte ki az állatokat és így jött rá arra a nagyon fontos tényre, hogy az ilyen állatoknál is egészen jelentékeny nemi ingerlékenység fejlődött ki. Az ilyen állatok is csakúgy keresték, szimatolták és nyalogatták a nőtényeket, mint ezt más érett hímek csinálják és hogy ez nem csupán kíváncsiságból történt, kiderül abból, hogy koitus-kísérleteket is végeztek, melyek csak abban különböztek a normális hímek koitusaitól, hogy nem került sor a hímvesző merevedésére és ondókilövellésre; néha azonban tökéletlen erekció is állott elő. Így maradt ez egy egész éven át, míg végre a nemi hajlandóságok kezdtek el-

maradni és beállottak a korai öregedés jelei. Steinnach a nemi érzésnek ezeket a jelenségeit azokkal hasonlítja össze, melyek az embernél a gyermekkorban lépnek föl.

Úgy látszik tehát, hogy igazolva van a fenti tétel, mely szerint a nemi ösztön bizonyos mértékig független az ivarmirigyektől, melyeknek kifejlődése az ösztön erősödését és a nemzést biztosító impulzus fölébredését szolgálja.

De a gazdák és állatorvosok tapasztalatai is amellettszólnak, hogy a nemi ösztön megmarad a herélés után is; így például ökrök és herélt lovak gyakran végeznek párosodási kísérleteket ivarzó nőstényekkel; a herélt lovak néha potensek maradnak s különösen tüzesek, de megtermékenyíteni természetesen nem tudnak.

Ezeket az eredményeket erősítik meg az embernél tett bizonyos megfigyelések is; a herélt férfiak is mutatnak nemi ösztönt, mint ezt a megfigyelők megállapították olyan országokban, ahol eunuchokat szoktak csinálni és alkalmazni.

A herélésnek különféle fokai vannak, a rómaiak négyet különböztettek meg: 1. az igazi herélteket, akiknél mindkét herét és a hímvesszőt is eltávolították; 2. spadones, akiknél csak a heréket távolították el, ami a leggyakoribb eljárás; 3. thlibiae, akiknél a heréket nem távolították el, hanem csak szétzúzták (hogy ilyen eljárás is volt, azt a legnagyobb görög orvosnak, Hippokratésnek néhány sorából tudjuk); 4. thlasiae, akiknél csak az ondóvezetéket vágják át. Millant említi, hogy a spadonest párosodásra alkalmasoknak tartották abban az esetben, ha az operációt a pubertás beállta után végezték és hogy az ilyen herélteket a római hölgyek nagyon kedvelték ad

securas libidinationes vagyis olyan kéjelgésre, melynél nem kell következményektől tartani.

Dr. Malignon a pekingi francia követség orvososa arról ad hírt, hogy a kínai eunuchoknak nemi érzéseik vannak, keresik a nők társaságát és kielégíti a nemi ösztöneiket úgy, ahogy lehet, mert külső nemi szerveik egyáltalán nincsenek. Az ösztön annál kisebb mértékű, minél korábban távolították el a szerveiket s a kínaiak a tíz éve« koruk előtt herélt fiúkat abszolút szüzeknek tartják. Sztambulban, ahol az eunuchok rendszeren négererek, a herélést már a korai gyermekkorban és tökéletesen végzik el, hogy a potenciát lehetőleg tökéletesen megszüntessék. Lancaster egy keleten élő európai embernek a nyilatkozatát a következőkben közli:

„Amennyire én tudom, a nemi ösztön a nemi szervek teljes eltávolítása után is megmarad: az eunuch nem abban különbözik a rendes férfitől, hogy nemi ösztöne nincs, hanem csak az ennek kielégítéséhez szükséges szervei hiányzanak, ebben különbözik a rendes férfitől”. Hogy a régi Rómában és a keleten egyes nők jobban szerették a herélt férfiakat, azt Baeger avval magyarázza, hogy náluk hosszabb ideig tart az erekció.

Ha a herélés úgy történik, hogy a hímvesző megmarad, akkor a potencia még tíz évig az operáció elvégzése után is megmaradhat; Pelikan szerint az orosz skoptoknál, ha a herélést a pubertás folyamán végzik el, az egyének még sokáig azután koitusképesek maradnak. Az érettebb korban végzett herélés alig változtat valamit a potencián és a nemi érzéseken. Guinard azt mondja, hogy a herélés után a nemi ösztön tovább marad meg az embernél, mint az állatoknál, sőt hogy

külső ingerek erősebb hatása következtében még fokozódik.

A keletet leszámítva, a nők kasztrálása (betegségek következtében) gyakoribb, mint a férfiaké és náluk az operációnak a nemi érzésekre gyakorolt hatása meglehetősen változatos. A koitus utáni vágy és a koitus élvezése változatlan maradhat, vagy bizonyos módosulásokat szenved. Ha mutatkozik a nemi ösztön némi hanyatlása, ez inkább avval a szuggesztív képzetel magyarázható, hogy ők nem olyanok többé, mint más asszonyok... ha pedig fokozódik az ösztön, ez magyarázatát találja abban a biztonságban, hogy nem kell többé a terhességtől félniök. Természetes, hogy ennél a dolognál nagyon is figyelembe jön az egyéni sajátosságok, az egészségi állapot és az életmód.

Jayle úgy találta, hogy 33 nő közül, akiken petefészkek-kiirtást hajtottak végre, 18-nál a nemi ösztön változatlan maradt, 3-nál csökkent, 8-nál megszűnt és 3-nál fokozódott; a koitus által okozott élvezet 17-nél változatlan maradt, 3-nál csökkent, 4-nél megszűnt, 5-nél fokozódott. 6 esetben a koitus nagyon fájdalmas volt. Az esetek két másik csoportjában, ahol vagy mindkét petefészket a méhhez együtt vagy csupán a méhet távolították el, az eredmények ebből a szempontból nem változtak lényegesen.

Glaevecke úgy találta, hogy 27 olyan nő közül, akiknek eltávolították a petefészket, 6-nál megmaradt a nemi ösztön, 10-nél eltűnt, 1 I-nél csökkent; az élvezet változatlan maradt 8-nál, csökkent 10-nél, megszűnt 8-nál. Pfister 99 kasztrált nőről számol be; úgy találta, hogy egy részük vágyódás és a koitus élvezése tekintetében semmiféle változást nem észlelt, de 60 esetben az

élvezés tökéletes megszűnése vagy csökkenése állott elő. Kepler 46 esetben nem tapasztalta a nemi érzés megváltozását.

Egy Blum nevű amerikai szerző, aki szintén evvel a kérdéssel foglalkozik, úgy találta, hogy azoknál a nőknél, akiket 33 éves koruk előtt kasztrált, a vágyódás soha sem szűnik meg teljesen, sőt egyeseknél ennek emelkedése volt tapasztalható. Viszont csaknem valamennyi nő azt adta elő, hogy koitus közben a hüvelyben valami kis váladék-képződés megy végbe. A 33 éves koron túl operált eseteknél, főleg ha a méhet is eltávolították, úgy a vágyódásnak, mint az élvezésnek lassú hanyatlása mutatkozott. Viszont Tait és Bantok néha még az egész belső nemi készülék eltávolítása után is a nemi érzés jelentékeny fokozódását találták.

Egy ausztráliai orvos a következőket írja: „Azokban az esetekben, ahol mindkét petefészket el kellett távolítani, semmiféle határozott szabályt nem lehet fölállítani; egyes asszonyok azt mondják, hogy a régi szenvedélyességükhöz képest az operáció után egészen közönyösek lettek; de ha a nők egyszer már megismerkedtek a nemi élvezettel, akkor a vágyódás és az élvezés rendszeren változatlanul megmaradnak. Egy esetben, mikor mindkét petefészket és mindkét petevezetékét ki kellett irtani egy 19 éves lánynál, aki egy év óta nemi érintkezést folytatott, az operáció után a vágyódás és élvezés jelentékenyen erősebbek lettek; a menstruáció teljesen megszűnt, de a külső megjelenés egészen nőies maradt. A koitus alatt a hüvely állandó görcsös összehúzódsait érezte””.

Nem akarjuk ennek az érdekes kérdésnek a fejtegetéseit hosszúra nyújtani, ezért csupán még

egy közismert tényt említünk föl: hogy a nemi ösztön többnyire változatlanul megmarad a nőknél abban a korban is, mikor a mirigyek már régenszűntették a működésüket.

Ezek után azt hisszük, hogy ez elősorolt adatokkal eléggé bizonyítva van, hogy a nemi ösztönnek maga az idegrendszer, illetve ennek a központja a székhelye, nem pedig a nemi mirigyek, melyek inkább csak kiváltó ok gyanánt szerepelnek.

Ha körülnézünk a természetben, szinte meglepő, mennyi bizonyítékát, mennyi megnyilvánulását látjuk a nemek egymás utáni vágyódásának. A madarak csicsergése, a rovarok zümmögése mind azt jelenti, hogy az ugyanazon fajhoz tartozó nemek keresik egymást, illetve hogy a hímek üldözik a nőstényeket. Mert a magasabbrendű állatoknál többnyire mindig a hím az üldöző, az aktív fél. Ezért a hím az erősebb, a mozgékonyabb, neki vannak fejlettebb, sőt sokszor egészen különleges érzékszervei, melyek arra szolgálnak, hogy a nőstényt megtalálja. Hogy ez az ösztön egy-egy érzékszervvel kapcsolatban néha milyen hatalmas erővel működik és mire képes, annak bizonyítására Fabre-nak a nagy francia természettudósnak egyik kísérletét közöljük, aki kilencvenkét éves korig tartó hosszú életét állandóan a rovarlélektan kutatásának szentelte. A szokatlanul hosszú idézetet bizonyára megbocsátja az olvasó, mert az itt közölt rész rendkívül elmés kísérleteket ismertet és olyan bájosan van megírva, ahogyan csak Fabre tudott írni:

„Ki ne ismerné az éjjeli pávaszemet, Európának ezt az egyik legnagyobb lepkéjét? Hatalmas bábját rendszeren öreg mandulafák alatt lehet találni, mert a hernyója ennek a leveleiből él.

Laboratóriumom asztalán május 6-án a jelenlétemben bújik ki egy nőstény a bábtaakarójából. A még nedves lepkét azonnal drótharang alá zárom; nincs vele semmi különösebb tervem, csak éppen meg akarom figyelni, mi lesz tovább. Este kilenc óra felé nagy csapkodást hallok az enyémmel szomszédos szobából. Kis Pali fiam kiabál nekem: „Gyere hamar és nézd ezeket a lepkéket, akkorák, mint a madarak!”

Odasietek és a gyerek lelkenedezését érthetőnek találom. Házunkban az óriási lepkéknek egész inváziója folyik. Négyet megfogtam és kalitkában helyeztem el. De még egy csomó röpköd a tetőzet alatt. Eszembe jut a reggel bezárt nőstény. „Gyere velem fiam, valami furcsát fogunk látni”. A dolgozószobámhoz vezető úton, mely a lakás jobb szárnyát foglalja el, meglátom a szolgálot a konyhában, amint nagy lepkéket zavar, melyeket eleinte bőregereknek nézett. Úgy látszik, egész házamat az éjjeli pávaszemek vették birtokukba. Hát még mi lesz a fogolynál, mely ennek az egész sáska járásnak az oka! A szoba két ablaka közül az egyik nyitva van, tehát szabad az út hozzá.

Égő gyertyával léptünk a szobába és amit itt láttunk, az feledhetetlen. Lomha szárnycsapkodással nagy lepkék röpködnek a drótharang körül. Nekimennek a gyertyának és egyetlen szárnycsapással kioltják. Van valami kísérteties a lenkéknek ebben a nyüzsgésében.

Lehetnek vagy húszan és a lakás más részeibe tévedtekkel együtt vagy negyvenen. Tehát negyven szerelmes éjjeli pávaszem sereglett ide mindenfelől. Nem is sejtem, hogyan értesültek róla, hogy az én dolgozószobámban aznap reggel született házasságképes hölgynek bemutatgatják

a hódolatukat. Mára nem háborgatjuk tovább a kérők seregét. Holnap majd elkezdjük a tanulmányozásukat valami jól kigondolt terv szerint

Előre elmondom, hogy mi történt megfigyelésem nyolc napja alatt Amint besötétedett, 8 és 10 óra között, mindannyiszor jöttek a lepkék. Az időjárás többnyire viharos volt. De ezen és a sötétségen kívül nehézséget okoz a lepkéknek a bejárat megtalálása is. A ház magas platánok között van, az ajtó előtt sűrű bokrok. A lepkéknek tehát a növényzetnek ilyen zűrzavarán kell átmanőverezniük.

A hímek mégis bejutnak szárnyaik legkisebb sebesülése nélkül. A sötétség tehát még elég világos nekik. De mégsem lehet a látóérzékük az, ami odavezeti őket. Ennek ellentmondanak a távolság és a közben lévő akadályok is. Olykor tévednek is a hely pontos fekvése tekintetében, hiszen nemcsak a laboratóriumom, hanem a távolabbi gyermekszoba is teli volt velük; valószínű, hogy a lámpa fénye térítette el őket, mert ez mindig nagy kísértés az éjjeli lepkéknek. De az egészen sötét szobában is fedeztem fel eltévedteket, sőt a földön, az ajtó küszöbén is.

A nászünnepre igyekvők tehát nem törnek egyenesen a cél felé, mint tennék akkor, ha fénysugarak vezetnék őket, ha ezek mindjárt általunk nem ismert fénysugarak lennének is. Nyilván másvalamiről értesülnek a távolban és tapogatózva kell keresniük a végső fölfedezést. Hiszen a mi halló vagy szaglóérzékünk se mindig biztos vezető, ha valami hangnak vagy szagnak a keletkezési helyét kell megkeresnünk.

Miféle készülékek vezetik hát a nagy lepkét, mikor párzás idején éjjel vándorol? Először a tekintélyes, szőrös tapogatókra gondolunk, talán

ezeknek van valami szerepük a nőstény kipárolgásának érzékelésénél? A döntő kísérlet könnyűnek látszik.

Az invázió utáni reggelen még nyolcat találok a tegnapi esti látogatók közül. A többiek elrepültek. Ennek a nyolcnak — meg se érintve őket — finom ollóval többől levágom a tapogatóit. Az amputáltak meg se mozdulnak, a sebesülés tehát nem jelent nekik komolyabb kárt. Hogy éjjeli repülésük kezdetén ne lássák a nőstényt, a foglyot bezáró drótharangot nyitott faláda alá teszem, mely a dolgozószobámtól mintegy ötven méternyire van.

A sötétség beálltakor utána nézek a nyolc operátnak. Hat kirepült, de kettő még itt van, haldokolva hevernek a padlón. De ennek nem az én műtétem az oka, mert ez úgyis gyakran látható. Vájjon a másik hat vissza fog-e térni a csalétekhez, mely tegnap ide vonzotta őket?

Időről-időre odamegyek a haranghoz lámpával meg egy hálóval. A látogatókat megfogom, megjelölöm és mindjárt szabadon eresztem egy közeli helyiségben, melynek ajtaja csukva van. Így pontosan megszámlálhatom a lepkéket. Fél tizenegy után egy sem jön többé.

Összesen huszonöt hímet fogtam, melyek közül csak egynek hiányzik a tapogatója. A hat operált közül tehát csak egy tért vissza a drótharanghoz. E sovány eredmény után nem tudom, vájjon a tapogatók játszanak-e vezető szerepet. A kísérletet meg kell ismételnem, de módosítva.

Másnap reggel a foglyok legnagyobb részét minden életjel nélkül a földön találok. De talán az esti szerelmi körút idejére visszanyerik erejüket. A 24 újnak szintén levágom a tapogatóit, a tegnapi amputált már jóformán halott. A helyi-

ség ajtaját nyitva hagyom, hogy mindenki bejuthasson az ünnepélyre. Hogy a kirepülőket keresésre kényszerítsem, megint más helyre viszem a nőtényt a drótharanggal.

A 24 amputált közül esek 16 jut a szabadba, nyolc erőtlenül marad vissza. De az előbbi 16 közül este egyet sem találok meg a drótharangnál; hét új hímet fogok, de mindnek megvan a tapogatója. Úgy látszik, ennek a szervnek a levágása mégis csak súlyosan esik a latba; a szép díszüktől megfosztottak talán nem mernek újra megjelenni, hogy egy kicsit udvaroljanak? Vagy talán tájékozódás szerve hiányzik náluk? Vagy talán a túlságosan hosszú ideig tartó szerelmi tűz merítette ki őket? Erre is megfelel majd a kísérlet.

A negyedik estén 14 új hímet fogok s másnap ezeknek csak melltoráról vágok le egy kis szőrözetet. Ez nem fosztja meg őket a drótharang fölkereséséhez szükséges szervek egyikétől se. Az éj beálltával mind a szabadba repülnek. A drótharang mellett két óra alatt 20 hímet fogok, melyek közül csak kettő mutatja a tonzúrát. De hol marad a másik 12 nyírott lepke, hiszen ezek birtokában vannak a tapogatóknak? Másrészt hová lett az a sok hím, melyek elpusztultak, miután egy éjen át be voltak zárva? Erre csak egy választ tudok elgondolni: a pávaszemet gyorsan fölémészti a szerelmi tűz. Életének egyetlen célja a pázás és a hím egy csodálatos képességgel van éhez fölruházva. A legnagyobb távolságban is meg tudja találni vágyainak nőtényét, azonban a keresésre két-három estének csak néhány óráia áll rendelkezésére. Ha ezt az időt nem tudja kihasználni: a világító tűz kialszik. Minek akkor tovább élni?

Az éjjeli pávaszem valóban csak azért él, hogy szaporodjék; a táplálkozást nem ismeri. Az éhezőművész semmivel sem tudja imagát megerősíteni. Ez teszi olyan rövid életűvé. Mire véljük hát, hogy a tapogatóiktól megfosztott hímek nem jöttek vissza? Arra, hogy kitelt az idejük, mint a tonzúráltaknak, melyek semmiféle csonkítást nem szenvedtek. Azonban a tapogatók szerepe mégis kétséges maradt, mert a döntő kísérlethez nagyon is rövid volt az idő.

Foglyom nyolc napig maradt a harang alatt s nagyszámú látogatót csábít házamnak majd egyik, majd másik részébe. Ezeket hálóval megfogom és másnap tonzúrával jelölöm meg őket a melltorukon. A nyolc estén összesen 150 lepke röpkölt oda, ami elképesztően nagy szám, ha meggondolom, hogy milyen fáradságomba került a következő két éven át, hogy a kísérletezéshez szükséges anyagot a vidéken fölhajtsam, mert a pávaszem nagyon ritka erre. Annak a 150 hímnek tehát nagyon távolról kellett jönnie. De milyen módon értesültek arról, hogy mi történt az én dolgozószobámban?

Az információszerzésnek csak három eszköze jöhet figyelembe: a fény, a hang és a szag. A látásról és hallásról a több kilométernyi távolság mellett szó se lehet. A lepke ugyanis semmi hangot nem ad. Tehát csak a szaggal magyarázhatjuk a hímek odaseregését. Valóban gondolhatunk olyan kipárolgásokra, melyeket mi szagoknak nevezünk, melyeket mi ugyan semmiképpen se tudunk érzékelni, de amelyek a miénknél sokkal finomabb érzékszervekre mégis hatással lehetnek? Ezt egészen egyszerű kísérlettel dönthetjük el: az esetleges szagot valami erősebb illattal kell eltakarnunk. Tehát jókora mennyiségű naf-

talint szórok el a szobában. Olyan bűz van most itt, mint egy gázgyárban és a hímek csakúgy jönnek, mint azelőtt, az iránynak ugyanavval a biztonságával röpködnek a drótharang felé, mint a szagtalan szobában.

Evvel meg is rendül a bizalmam a szaglásban. de megakadok, mert a kilencedik napon foglyom kimúlik. A kilencedik napon ugyanis, talán fölemésztődve a hasztalan várakozástól, a megtermékenyítetlen petéket lerakja a dróthálóra. Várom tehát a következő évig. A nyáron át hernyókereskedést folytatok, néhány szomszéd fiútól hernyókat vásárolok és szert is teszek néhányra. Ezek be is bábozódnak. De májusban kemény, fagyos idő jön és a kibúvás fáradt példányokat eredményez. A nőstényeket drótharangok alá teszem, de csak nagyon kevés hím jön és ezek se mutatnak semmi lendületet. Egy pillanatra bejönnek, aztán nem mutatkoznak többé. A hideg lehűti a szerelmet, talán a kiáramló szagot is gyengíti... ezt az évet mindenképpen elvesztetem.

Harmadszor ismét nekifogok, mire eljön a tavasz, el vagyok látva hernyókkal és bábokkal. Az évszak nagyon szép, a látogatók minden este tízes és húszas csoportokban sereglenek oda. A nőstény mozdulatlanul ül a drótrácson. Az egész háztáj körül semmiféle zaj vagy szag nem észlelhető. A hímek kettesével, hármassával szaladgálnak a harang tetején. Féltékenységi harcok nem fordulnak elő, mindegyik külön akar bejutni a harang belsejébe, míg végre elfáradva elrepül. Újabbak jönnek helyettük. A harangot minden este más helyre teszem, de a hímeket nem sikerül eltérítenem a helyes nyomról. A helyi emlékezetnek tehát semmi szerepe sincs a dolog-

ban. Egyetlen kérő se mutatkozik még csak futólag se az előző este fölkeresett helyen.

A nőstény eddig nyitva állott a drótharang alatt. Mi történik, ha valami tartóba zárom be? Tudvalévő, hogy a Hertz által kimutatott villamos hullámok vezettek a drótnélküli táviró föltalálásához. Talán a bábból kibujt nőstény is valami drótnélküli telegráfiával él? Ezt sem tartom lehetetlennek. Nos, a nőstényt vasbádogból, fából vagy papírból készült ládákban helyezem el, melyeknek hasadékait légmentesen elzárom s üvegharangot is alkalmazok izolált alapzaton. Ilyen tökéletes elzárás mellett nem is jelentkezik egyetlen hím se. Ellenben, ha nem egészen elzárt tartókat használok, mégha valami szekrényben vannak is ezek, a hímek éppoly számosan repülnek oda, mint a nyílt haranghoz. Ez a körülmény mégis csak valószínűvé teszi, hogy valami kiségérő illat az ok, bár ennek a naftalinnal való kísérletem ellentmondani látszik”.

Fabrenak ugyan nem sikerült megoldania a kérdést, hogy mi vezeti a hímet több kilométernyi távolról is a nőstény pávaszemhez, de azért a példa nagyszerűen és szemléletesen mutatja, hogy a párzási időszakban az állatok egész lelkiisége szinte azonos a nemi ösztönnel.

A természet egyes állatoknál szinte valóságos pazarlást követ el azoknak az eszközöknek a létrehozásában, amelyek azt a nagy célt szolgálják, hogy a nemi ösztön révén megtörténjék a szaporodás. Így a szaporodás biztosítására szolgáló berendezés az is, hogy egy nőstény mellé több hímet rendel a természet, sokszor százával, csakhogy a termékenyítés biztosan megtörténjék. Ezt látjuk a méneknél, ahol egy rajban csak egyetlen nőstény van, a királynő s mikor ez nász-

repülésre indul, százával rajzanak körülötte a hímek. Rendesen a legerősebb és legügyesebb hím végzi el a megtermékenyítést. A párosodás rendesen az életébe kerül, mert nemző szervei benne maradnak a királynő testében és elpusztul. A többi hímét pedig, mint fölösleges kenyérpusztítókat, később a dolgozók ölik meg.

Hasonló a folyamat a hangyáknál is, itt is rövid ideig tart az őrjöngő nászrepülés, de avval a különbséggel, hogy a nőtényt több hím is megtermékenyíti, tehát itt poliandria (többférjűség) uralkodik.

Az alsóbbrendű lényeknél a szerelem, mint a nemi ösztön megnyilvánulása, azonnal megszűnik, sőt nyomtalanul eltűnik, amint megtörtént az ösztön kielégítése. Utána a nemek szétválnak s úgy élnek, mintha soha semmi közük nem is lenne egymáshoz. Csak a magasabbrendű állatoknál fejlődik valami olyan társulás, kapcsolódás, mely tartósabb együttéléshez vezet, vagyis olyasmi, amit az emberi társadalomra vonatkozóan házasságnak szoktak nevezni. Ezeknél, mint az embernél is, az állandó együttélés nem tompítja ugyan a nemi ösztönt, de az összes érzékeknek és az egész léleknek vak elmámorosodása csak a koitus pillanataira szorítkozik s utána beáll a kielégültség megnyugtató érzése, sőt részben teljes közömbösség is a másik nem iránt.

*

Ha folytatni akarjuk az életet kormányzó két hatalmas ösztönnek: az önfentartási és a nemi ösztönnek egymással való szembeállítását, akkor meg kell állapítanunk azt is, hogy míg az önfentartási ösztön az egész életen át, a születés pillanatái a halál pillanatáig működik változatlan erővel — kell is működnie, hiszen ettől függ az élet-

benmaradás — addig a nemi ösztön (legalább is az embernél) csak a teljes vagy majdnem teljes testi fejlettség elérése után kezd működni és csak addig működik, amíg be nem áll a testi és szellemi hanyatlás kora. Hogy a hanyatlás vagyis pregedés korában az utódok létrehozásának lehetősége többé-kevésbé megszűnik, az nagyon célszerű berendezése a természetnek, mely így akadályozza meg gyengébb minőségű utódok létrejövését.

A nemi ösztön intenzív jelentkezése akkor áll be, mikor a test eléri a szaporodásra képes fejlettséget, amit ivarérettségnek vagy pubertásnak neveznek. Ha évszámokkal akarjuk megjelölni ezt a kort, akkor bizonyos eltéréseket találunk az embernél népfajták és éghajlat szerint. Általánosságban annyit mondhatunk, hogy nálunk és általában a mérsékelt égöv alatt a lányok 13—15 éves korában érik el az érettségnek ezt a fokát, a fiúk valamivel későbben. A forró éghajlat alatt, például az afrikai bennszülötteknél, a hinduknál stb., lányok már 9—11, fiúk már 10—12 éves korukban ivarérettek. Lányok az ivarérettség beálltának pontos jelzője van: a menstruáció, vagyis az első havi vérzés jelentkezése. Ez ugyanis azt jelenti, hogy a nő petefészke immár érett petéket termel, tehát a természet részéről semmi akadálya a termékenységnek, a szaporodásnak. A fiúknál csak másodlagos ilyen jelek vannak: a szeméremszőrözet, továbbá az arcszőrözet jelentkezése, a hang mélyülése stb., noha ezek nem mindig esnek egybe az ivarérettéssel.

Hogy az ivarérett kor elérésének milyen jelentőséget tulajdonítottak kezdettől fogva a bárhol élő népfajok, erre mutat az, hogy ennek az eseménynek a bekövetkezéséhez csaknem min-

den népnél és minden éghajlat alatt igen nagy ünnepségek fűződnek. A fehér ember civilizációjában az ivarérettségnek ez a jelentősége kissé le-
tompult, de hogy megvan, mutatja az a minden
vallásban megtalálható ceremónia, melyet az
egyiknél konfirmációnak, a másiknál bérmálás-
nak, stb. neveznek. Ezeknél ugyan elhalványodik
a lényeg — szándékosan nem domborítják ki —
de ismételjük, hogy ezek nem egyebek, mint az
ivarérett korba való beiktatás ceremóniái.

A természeti népeknél az ivarérett korba való
belépésnek a megünneplése és megjelölése sokkal
tisztábban mutatkozik és gyakran sokkal kegyet-
lenebb is, mint nálunk. Így például egy ausztráliai
törzsnél az első menstruáción túlesett lánynak le
kell térdelnie egy idősebb asszony előtt; ez a tér-
dei közé szoríta a lány fejét, mire egy operatőr
éles kővel vagy kagylóval mély bemetszéseket
csinál a lány egész hátán. A szegény áldozat jaj-
gatásai és nyöszörgéseit a körülállók ujjongó
üvöltései nyomják el. A lányok mégis örömmel
vetik alá magukat ennek a kínzó eljárásnak, mert
a háton ily módon előidézett forradási csíkokat a
legszebb ékességnek tartják. Más törzseknél
ugyanez az eljárás dívik, csakhogy valami festé-
ket is dörzsölnek bele a friss sebbe. Még kegyet-
lenebb ennél a szintén Ausztráliában szokásos
„csirincsiri” eljárás: Úgy a lánynak, mint a fiú-
nak, ha az ivarérett kort elérték, nagy ünnepé-
lyességgel kiütik két-két mellső fogát, még pedig
botok és kövek segítségével, aminek az a követ-
kezménye, hogy rendesen nemcsak a fog hull ki,
hanem az állkapocs is súlyos sérülést kap. De
ezt is a szépség olyan kellékének tekintik, hogy
a fiatalok szinte jajszó nélkül tűrik.

A narrynyese-négereknél szokásos ceremó-

niát Taplin misszionárius a következőkben írja le:

„Ha az ifjú szakálla eléggé megnőtt, akkor narumbe-nek nevezik, vagyis fiatal férfinak. Ekkor következik a ceremónia, melyet rendszeren két fiún egyszerre hajtanak végre. Éjszaka erőszakkal megragadják és elviszik őket. Egy lándzsa hegyével egész fürtöket tépnek ki a hajukból és szakállukból, aztán olajban elkevert vörös okkerrel tetőtől talpig bekenik őket. Most a jelölteknek három napon és három éjszakán át se aludniok se enniök nem szabad. Inni szabad ugyan, de csak náddal fõlszíva, edényből nem. Ha a három nap letelt, akkor alhatnak, de csak egy fahasábra támasztott fejjel. Narumbe-mivoltuk csak akkor szûnik meg, ha háromszor kitépték a szakállukat, melynek azonban az egyes kitépések közben legalább két hüvelynyire meg kellett nõnie. Az egész idõ alatt nem szabad olyan ételhez nyúlniok, melyet nõ érintett és általában semmiféle holmijukhoz nem szabad nõnek nyúlnia. Ezeknek az elõírásoknak a megszegése halálbüntetést von maga után”.

*

Fentebb említettük, hogy az állatoknál a nemi ösztön jelentkezésében és intenzitásában határozott idõszakosság mutatkozik. Ugyanez kissé tompítottabb formában megfigyelhetõ az embernél is, fõleg a természeti népeknél, ahol az évszakok hatással vannak a nemi ösztönre, legalább is ennek az intenzitására. Ennek oka talán az, hogy a természeti népek táplálkozása nem az egész éven át egyforma, hanem az évszakok szerint szûkösebb vagy bõségesebb, ami hatással van

a test általános állapotára és teljesítőképességére. Az eszkimókról a következőket írja dr. Cook:

„Az eszkimóknál a hosszú téli hónapokon át az összes életműködések legyengülnek, csökken az izomerő és így a szenvedélyek is mérséklődnek. De amint hat hónap múlva feltűnik a nap, a lakosság fiatalabb részét szinte valami párzási mámor fogja el, úgyszólván remeg a nemi szenvedélytől és jó néhány héten át főleg szerelemmel és udvarlással töltik az időt. Innen van, hogy a legtöbb gyermek kilenc hónappal később születik vagyis éppen akkor, mikor a hónapokon át tartó hosszú sarki éjszaka újból beáll. Ezt az évszakok szerint ingadozó időszakosságot azonban nemcsak a sarki vidékeken találjuk meg, hanem a trópusok alatt is”.

A kéjérzet.

A kéjérzet célja a természetben. — A libido sexualis. — Erotizmus. — A kéjérzet fokozatai. — A koitus mint epileptikus roham. — Becézgetés, simogatás. — A csók. — A szaglóérzések szerepe a kéjérzet fokozásánál. — A látóérzések szerepe. — A narcizmus. — A jus primae noctis. — Mesterséges eszközök a kéjérzet fokozására. — Az ampallang.

Az első fejezetben futólag említettük, hogy a nemi ösztön tulajdonképpen szaporodási ösztön, mert célja új egyének, utódok létrehozása vagyis a faj föntartása. Ám egészen bizonyosan állíthatjuk, hogy az ember az egyetlen élő lény, mely tudatában van annak, hogy a nemi ösztön kielégítésének mi a következménye. De azért az ösztön kielégítésére való törekvés az embernél sem mindig ebből a célból történik, sőt a civilizált ember, szociális okokból, szinte fél is sokszor a következményektől. Az állatvilágban pedig úgy áll a dolog, hogy még a legmagasabb szellemi képességű állatoknak, például a majmoknak vagy elefántoknak sem lehet fogalmuk arról, hogy a nemi egyesülésnek következménye utódok létrehozása. Ez a tudás ugyanis az embernél megfigyelés eredménye, azé a megfigyelésé, hogy a megtörtént koitus után bizonyos idő múlva a nő gyermeknek ad

életet. Nos, a legmagasabb szellemi képességű állatról se lehet fölteni a megfigyelőképességnek olyan mértékét, hogy okozati összefüggést állapítson meg két olyan esemény között, ahol az okozat csak hónapok múlva követi az okot, sőt például az elefánt esetében majdnem két év múlva.

Minthogy az állatot teljesen leköti az önfentartás ösztönének kielégítése, nem törődik a fajjal — hiszen nincs is erről fogalma — hanem csak önmagával, ezért a természet úgy rendezkedett be, hogy az állatokban elültetett egy ösztönt, melynek kielégítése nem az ő céljait szolgálja ugyan, nem az ő egyéni létének fõntartásához kell, de neki is jó, mert jólesõ *kéjérzettel, élvezettel* van egybekötve. Az állat csak ezt a kéj érzetet akarja megszerezni, életének bizonyos időszakaiiban szinte csak ennek él, ennek érdekében tesz meg nagy utakat, mond le ételrõl-italrõl, folytat élethalál-harcokat stb. Ez tehát olyan berendezés, mely — ha ugyan szabad ilyen kifejezéssel élnünk — neki is jó, a természet céljait szolgálja, amennyiben a faj fõnmaradását biztosítja.

De honnan tudja az állat, hogy a nemi egyesülés ilyen kéjérzettel jár majd, hogy ennek megszerzésére érdemes mindent elkövetni? Sehonnan se tudja. Ellenben valami, éppen ez a megmagyarázhatatlan dolog, amit ösztönnek nevezünk, fékezhetetlen elemi erõvel kényszeríti arra, hogy keresse ezt a kielégítést, éppen úgy, mint amilyen fékezhetetlen ösztõnnel igyekszik a fecske vagy más madár fészket építeni, mikor ennek ideje elérkezett, még ha ezer akadály gördül is ez elé. A nemi ösztõnrõl is, mint a többi ösztõnokrõl, csak annyit tudunk, hogy székhelye az idegrendszer,

közelebről az agyvelő, hogy itt van elültetve az ösztönnek nevezett hatalmas kényszerítő erő.

Az állat tehát nem tudja, hogy természetes ösztönének kielégítése semmi máshoz nem hasonlítható élvezettel, kékj érzettel jár, hogy ez lesz a jutalma, valamint nem tudja azt se, hogy ennek következménye az utód. Az ember előtt azonban az egész folyamat tudatos, tisztában van a következménnyel s egyenesen keresi a kékjt, sőt mint majd látni fogjuk, minden lehetót elkövet ennek fokozására.

Lássuk most részletesebben *ezt* a kékjérzetet.

Ha figyelmen kívül hagyjuk azt, ami az embernél a nemi ösztön megnyilvánulását sokszor annyira komplikálja, tudniilik a szerelmet, akkor azt mondhatjuk, hogy az ösztön halvány nyomai már a korai gyermekkorban jelentkeznek. A lélektannak az az alig néhány évtizedes ága: a lélekelemzés vagy pszichoanalízis, melyet Freud teremtett meg, azt állítja ugyan, hogy a nemi ösztön megnyilvánulásai és így a kékj érzet is, már a csecsemőkorban megtalálhatók, ez azonban olyan bizonytalan, hogy itt nem is beszélünk róla. Heylesebb, ha a csecsemőt és a kis gyermeket egészen semleges, aszekszuális lényeknek tekintjük, akiknek ivarszervei kifejlődtek már, de ezek egyelőre még nem funkcionálnak mint nemi szervek. Viszont ami lelki különbség mutatkozik már korai gyermekkorban a kis fiúk és kis leányok között, öröklött lelki különbség, a nő és a férfi későbbi lelki berendezésének kezdeményei.

Az első szekszuális megmozdulások körülbelül nyolc-tizenkét éves korban jelentkezhetnek, úgy a fiúknál, mint a lányoknál. Ezek az első időben nagyon bizonytalan természetűek, csak félig tudatos és elmosódott érzések, melyekről a gyer-

mek maga sem tud számot adni, csak annyit érez, hogy vonzódik a másik nemhez és ez kívánatos számára. De ez is csak a nemileg koraérett gyermekeknél mutatkozik, mert hiszen közismert dolog, hogy nyolc-tíz éves fiúk még megvetik a lányokat, nem akarnak velük játszani, tehát akkor az sem lehetséges, hogy valami nemi vonzalmat érezzenek irántuk.

A serdülő kor kezdetén — úgy a tizenkettődik életév felé — megtörténhetik már, hogy a fiú a szokottnál jobban megbámul egy kellemes női alakot, egy telt női mellet, egy kissé erősebben belenéz kacérkodó női szemekbe. Hogy ez már valóban a nemi ösztön első megmozdulása, annak bizonyítéka, hogy a fiú ilyenkor erekciókat kap és valami bizonytalan vágyakozást érez. Ez a vágyakozás érzéki természetű ugyan, de egyelőre még nem irányul a másnemű lényel való egyesülésre. Azonban mind gyakrabban fogják el ilyen érzések, sőt ezek az álmaiban is visszatérnek és alvás közben is erekciókat okoznak, valamivel érettebb korban polluciókat (magömléseket) is. Így a fiúgyermek lassankint a hímveszőjére lokalizálja ezeket a vágyakat s a pajtásoktól és esetleg a környezettől apránként kapott fölvilágosítások után végre beáll a nemi fölvilágosodás. Ettől kezdve vágyai, érzései és képzetei még inkább a női nemre irányulnak s a női test eltakart részeinek megpillantása — amit egyenesen mohón keres — rendkívül ingerlően hat az érzékeire. A természeti népeknél a nemileg ily módon megérett fiúnak azonnal módjában van kielégíteni a vágyakozását, ellenben a civilizált népeknél a fiú még éveken át el van ütve attól, hogy fölébredt nemi ösztönét természetes módon elégítse ki, tehát nem természetes eszközökhöz nyúl, pél-

dául az onániához, melyről majd egy későbbi fejezetben beszélünk.

Evvel elérkeztünk oda, ahol a kéj érzetre irányuló nemi vágy uralma kezdődik. Ezt a vágyódást a tudomány *libido sexualis*nak nevezi, s mindazt, ami vele kapcsolatos, *erotikának*. Ennek a libidónak az eredete illetve kiváltó oka tekintetében érdekes különbség mutatkozik a férfi és a nő között. Ugyanis a férfinél a libidót az váltja ki, hogy az ondót termelő mirigyekben nagyon összegyűl az ondófolyadék s ez izgató hatással van az idegrendszerre. A folyadék kiürítése véget vet ennek az izgalomnak s ez az, amit kielégülésnek érzünk. Ez a hatás természetesen csak addig tart, amíg a folyadék újra meg nem gyűlik, aminek időtartama egyénileg nagyon különböző, de az életkornak is nagy befolyása van rá. Fiatalabb korban ugyanis az összes szervek működése élénkebb lévén, a szaporodási szervek működése is élénkebb s a mirigyek is gyorsabban termelnek. Evvel szemben a nőnél, legalább is eddigi ismereteink szerint, a libidó tisztán lelki eredetű.

A libidó vagyis a szerelmi vágy jelenlétét az illető személy egész viselkedése elárulja, de főleg az arc kifejezése. A libidó ugyanis gondolatokkal, akarásokkal és érzésekkel kapcsolatos, vagyis az idegrendszernek a nemi ösztönt szabályozó mellékközpontjában keletkezett egész izgalom áttevődik az aggyelőre és erősen befolyásolja ennek működését. Az arcizmok remegése és különös játéka, a szemek sajátságos tekintete, a taglejtések, stb. nagyon is elárulják a libidó jelenlétét, a nemi vágyódást, különösen ha az illető annak a személynek a közelében van, melyre a vágyódás irányul. Ám a kultúra ebben az irányban is nagyon megedzette és kiművelte az embert, s a

műveltebb osztályokban kötelezővé teszi ezeknek az indulatoknak és gerjedelmeknek lehető elrejtését, ami azonban jóformán senkinek sem sikerül száz százalékgig.

Normális embernél, aki normális nemi életet is folytat, a libidó nincs állandóan jelen, hanem csak akkor jelentkezik, ha ezt valami külső ok, rendszeren női társaság, főleg a vágyott nő jelenléte kiváltja. Bár a nemi kérdés egyik legkiválóbb szakértője, Havelock Ellis angol tudós szerint van auto-erotizmus is, vagyis olyan nemi ingerületi állapot, melyet nem külső okok váltanak ki, hanem tisztán belső eredetű. Lehet hogy igaza van az angol tudósnak, azonban figyelembe kell venni, hogy ilyenkor talán az altudatban jelennek meg azok a képek, melyek a nemi ingerületet kiváltják. Egyébként ilyen auto-erotizmusnak kell tekinteni a még fejletlen gyermek onanizálásra serkentő nemi ingerületét, mely előáll anélkül, hogy a gyermek ellenkező nemű személyre gondolna.

Erotizmusnak nevezik a nemi ösztönnek állandó ingerületi állapotát. Vannak emberek, akik állandóan erre az állapotra törekszenek, akik minden magasabb etikai vagy intellektuális cél nélkül szinte tenyésztik magukban ezt az állati érzékiséget. Ezek azok az emberek, akik csak pornográf irodalmat, az érzéki szerelemmel foglalkozó könyveket olvasnak, csak az obszcén vicceket szeretik, csak obszcén tárgyú képeket és fényképeket nézegetnek. Ezeknek az egész agyát annyira eltölti az erotizmus, hogy ez minden gondolatukra és érzésükre rányomja a bélyegét. Ezek azok, akik éppúgy kéjelegnek az obszcénításokban, mint a disznó a pocsolójában. Korunkban is elég gyakoriak az ilyen egyének, de még gyako-

ribbak lehettek s maga az erotizmus is sokkal erősebb és általánosabb szerepet játszhatott az ókorban a rómaiaknál, mert ezeknek még a lakásaik is teli voltak obszcén ábrázolásokkal és képekkel, mint ez jól látható például a kiásott Pompejiben, illetve a nápolyi múzeumban, ahová az elmozdítható ilyen emlékeket hurcolták Pompejéből. De az is lehet, sőt valószínű, hogy az ókorban ez nem is jelentett erotizmust, hanem a régiek egyszerűen tartották magukat az ismert közmondáshoz, hogy „naturalia non sunt turpia” (ami természetes, az nem lehet csúnya) s így ők semmi titkolódzni valót nem találtak abban, amit a modern európai kultúra gondosan takargatni igyekszik.

Havelock Ellis mesteri analízisét adja a nemi ösztönnek, az ösztön kielégítésének, illetve a kényérzetnek. Szerinte három szakasz különböztethető meg ebben a folyamatban: az ösztön ébredése, fokozatos földuzzadása vagyis a tumescencia — a második szakasz, a csúcspont elérése, melynél a mindent elfelejtető kényérzet kiváltásra kerül — és végül a harmadik szakasz, a detumescencia, vagyis a fölkorbácsolt érzések elernyedése, a testi és lelki nyugalom visszatérése, más szóval a kielégülés.

Tehát az érzések csúcspontja a kényérzet, mely a férfinél egybeesik az ondó kilövellésével. Állítólag — de ez nincs kétségtelenül bizonyítva — a nőnél is végbe megy hasonló folyamat, amennyiben a méhszájból egy kis nyálka ömlik ki az orgazmus, vagyis a legmagasabb kényérzet pillanatában s ugyanekkor megnyílik a méhszáj, hogy befogadja az ondót. A kényérzetet nem csupán a nemi szerveknek ezek az elváltozásai jellemzik. Mikor az érzés eléri a tetőpontját, az orgazmust,

akkor a nemi szervek területén kívül is játszódnak le igen érdekes és fontos jelenségek. A legmagasabb kéj érzet pillanatában az egész test és az egész idegrendszer nagy változásokon mennek át. Mindenekelőtt meggyorsul a szív munkája, a tüdő lihegni kezd, az egész testben fokozódik a vérnyomás, az izmok feszültebbek lesznek, az érzékszervek működése a minimumra redukálódik, akaratlan tevékenységek állnak elő, például a nyelv értelmes vagy értelmetlen szavakat mormol és így tovább. Az egész szervezet megrázkódik s bizonyos dolgokról utólag nem is tud számot adni. Az orvosi irodalom nem egy esetet ismert, amikor a kéj érzetet súlyos lelki zavarok követték, epilepszia állott elő, sőt olykor halál is. Ez utóbbi esetek természetesen más kóros előzményekkel voltak kapcsolatosak, mert máskülönben nemhogy kellemetlen következményei lennének a kéjérzetnek, hanem ez egyenesen szükséglete az egészséges szervezetnek s inkább a nemi ösztön erőszakos elnyomása és ki nem elégítése hoz létre kóros elváltozásokat az idegrendszerben, sőt elmebajokra is-vezethet.

Evvel kapcsolatban említhetünk meg egy nagyon érdekes dolgot. Miután az összes idegkisülések közül a nemi orgazmus a legerősebb és leglenyűgözőbb, sőt szinte vulkáni kitörés jellegével bír, a régi görög filozófusok és orvosok a coitust az epileptikus roham egyik fajtájának tartották. Ugy vélték, hogy az az energiamennyiség, mely a tumescencia lassú folyamata alatt összegyűl, kisülés formájában robban ki, mint a felhőkben meggyült villamos energia a villámlás formájában s ez az idegexplózió olyan erős, hogy erős együttrezgésbe hozza az egész idegrendszert.

Az abderai szofista azt mondta, hogy a koi-

tus egy kis epileptikus roham és ennél fogva gyógyíthatatlan. Aurelianus, az ókor egyik legnevezetesebb orvosa szerint „a koitus rövid tartamú epilepszia”. Az újabb időben Féré kifejti, hogy az idegkiszülésnek mindkét alakját (tehát az epileptikus rohamot és a koitust) néha ugyanazok a jelenségek kísérik, ugyanazok a szubjektív látási és szaglási érzetek, sőt a két jelenség kombinálódhatik is. Az epileptikus roham néha a nemi mechanizmusra is kiterjed és jellemző az is, hogy az epilepszia leggyakrabban a pubertás korában jelentkezik. Újabban is sok kiváló orvos hangsúlyozza az epileptikus roham és a koitus közötti hasonlóságot anélkül, hogy a két jelenséget azonosítanák. Egyes szerzők a koitust tekintik az epilepszia kiváltó okának, amit azonban nagyon sokan kétségbevonnak. Féré ad hírt egy esetről, amikor az onanizálás megszokása epileptikus rohamokat váltott ki, melyek azonnal megszűntek, amint a beteg leszokott az onanizálásról.

*

Közbevetőleg megjegyezzük itt, hogy a kéjérzetnek tulajdonképpen semmi köze a megtermékenyítéshez. Mint fentebb is mondtuk, a kéjérzet csak csábító eszköz ahhoz, hogy az egyének elvégezzék a koitust, hogy így a faj fennmaradása biztosítva legyen. Egyébként a megtermékenyítés bekövetkezik akkor is, ha az egyik vagy mindkét félnél elmarad a kéjérzet. Az ondó ebben az esetben éppen úgy bejuthat a méhbe s innen tovább a petevezetékbe, ahol a megtermékenyítés, illetve az ondósejtnek a petesejttel való találkozása és egybeolvadása végbemegy. Ezt bizonyítja, hogy vannak hideg nők, akik a koitusnál semmiféle

kéjt nem érznek, mégis a rendes módon megtermékenyülnek és egészséges, normális gyermekeknek adnak életet. De még jobb bizonyíték, hogy nemcsak a kék érzet maradhat el, hanem még a koitus se szükséges a megtermékenyítéshez, az a tény, hogy az állatoknál (méneseekben) és embereknel is sikerrel végzik a mesterséges megtermékenyítést. Ez abban áll, hogy az ondófolyadékot erre alkalmas műszerrel viszik be a méhbe; ezt az eljárást akkor alkalmazzák, ha az utódok létrehozásának az az akadály, hogy például a nő méhszája nagyon szűk vagy elferdült és az ondó nem tud a rendes módon belékerülni. Tudni kell ugyanis, hogy rendes körülmények között az ondófolyadékban lévő ondósejtek kígyózó mozgást végezve járnak végig a méh egész belső üregét, majd fölmásznak a petevezetékbe, sőt tovább a petefészekig, néha egészen a hasüregig, ha ugyan már útközben nem akad alkalmuk a pete megtermékenyítésére.

*

Fentebb azt mondtuk, hogy a kék érzés folyamata három szakaszra oszlik. Ezek közül eddig csak a középsővel, a kékézés csúcspontjával foglalkoztunk részletesebben. Az első szakaszt, az érzés előkészítését szándékosan hagytuk későbbre, mert ez egy más dologgal, sőt a dolgoknak egész komplexumával kapcsolódik össze.

Az állat gépiesen elvégzi a közösülési aktust úgy, ahogyan ezt a természet beléoltotta, ahogyan erre az ösztöne kényszeríti. Még azt se tudja előre, legalább is a fiatal állat egészen bizonyosan nem tudja, hogy az aktus elvégzéséért magasfokú kék érzet lesz a jutalma. Mi azonban az

ember nemi életét ismertetjük. Itt nagyon is figyelembe kell venni, hogy mint minden életfunkcióját, úgy ezt is öntudatosan végzi az ember, tisztában van az előzményekkel és következményekkel, tudja, hogy mit vár az aktustól. Ez természetessé és szinte magától értetődővé teszi, hogy mivel az ő célja csakis a kéjérzet elérése, arra igyekszik, hogy ezt minél intenzívebbé tegye, még abban az esetben is, ha tetszés szerint juthat mindig nemi ösztöne kielégítéséhez. Ez az, amit a kéj érzet fokozására való törekvésnek neveznek.

Nem kell azt hinni, hogy ez a törekvés a magasabbrendű kultúra vagy civilizáció terméke. Látni fogjuk ugyanis, hogy ha nem is éppen a legprimitívebb, de a hozzánk képest civilizációban nagyon elmaradt népeknél is találkozunk ezzel a törekvéssel. Az egészen primitív természeti népeknél azért nem találkozunk ilyesmivel, mert ezek más életfunkcióik tekintetében is jóval közelebb vannak még az állatvilághoz s ha például önfentartási ösztöneik kielégítése tekintetében még állatok, akkor miért ne lennének azok a nemi ösztön kielégítésénél is?

A kéj érzet fokozására szolgáló eszközök részben természetesek és részben mesterségesek s ha még másként is akarjuk őket csoportosítani, akkor azt mondhatjuk, hogy részben lelkiek, részben testiek. Nem mindegyik csoport jelentkezik teljesen tisztán, sőt az ilyen eset ritka, hanem egymást kiegészítik és kombinálódnak, sőt szándékosan kombinálják őket éppen a cél, a kéjérzet fokozása érdekében. Nem ragaszkodva szigorúan a csoportosításhoz, e természetes és mesterséges erotikafokozó eszközökhöz tartoznak: a simogatás és becézgetés, a csók, a meztelenség, a szűztelenítés (defloráció), azután a mesterségesek:

erotizáló szerek, szagok, mámorosító italok s az ivarszervekre alkalmazott bizonyos művi pótlékok, melyeket szintén ismertetni fogunk.

A megtermékenyítési aktust — ha civilizált és főleg egymást szerető emberpárról van szó — többnyire simogatások, becézgetések, csókok előzik meg. A simogatás abban áll, hogy az egyik fél gyengéden érinti a másik fél testföletének valamelyik részét, tenyerét vagy ujjait többször végighúzza az illető testrészen. Hogy az erotizálás szempontjából mennyit ér a simogatás, az függ első sorban a kéz minőségétől, mert nyilvánvaló, hogy egy finom, lágy kéz érintése kellemesebb, mint egy kérges kéz durva érintése. Másodszorban és még inkább függ az érintett testrésztől. Az emberi testnek vannak egyes tájékai — erogén zónáknak nevezik őket — melyeknek az érintése erősen erotizáló hatású. Ilyenek elsősorban a nemi szervek tája s természetesen legnagyobb mértékben maguk a nemzőszervek. Például a férfi hímvesszőjénél a makk, a nőnél az úgynevezett csikló (clitoris) és a szeméremajkak, de nagy mértékben az emlők is. Ezeknek a testrészeknek az idegvégződése a másik nemű egyéntől eredő érintésre erős izgalomba jönnek, mely izgalmat az idegpályák elvezetik a központba, az agyvelőbe és így indul meg a tumescencia, a vágyódás fokozása. De egy kis arcveregetés, vagy a nem tulajdonképeni erogén testrészek egyszerű érintése is nagy izgatottságot válthat ki. Gondoljunk csak arra, milyen jól esik két szerelmes embernek, ha csupán egymás kezét megfoghatják. Ez az oka annak, hogy a szerelmes pár többnyire mindig karonfogva jár, ha ennek nincsenek ugyan társadalmi akadályai, például nem kell titkolniuk a szerelmüket. Ez a „jólesik” voltaképen szintén az

erotikus izgalom keresése. De még tovább is mehetünk. A szerelmes embernek már az is jól esik, ha megfoghat egy olyan tárgyat, keztyűt, zseb-kendőt, könyvet stb., mely szerelmesének kezében járt.

Hogy egy ilyen érintési inger milyen mértékű ingerületet vált ki, az természetesen függ a szenvedő személy érzékenységtől. Vannak emberek, akiknél hosszabb ilyen érintési izgatásra van szükség, míg ennek eredménye mutatkozik. Viszont vannak túlérzékeny személyek, akiknél már a pusztá érintés is roppant fokú izgalmat vált ki, például férfinél erekciót, sőt esetleg ejakulációt. Ám az érzékenység mehet odáig is, hogy a pusztá látás, például férfinél egy szép nőnek hosszabb ideig való megbámulása is kiváltja ezeket a hatásokat.

Ezek az érintési ingerlések se kizárólagos sajátosságai az embernek. A magasabbrendű állatoknál is látunk a koitust megelőző játszókat, melyben az érintésnek sokszor nem csekély szerepe van. Azonban hogy itt a cél ugyanaz-e, vagyis erotizálás, azt nem tudhatjuk eldönteni.

Az erotizáló érintkezési módok közül kétségtelenül legáltalánosabb és legelterjedtebb a csók. Az ó-hindu irodalomban, mely oly sok tekintélyes könyvben foglalkozott a szerelem művészetével, a csókra vonatkozólag is igen sok adatot találunk, sőt már itt a csóknak különféle fajtáit különböztetik meg. A szerelmi művészet körébe eső kérdéseket legkimerítőbben ismerteti a „Vatsyayama” című könyv, mely a bölcsőtől a halálig szolgáló mindenféle kitanításokat tartalmaz a sokféle idevágó kérdéstről, a csóknak három eltérő fajtáját különbözteti meg. A csók első fajtája a „nimi-taka”, melyről ezt írja: „Ha az erre

erőszakkal kényszerített lány száját az imádója szájára teszi, de nem végez vele mozgásokat, akkor ez a mérsékelt csók”. A csók második fajtája a „sfuri-taka”, melyről ezt mondja: „Ha a lány a szerelmesnek az ő szájába beszorított ajkát megragadni igyekszik és a saját alsó ajkával mozgásokat végez, de a felsőt mozdulatlanul hagyja, akkor ez a vonagló csók”. Végül a harmadik és legmagasabb csókfajta a „ghatti-taka”: „Ha a lány behunyja a szemeit, kezével eltakarja kedvesének szemeit s nyelve hegyével kedvese ajkait bökdösi, akkor ez a bökdöső csók”. A régi hinduk abból ítélték meg, hogy a lány mennyire vonzódik a férfihez, hogy a csóknak melyik fajtáját alkalmazza vele szemben. Ma nem osztályozzuk ugyan ilyen tudományos módon a csókot, de ma is a csókoknak ezek a fajtái vannak alkalmazásban.

Mi hát a csók? Ha fizikai meghatározását akarjuk adni, kissé komikus eredményre jutunk. Nevezetesen a csók abból áll, hogy szájunkat a másik fél valamelyik testrészére illesztjük csucsorítva, úgy hogy ezen a helyen légüres tér támad. A csucsorítás, illetve szívás megszüntetésével a légüres térbe levegő tódul s ez idézi elő a csókra jellemző cuppanó hangot.

A csók nem mindig áll az erotika szolgálatában, sőt azt mondhatnánk, hogy az ilyen csókok gyakoribbak. A kultúrált társadalomban ugyanis a csók egyszersmind a szeretetnek (nem szerelemnek) és a gyengéd bizalmas üdvözlésnek is *A* jele. Ilyenek azok a csókok, melyeket szülők és gyermekek vagy testvérek váltanak egymással; de akár jóbarátnők is; ez utóbbi csóknak tisztán üdvözlés-köszönés jellege van.

Nem szabad azt hinnünk, hogy a csók kizárólag az ember előjoga. Az állatvilágban is meg-

figyelhetjük, hogy a párosodási bizonyos szerelmi játékok, szimatolások és nyalogatások előzik meg, ha ezeket nem is lehet éppen emberi értelem csóknak mondani, már csak azért se, mert az állatok szája (talán a majomét kivéve) nem is alkalmas csucsorításra. Viszont majdnem biztosra állíthatjuk, hogy az emberi csók az állatoknak ilyen eljárásából fejlődött ki. Annyi bizonyos, hogy úgy itt, mint amott az egész eljárás a párosodási aktus bevezetője s nincs más célja, mint a tumescencia előkészítése, fokozása, tehát végeredményben a kéj érzet fokozása, mely eként itt is a tapintóérzék segítségével éretik el.

Az ily módon elért ingerület természetesen még erősebben fokozódik, ha nemcsak a tapintóérzék, hanem a szagló és ízlelő érzék is ingerlődik a csók révén. Ez is az állatvilág szokásaiból ered, amennyiben — mint azt legalább a kutyáknál mindenki megfigyelhette — a hímek rendszeren a nőtény nemi szerveit szagolgatják és nyalogatják. Ezt az állatvilágban normálisnak tartott folyamatot gyakorolja az ember is. Viszont akkor semmi jogunk arra, hogy az embernél ezt abnormalisnak, sőt perverzitásnak tekintsük. A már többször idézett Havelock Ellin angol tudós beható vizsgálat tárgyává tette ezt a kérdést és arra az eredményre jutott, hogy az ilyen csókot nem lehet természetellenesnek tekinteni. Szószereint ezt mondja a dologról: „Az ilyen csók, mint a tumescencia fokozásának eszköze egészen természetes, ha mindjárt nem is éppen esztétikus. De természetellenessé és a szó szoros értelmében perverzióvá lesz, ha nem csupán a tumescencia fokozására, hanem a kielégülés megszerzésére is használják”.

A tapintási érzéken kívül nagy szerepet ját-

szik a szaglóérzék is, mint az erotika fokozásának eszköze. A kultúrember rendes életműködéseinél háttérbe szorul ugyan a szaglóérzék és az állatvilághoz képest erősen vissza is fejlődött, de a nemi életben még elég fontos szerepe van, melyet az éghajlat, a faj stb. erősen befolyásolnak.

Ha az erotika szempontjából beszélünk szagokról, elsősorban figyelembe jön magának az emberi testnek a szaga, melyet a test különféle váladékai szolgálnak, ennél fogva összetett szag. Legfontosabb tényezői: a test fölületén a bőrben elhelyezett izzadság és faggyúmirigyek váladékának párolgása, a nemi részek és a végbél-nyílás szaga, továbbá a haj szaga. Mármost egymáshoz vonzó fiatal egyének kölcsönösen kellemesnek és erotizálóknak találják ezt a szagkomplexumot s az illatos haját nem egy költő énekelte már meg. De legerótizálóbb hatású természetesen a nemzőszervek szaga, ez is csak a nőnél, ahol a hüvely váladéka termeli a szagot; a férfinél ez hiányzik. Ám ez is egyéni dolog, mert sok férfire éppen ellenkezőleg, elriasztó hatással van a női nemzőszervek szaga, különösen menstruáció alatt vagy közvetlenül utána; ilyenkor ugyanis a vérrel együtt nagymennyiségű rohadó nyálkahártyarészlet távozik el a hüvelyből, melynek nagyon kellemetlen szaga van, mely sokszor eltakarja a test többi része által kibocsájtott erotizáló szagokat s így ellenszenvet, sőt undort vált ki, a nemi ösztönt tehát nemhogy erotizálná, hanem egyenesen megbénítja. A nők tudják is ezt és ezért gondoskodnak az általános testszag megfelelő korrigálásáról. Ennek legegyszerűbb módja a gyakori tisztálkodás, de erre valók a különféle mesterséges illatosító szerek, parfümök stb. Ezekkel a mesterséges illatszerekkel már a primitív

népek is élnek és a hatásuk bizonyosan nemcsak negatív, vagyis nemcsak abban nyilvánul, hogy kellemetlen szagokat eltakarnak, hanem közvetlenül is erotizáló hatásúak. Hogy általában a szagnak az erotika szempontjából milyen erős szerepe van, annak megítélésére az olvasó gondoljon arra, hogy egy nagyon szép, nagyon kívánatos nőt csókol és egyszerre csak megérzi egy odvas fog büztét!

Ilyen megfigyeléseknek és meggondolásoknak köszönheti eredetét a mesterséges illatszereknek az a roppant tömege, amelyeket már a legrégebbi ókortól kezdve alkalmaznak. Az utóbbi években végzett egyiptomi ásatások alkalmával az előkelő nők sírboltjaiban vagy szarkofágjaiban csaknem mindig megtalálták a velük együtt eltemetett illatszerez üvegeket és edényeket. Ovidius, a rómaiak egyik legnagyobb költője, az „Ars amandi” (A szerelem művészete) című tanköltményében melegen ajánlja a nőknek illatos olajok alkalmazását testük bekenésére. Ma már a parfümökön kívül illatos hajvizeket és szájvizeket is készítenek s külön illatszereket a nemi szervek ápolására. Ez az oka annak, hogy az illatszergyártás olyan hallatlan fejlődést ért el az utolsó félszázad folyamán, amikor a vegytan mélyreható tudományos megismeréseit állították az illatszergyártás szolgálatába. Szinte azt mondhatjuk, hogy a huszadik század kultúrembere valószínűleg szag-kultuszt fejt ki.

Meg kell említenünk, hogy a különféle emberfajták szaga nagyon jelentékenyen eltérő s hogy az egyes emberfajták kölcsönösen nem szenvedhetik egymás szagát. A nemi ösztön szempontjából ez annyiban fontos, mert nagy akadálya az emberfajták kereszteződésének. Am

ez az ellenszenv is egyoldalú; a néger férfinak valószínűleg nem ellenszenves a nálánál magasabbrendű fehér nőnek a szaga, mert hiszen elég gyakran olvasunk Amerikából jövő lincshíreket, amikor fehér nő ellen elkövetett merénylet miatt az első lámpavasra felkötnek valami négert. Valahol azt olvastam, hogy egy németországi egyetemeken tanult japán diák hazakerülvén hazájába, azt írta egy európai barátjának, hogy minden nagyon tetszett neki Európában, de nagyon kellemetlenül érintette, hogy nem tudott nőkkel érintkezni, mert semmiképpen se tudta legyőzni azt az undort, amit az európai nők szaga váltott ki belőle. Stoll Ottó német tudós pedig a következőket írja „A nemi élet a néplélektanban” című munkájában:

„Mikor évekkel ezelőtt egy francia hajóval Nyugatindiába utaztam és a hajó Martinique szigetén szemet vett fel, a szemet néger nők hordták föl a hajóra, akik ehez a piszkos munkához természetesen legrosszabb rongyaikat vették föl és egész napon át ezekben végezték ezt a súlyos munkát. Estefelé fölváltották őket, mire visszatértek a kunyhóikba. Mikor aztán este lementem a hajóról, hogy egyet sétáljak és véletlenül utólért néhány ilyen izzadságtól csöpögő néger asszony, akkor nemcsak a közvetlen közelükben, hanem még jó néhány lépésnyi távolságban is éreztem penetráns szagukat. Azt nem tudnám megmondani, hogy a búz csupán a nők testétől, vagy pedig az izzadságtól csöpögő ruharongyaiktól is eredt-e. Azok a néger férfiak azonban, akik a munkásnőket a hajóktól hazakísérték, vitézül és látszólag semmit se érezve ballagtak ebben az európai ember számára elviselhetetlen párafelhőben, mely minőségileg egy sűrű tömegben masí-

rozó juhnyáj szagához hasonlított ugyan, de enél nagyon sokkal erősebb volt”.

Talán a menstruációs vér szaga volt az oka annak, hogy egyes természeti népek, sőt az ókorban a bibliai népek is, a menstruáló nőt „tisztátalannak” tekintették és a vele való érintkezést szégyenletes és büntetendő cselekménynek tartották. Mózes harmadik könyvében utasítás van arra, hogy menstruáló nőnek még a ruháival és használati tárgyával sem szabad érintkezni, mert az illető maga is tisztátalan lesz. De ugyanezt a főfogást megtaláljuk a mai természeti népeknél is, melyeknél a menstruáló nőt gyakran teljesen el-távolítják és izolálják.

De nemcsak az ókorban, hanem az újabb történeti idők folyamán és manapság is találunk adatokat arra vonatkozólag, hogy a szagoknak nagy jelentőséget tulajdonítanak az erotika szempontjából. Ploss-Bartels a következőket írja „A nő” című munkájában: „III. Henriket hirtelenül heves és halálig tartó szerelem fogta el Cleve hercegnő iránt, mikor Condé herceggel való eljegyzésének napján (1572 augusztus 18) arcát véletlenül egy olyan vászonzsebkendővel szárította le, melyet a tánctól megizzadt hercegnő röviddel azelőtt vett ki a kebléből és tett le a szomszéd szobában. Talán IV. Henrik se érzett volna soha olyan tüzes szenvedélyt a szép Gabriella iránt, ha egy bálon nem közvetlenül a szép nő után törülte volna le a homlokát egy zsebkendővel. Az ilyen legenda-szerű elbeszélések mind jobban terjedtek a hívő világban és erős bizonyítékai voltak a szerelmi varázslat mágikus erejének”.

Hogy az európai, tehát civilizált népek alsó osztályai még ma is milyen hatást tulajdonítanak a szag útján való szerelmi varázslatnak, íme egy

példa rá: Csehország és Szilézia szláv vidékein a szerelmes lány egy almát, egy darab kenyeret vagy egy kockacukrot addig hord a hóna alatt közvetlenül a bőrrel érintkezve, míg jól átjárja az izzadság, aztán észrevétlenül megéteti a szeretett férfivel! — Hessenben a szerelmes lány megkaparintja a szeretett férfi cipőjét, több napon át hordja, aztán visszalopja abban a reményben, hogy testének így átvitt illata állandó vonzóerővel lesz a férfire.

Az ízlelő érzéknek igen alárendelt szerepe van az erotikában. Vannak ugyan népszokások, melyek bizonyos ételek megétetésével akarnak szerelmi érzést vagy a kék érzet fokozását kiváltani (ilyenek a kaviár és bizonyos növények, mint a zeller), azonban a tudományos vizsgálat nyomát se tudta kimutatni annak, hogy ezeknek valóban lenne valami, az érzékiséget ösztökélő hatásuk. Viszont a tudomány valóban ismer néhány olyan orvosszert, melyek a férfi potenciáját és a nő vágyait fokozzák, de ezeknek viszont semmi közük az ízlelő érzékhez, mert a hatásuk tisztán vegyi illetve élettani.

A kultúremler a hallóérzékét nem igen használja föl az erotika fokozására, ellenben annál inkább a keleti félig civilizált népek. íme Mahomet Ibn-Omar-Tunsi ezt írja Dar For asszonyairól, akik az ágyékuk körül a puszta bőrre akasztott, gyöngyökből és kövekből készült füzért viselnek: „Ennek az ékességnek az a célja, hogy a férfiak buja érzéseit fölszítsa, kiváltsa és az ágyékfüzér halk csörömpölése a kék érzetet fokozza. Ha egy férfi négy szemközt találkozik egy nővel és szerelemre akarja csábítani, akkor megérinti és megcsörgeti a lányékfüzérjét. Ha a nő elfogadja ezt a kihívást és hallgat s nem gyorsítja

meg a lépteit, akkor a férfi megfogja a kezét és megértik egymást. Ha a nő el akarja utasítani a férfit, akkor egyszerűen tovább megy. Hogy a nők valóban csak azért viselik ezeket a füzéreket, hogy alkalmas pillanatban megcsörgessék, azt az a körülmény és bizonyítja, hogy a füzér első csavarulata jól hozzásimul az ágyékokhoz, míg a többi csavarulatok mozgékonyan csüngenek le”. Pegu-ban (India) a férfiak hordanak ilyen hangszereket a hímveszőjükön (azaz hogy hordottak valamikor, mert ma már kiveszett ez a szokás). Lindschotten szerint, aki a tizenhatodik században járt ott, a férfiak hímveszőjéről diónagyságú apró csengők lógtak le, melyek nagyon kedves hangot adtak.

Mindezeknél az érzékszerveknél fontosabb szerepe van a szemnek a kiejézet fokozásában. Az erotikát ugyanis legjobban fokozza a szépség látása, ez pedig szemünk révén történik. De nemcsak az embernél van ez így, hanem az állatvilágban is. Darwinnak a nemi kiválasztásról szóló egész tana részben erre van fölépítve. Ennek alapján magyarázható az a jelenség, amit a természetbúvár dimorfizmusnak, kétalakiságnak nevez, hogy tudniillik a magasabbrendű alakoknál, legalább is a madaraknál és emlősöknél a hím és nőstény külső alakja sokszor jelentékenyen eltérő. A hím oroszlánnak hatalmas sörénye van, a kakasnak szép és mutatós tollazata, ugyanígy a hím pávának, a hím paradicsommadárnak, a hím szarvasnak hatalmas agancsa stb. Miután mindig a hím állatok vannak fölruházva ezekkel az ékességekkel, a berendezés célja Darwin szerint nem lehet egyéb, mint fitogtatásukkal a nőstényt párosodásra ingerelni, tehát tisztán a szekszualitás szolgálatában áll.

Noha kisebb mértékben, az embernél is megvan ez a kétalakiség, melynek jelei közismertek: a férfi szakáll, mély hangja, fejlettebb izmai és csontjai; a nő fejlettebb bőralatti zsírpárnája, ami a gömbölyűbb testformák okozója, a hang magassága stb. Ezeknek az úgynevezett másodlagos nemi jellemvonásoknak az ideális fejlettsége az, amit szépségnek nevezünk s ami a férfit és nőt kölcsönösen nagy mértékben erotizálja. Természetesen nem a jellemvonások túlzásai, mert ezeknek a hatása éppen ellenkező, például a nő formáinak gömbölyűsége kívánatos a férfi számára, de a nagyon is kövér nő visszataszító hatással van rá; ugyanígy a nőre a nagyon is szőrös férfi. Csak a primitív népeknél találkozunk avval, hogy a szépségideál a túlzásokra irányul. Így a hottentotáknál ismeretes a nőknek az a jellemvonása, amit az embertani tudomány steatopigiának, zsírfarúságnak nevez, hogy tudniillik a nők fara más népeknél ismeretlen méretű hatalmas zsírpúp; mármint a hottentotáknál ez a zsírpúp szinte a legfőbb követelménye a szépségideálnak és a nőt annál szebbnek tartják, minél hatalmasabb méretű a far. Ugyanígy, míg nálunk a nő túlságos kövérsége sokszor visszataszító hatású, egyes afrikai törzseknél a lányokat egyenesen kegyetlennek mondható hizlaló kúráknak vetik alá, hogy meghízzanak és így „minél szebbek” legyenek.

Érdekes adatokat olvasunk erre vonatkozólag Emin pasától: „A délnubiai törzsek között az a barbár szokás uralkodik, hogy a fiatal lányokat férjhezmenetelük előtt mesterségesen meghízlalják. Ugyanis itt a kövérség a női szépség legfőbb követelménye. Negyven nappal az esküvő előtt a következő hizókúrára kényszerítik a lányt: Már

kora hajnalban jó vastagon bekenik a testét zsírral, aztán el kell fogyasztania körülbelül egy kilogrammnyi pépet, mely durrah-lisztből készül, de csupán vízzel felfőzve, só és fűszerek nélkül; a lánynak el kell fogyasztania ezt az abrakot, mert ott áll mellette a könnyörtelen anya vagy más rokon, akinek nagyon a szívéen fekszik a házassági terv és szükség esetén bottal vagy víziló bőréből készült korbáccsal kényszeríti erre s jaj neki, ha ki nem nyalja a tányért. Még ha esetleg kihányja is az undorító ételt, akkor se menekül meg tőle, mert újat hoznak és meg kell ennie... Délután megint durran-pépet kap egy kis főtt hússal, este megint annyi pépet kap, mint reggel s végül éjszaka egy nagy lopótöknyi kövér kecsketejet. Közben állandó külső zsírbedörzsölések. Ilyen kezelés mellett a lány teste láthatóan gömbölyödik s negyven nap múlva, hogy egy ottani hasonlattal éljünk, vízilóhoz hasonlít; jövőbelije azonban el van ragadtatva, társnői pedig irigykednek rá... Évának még a fekete lányai is mindent eltűrnek a divat kedvéért”.

Különben ezek a dolgok, tehát a szépség-ideál követelményei úgy a primitív, mint a kultúr-embernél a divatnak vannak alávetve. Csakhogy míg a primitív embereknél a divat megváltozásához századok, sőt talán évezredek kellenek, addig a kultúrtársadalmakban — vagy egyszerűen úgy mondjuk: a fehér embernél — a szépség-divat sokkal gyorsabban változik. Itt csupán arra emlékeztetünk, hogy mintegy nyolc-tíz év óta minden nő soványodni igyekszik, még az egészsége árán is, mert ez a divat; de máris jelek mutatkoznak arra, hogy ez az esztelenség kezd alábbhagyni s megint visszatérnek a gömbölyű formához.

Az erotika fokozása a látási érzékkel kapcsolatban leginkább ott nyilvánul meg, ahol rendes körülmények között fedve tartott testrészek megpillantásáról van szó. A bálokon és más ünnepélyes alkalmaknál a nők által alkalmazott dekolletáznak nyilván — ha nem is beismerten — erotizálás a célja. A meztelen kar, a fedetlen kebel és hát erotizálóan hatnak a férfire. Mindez természetesen megszokás kérdése is. Pár évvel ezelőtt, a hosszú szoknya korában, minden egészséges érzékű férfire erotizálóan hatott, ha a szoknya kissé fölemelkedett s a bokától fölfelé legalább egy arasznyit megláthatott a szép női lábból. Mióta azonban a rövid szoknya lett a divat s minden női láb legalább is térdig látható, a látvány elvesztette erotizáló hatását, mert a férfiak megszokták. Ugyanez az eset áll elő ott, ahol — mint például Svédországban és Oroszországban — férfiak és nők teljesen meztelenül, minden fürdőruha nélkül fürdenek együtt a strandfürdőkben. A meztelen test megpillantása — főleg ha ez szép és kívánatos — a legnagyobb mértékben erotizáló hatású, de a megszokás, a dolog mindennapisága, megszünteti a hatást.

A látási érzékkel kapcsolatos az a jelenség, melyet a nemi tudomány narcizmusnak nevez s melyet csak a legutolsó évtizedekben figyeltek meg. Az autoerotizmusnak az a szélső alakja ez, melynél a nemi izgalmat az egyén saját testének megcsodálása váltja ki. Ennek a hajlamnak a szimbóluma a tükör és bár férfiaknál is előfordul, mégis leginkább nőknél figyelték meg.

Már Bloch megjegyezte, hogy a nemi eltérések keletkezésénél nagy szerepet játszik a tükör és sok fiú meg lány akkor érezte az első nemi izgalmat, mikor saját testét nézegette a tükörben.

Egy Valera nevű spanyol regényíró nagyon sikerülten írta le ennek az ösztönnek a csökevényes alakját, mikor egyik novellájának hősnőjével a fürdő után a következőket mondhatja: „Valósággal valami gyermekesség fog el, mely lehet ártatlan, de lehet bűnös is, ezt nem tudom eldönteni. Én csak annyit tudok, hogy szemléletes cselekvés, a szépségnek érdektelen megcsodálása. Nem durva érzékiség, hanem esztétikai platonizmus. Narcissust utánzom és ajkaimat a tükör hideg felületére nyomom és megcsókolom a tükörképemet”.

A nárcizmus legszélsőségesebb formáinál bizonyos közönyösség mutatkozik a nemi érintkezés iránt, sőt általában a másik nem iránt. Az ilyen állapot normális embereknél ritka, de elmebetegéknél nem egyszer figyelték meg. Olykor nemi rendellenességgel kapcsolódik. Moll ad hírt egy fiatal homoszekszuális jogászról, akinek nagy élvezettel szolgált, ha tükörben nézegette magát és megemlékezik egy másik homoszekszuálisról, aki a férfi-far csodálója volt s mikor egyszer ingváltás alkalmával meglátta a tükörben a saját fáját, el volt ragadtatva ennek szépségétől.

*

Miután az eddigiekben a rendelkezésünkre álló térhez képest elég behatóan ismertettük a kényeztetés fokozásának azokat az eszközeit és módjait, melyek a különféle érzékszervek működéséhez kapcsolódnak, nézzük most azokat a különféle tényezőket, melyek inkább lelki természetűek, mert valami önbiztatásnak, autoszugesztiónak a termékei vagy erre vezethetők vissza, de amelyek még nem perverzítások.

Ezek közé tartozik elsősorban a defloreálás vagy szűztelenítés, férfiaknak az a szenvedélye,

hogy igazi magasfokú nemi élvezetet csak akkor tudnak elérni, ha a koitust szűz lánnyal végzik. Úgy látszik, régebben ez a fölfogás erősebb és elterjedtebb volt, mint manapság s innen eredhet egy különös intézmény, mely számos országban törvénybe is volt iktatva. Ez az intézmény a „*jus primae noctis*” az első éjszakához való jog vagyis a földesúrnak az a joga, hogy a férjhezment jobbágy-lányt ő avassa föl asszonynak, míg a törvényes férj csak ezután léphetett jogaiba.

Indiában egészen más formában van meg ez az intézmény. Itt vannak egyes hindu templomok, melyek voltaképen vallásos bordélyházak, legalább is a mi európai szemünkben. Ezek a templomok rendkívül sok örömlány fölött rendelkeznek, akiket még kisgyermek korukban fogadnak magukhoz és gondos neveléssel készítik elő őket későbbi pályájukra, de különösen táncolni és énekelni tanítják őket, hogy a férfiakat ügyesen tudják szórakoztatni. Mikor aztán elérték az ivarérett kort, akkor a főpapnak áldozzák fel a szüzességüket s ettől kezdve a templom védelme alatt fizetés ellenében rendelkezésére állanak minden férfinak.

Érdekesek az idevonatkozó történelmi adatok is. Heraklides Pontikos Krisztus előtt 340 táján elbeszéli, hogy olyan időben, mely az ő számára is nagyon régi, élt Kefalonia szigetén egy zsarnok, aki minden lányt szüztelenített a férjhezmenetele előtt. Egy Antenor nevű fiatalember azonban megmentette a menyasszonyát ettől a szégyentől, amennyiben nőnek öltözött s a ruhája alá rejtett karddal megölte a zsarnokot. Ezért a hőstettéért aztán őt választották meg fejedelemnek.

A talmudból is olvasható, hogy a szűz előbb aludjék a tafsarral, mielőtt a férjéhez menne.

A kilencedik századtól a tizennegyedik századig az arab könyvekben sok hasonló tradíciót találunk említve.

A leghíresebb, bár nem mindig megbízható görög történetíró, Herodotos meséli, hogy az adirmachidáknál a szüzeket, ha férjhez akartak menni, előbb bemutatják a királynak és ha ennek megtetszettek, akkor ő szüztelenítette őket. Ebben az időben szégyen is volt, ha a király egy lányt nem talált elég kívánatosnak ahhoz, hogy ő avassa föl asszonyá. — Barrosnál (1542) olvasható, hogy a Kanári szigeteken „a lányok nem mehettek férjhez addig, amíg előbb a király birtokában nem voltak”. Cadamosto pedig Teneriffa szigetéről beszélve mondja: „és addig egy lányt se vettek feleségül, amíg egy éjszakán a királyuknál nem aludtak, amit nagy tisztességnek tartottak”.

Természetesen az is gyakori eset volt, mint több szerző állítja, hogy erre jogosított úr nem gyakorolta a jogát, hanem megelégedett avval, hogy a lány az egyik lábát az ágyba dugta annak jeléül, hogy hajlandó lett volna egészen is az ágyba feküdni.

A tizenkilencedik század második felében, tehát körülbelül ötven évvel ezelőtt a máskülönben oly szemérmes és erkölcsös Angliában volt nagyon elterjedve a szüztelenítés szenvedélye. Az oly prúd angolok természetesen nagy titokban éltek csak ennek a szenvedélyüknek és talán soha semmi nem került volna napvilágra, ha a kilencvenes években ki nem pattan az egész világon nagy port fölvert Pall-Mall-Gazette-pör Londonban, melyből kiderült, hogy a szüztelenítésből valóságos kultuszt üznek az angol fővárosban. Ez természetesen nagyon megnövelte a keresletet szüzlányok iránt, amit csak úgy lehetett kielégí-

teni, hogy ugyanazokat a lányokat egymásután négyszer-ötször is revirginálták. Így nevezi ugyanis az orvostudomány azt a meglehetősen egyszerű operációt, amikor a már egyszer elvesztett szűzhártyát újra létrehozzák.

Erre is áll a régi mondás, hogy semmi új a nap alatt. Mint régi írások bizonyítják, a középkorban kerítők és borbélyok üzletszerűen foglalkoztak a szüzesség helyreállításával. Egy ugyancsak középkori könyvben a következő adat áll: „Ami a szüzeket illeti, állati hólyagoknak a bevarrásával gyógyította meg őket. Egy állványon tarkára festett doboza volt finom szücsűtkkel és viasszozott selyemfonalakkal, mindenféle gyökerekkel, vadhagymákkal és fűszerekkel. Ezekkel a dolgokkal csodákat vitt véghez, úgy hogy mikor a francia követ idejött, egy szolgálot háromszor is eladott neki, mint szüzlányt”. Ebből a leírásból nem tűnik ugyan ki egészen, hogy milyen eljárással dolgozott a „mester”, de nagyon kegyetlen és főleg veszélyes lehetett, mint abban az időben minden operáció, mert a fertőtlenítést még nem ismerték.

A buja ember, aki nem elégszik meg a koitus magától adódó kék érzetével, természetesen mindig igyekezett ezt a kék érzetet mesterséges eszközökkel is fokozni. Már régi utazók is hírt adtak arról, hogy Ázsia és a Szunda szigetek egyes törzsei különféle ingerlő ékességekkel látták el a hímveszőt. Akkoriban nem igen adtak hitelt nekik, az újabb évtizedek kutatásai azonban igazolták őket.

Batavia szigetén a dayakok átfürjék a hím-

vesszőt a makknál, még pedig egy ezüst tű segítségével, hogy ebbe a nyílásba egy olyan eszközt erősítsenek, még pedig maradandóan, mely a párosodásnál erős dörzsölést végez és így a kéjérzetet fokozza. Maga ez az eszköz elefántcsontból vagy ezüsből készült rudacska, melyben a két végén kefealakban serték vannak erősítve. Az operációt csakis felnőtteken hajtják végre, még pedig olyan módon, hogy a fitymát visszahúzzák, a hímvesszőt két bambusz-deszkácska közé szorítják s nyolc-tíz napon át nedves posztóval takarják be. Ezután a makkot éles bambuszpálcikával átfúrják s a sebbe olajba mártott galambtollat dugnak, melyet naponta megújítanak, amíg a seb begyógyul. A hideg borogatást az egész idő alatt folyton alkalmazzák.

Mikor a dayakok utaznak vagy dolgoznak, a makknak ebben a csatornájában tollat hordanak. Amint a szerelmi műveletnek akarnak élni, kihúzzák a tollat és helyébe teszik az *ampallangot*. Ez pedig nem egyéb, mint ezüsből vagy aranyból készült négy centiméter hosszú és két milliméter vastag pálcika, melynek mindkét végén golyócska van achátból vagy fémből. A nőnek joga van meghatározni, hogy milyenek legyenek az ampallang méretei. Ezt vagy úgy hozza a férj tudomására, hogy egy tál rizssel kínálja meg, melyben betellevél s ebben egy cigaretta van elrejtve; vagy pedig jobbkezének fogai közé helyezett ujjaival mutatja meg a kívánt méretezést. Azonfelül a dayak nőknek általában joguk van megkívánni az ampallangot és ha a férfi ebbe nem egyezik bele, akkor ez válóok. A dayak nők azt mondják, hogy az ampallang nélküli koitus olyan, mint a sótlan rizs, míg ampallanggal olyan, mint a sós rizs.

Van Graffin csak egyetlen dayakot látott,

akinél két ampallang volt egymás mögött alkalmazva. Celebesz északi részében szintén ismerik az ampallangot, de kambi név alatt s a két végéhez rövid zsinórok vannak kötve, valószínűleg azért, hogy az irányát változtatni lehessen.

Jáva szigetén gyakran több centiméternyi széles kecskebőr-csíkokat kötnek a makk köré; olykor pedig az egész hím vesszőt egy szőrös tokba dugják be, melyből csak a makk látszik ki. Még különösebb mód az, hogy a makkba mély sebeket vágnak s ha ezek begyógyultak, kavicsokat dugnak beléjük, amitől a makk szemölcsösnek látszik. Ez a tény hasonlít ahhoz, melyet Amerika első megpillantója, Amerigo Vespucci ír le, hogy tudniillik az amerikai nők mesterségesen megnövelik férjeik hím vesszőit.

Pigafettának a milánói Ambrozi-könyvtárban őrzött kéziratában olvasható: „Valamennyien, kicsik és nagyok, a makk közelében átfúrt hím vesszőkkel mutatkoztak. Ezen a lukon egy kis arany vagy ólom, lúdtollvastagságú henger van átdugva s ennek két feje van, esetleg csillagalakú. A kis hengertől azonban szabadon lehet vizelni. A dolgot olyan különösnek találtam, hogy nem is akartam elhinni s magam akartam meggyőződni. Se az öregek, se a fiatalok nem veszik ki se a hengert, se a csillagokat s azt mondják, hogy a nők kívánják így”.

Mantegazza írja a múlt század hetvenes éveiben, hogy biztos tudomása szerint Európában is bevezették akkoriban az ampallangot, amelyik kevésbé kegyetlen ugyan, de a bujálkodásra éppen olyan alkalmas, mint a dayakoké és hogy Párisban pelyhes lúdtoll-csíkokat kötnek a hím vessző köré és erre a célra szolgáló gummigyűrűket árulnak.

A kéjérzet fokozására szolgáló többi eszközök és módszerek — akár művi, akár lelki természetűek ezek — már a nemi abnormitások és perverzitások birodalmába tartoznak s  gy ott fogunk velük részletesen foglalkozni.

Az onánia.

Az onánia jelentősége. — Mi az onánia? — Az onánia elterjedése az ókorban és ma. — Az onánia egyes alakjai. — Onanizáló eszközök. — Onánia a férfiaknál és nőknél. — Onánia és életkor. — Az onánia okai. — Külső és belső okok. — Onánia és nevelés. — Onánia és nemi abstinencia. — Az onánia következményei.

A nemi tudománynak alig van olyan fejezete, melyről több téves fölfogás volna elterjedve s melyről való alapos ismeretek ennél fogva fontosabbak és közérdekűbbek volnának, mint az onániáról szóló fejezet. Éppen ezért (és mert a magyar szakirodalomban eddigelé nem jelent meg kimerítő tájékoztató erről a fontos kérdésről, a kiadó), könyvünk kereteit talán kissé meghaladó részletességgel akarunk foglalkozni ezzel a fejezettel.

Hogy ezen a téren milyen állapotok uralkodnak, arra nézve idézzük egy kiváló orvos következő sorait:

„Az onánia az emberiségnek azok közé a bűnei közé tartozik, melyekről nem szívesen beszélnek. Az emberi gyengeségnek eme jelensége fölött szeretnek szótlanul napirendre térni. Pedig a dolognak olyan rendkívül jelentősége van, ha az orvos, az ember egészségének hivatott őre,

szintén csatlakoznék azokhoz, akik a dolgot egyszerűen agyonhallgatni szeretnék. Többnyire a helytelenül alkalmazott prűdéria, a szemforgató képmutatás, az állítólagos erkölcsi érzék azok a tényezők, melyek ennek a fontos kérdésnek a tárgyalását a jó erkölcsbe ütköző cselekménynek minősítik s ezért minden alkalommal igyekeznek lehetetlenné tenni, hogy valaki nyíltan szóljon erről az emberi eltévelyedésről. Az öregasszonyok és a jámborkodó képmutatók a pokol minden rémségét idézik arra a vakmerőre, aki társágban csak célzást is merne tenni a nagyon elterjedt onániára és ennek elhárítására. Az ilyen álszenteskedők persze még azon is bosszankodnak, hogy a gyerekek meztelenül születnek és hogy a mi nőink nem járnak elfátyolozott arccal, mint a török nők. Pedig ez a prűdéria a legtöbb esetben csak takarója a saját romlott életmódjuknak és tény, hogy az onániának ezek között a képmutatók között van a legtöbb híve. Már pedig nyíltan kell beszélni erről a bajról. *Egy onániáról szóló munkának az elolvasása még senkit sem tett onanistává, de az ellenkezőre sok példa van* és a legtöbb onanista visszariad ennek a bűnnek további gyakorlásától, ha tisztába jön a káros következményeivel”.

Csak még egy példát az e téren uralkodó ferde és képtelen fölfogásra. Egy Rohleder nevű német orvos, aki könyvet szándékozott írni az onániáról, egyik orvosi könyvtárban ilyen irányú szakkönyvet keresett; a könyvtár vezetője, egy öreg német orvostanár, megvető mosollyal felelte neki, hogy ilyen „illetlen” könyvek nincsenek a könyvtárban.

Mi hát az onánia (más néven masturbáció, magyarul önfertőzés)? A nemi ösztönnek az az el-tévelyedése, melynél a nemzőszerveket kézzel történő manipulációval ingerlik az ondó kilövel-lésére, a női nemnél pedig a legmagasabb fokú kéjérzés eléréséig, szintén kézzel vagy valami esz-közzel. Ha a nemi izgalmat pusztán a fantáziának buja képekkel való foglalkoztatása váltja ki, ak-kor „szellemi onániáról” beszélnek. De az onánia testi is, meg szellemi is a legtöbb esetben.

Az onánia elnevezés egy angol szerző szerint az erős Onan-tól származik, akiről az ótestamen-tum emlékezik meg Mózes első könyvében 38:9.: Onan, Juda fia és Izrael unokája, ellenszegült apja akaratának, mikor ez azt kívánta tőle, hogy Her nevű elhunyt fivérének a feleségét terméke-nyítse meg, hogy a nemzetségük ne haljon ki. Ennek elkerülésére Onan egy föld-lyukba dugta a hímvesszőjét, hogy így magja eltávozván, a só-gornőjével való hálásból ne lehessenek gyerme-kek. Ám ez a magyarázat téves, mert amit Onan csinált, az nem az, amit ma onánián értünk, ha-nem az, ami ma koitus interruptusnak, félbesza-kított közösülésnek neveznek. A másik elnevezés: masturbáció „kézzel való önfertőzést” jelent.

Ami a kérdés történeti részét illeti, bizonyos, hogy a nemi kicsapongásnak ez a módja egyidős az emberiséggel. Miután az állatvilágban is meg-találjuk, bizonyosra vehetjük, hogy a nemi ösztö-nét rendes módon kielégíteni nem tudó ősember is élt vele. Így aztán nem csoda, hogy az írott történelem kezdetével már a legrégebb népeknél is találunk róla föl jegyzéseket. Ugyancsak Mózes első könyvében olvasható, hogy a régi héber nők a férfi hímvesszőjének utánzataival masturbáltak.

A görögöknél priapus-nak vagy phallus-nak nevezték ezt az eszközt.

A régi görögöknél és rómaiaknál nagyon elterjedt szokás lehetett az onánia, mert az akkori írók és orvosok sokat foglalkoznak vele. Így ismeretes, hogy Diogenes, a hordóban élő bölcset, annyira ment a cinizmusában, hogy nyilvánosan onanizált. Athén pedig nemcsak a tudomány és művészet, hanem az erkölcsi romlottság székhelye is volt. A híres és a politikai életben is oly nagy szerepet játszott hetérákról ismeretes, hogy a csiklójukkal masturbáltak. Galenus, a híres orvos, az emberi testrészek hasznosságáról írt munkájának 14. könyvében azt mondja, hogy a férfi ondója káros s így ettől az anyagtól minél gyakrabban meg kell szabadítani a testet. Aristophanes a vígjátékaiban gyakran ostromozza az onániát.

A római császárság idején az onánia legalább annyira el volt terjedve, mint manapság, ha nem még jobban. A nápolyi múzeumban láthatni a pompeji ásatásokból eredő művészi és raffinaított eszközöket, melyekkel a nők onanizáltak. Meszszire vezetne bennünket, ha további történeti adatokkal is akarnánk bizonyítani; annyi azonban kétségtelen, hogy az onánia az egész középkorban át változatlanul megmaradt napjainkig, legföljebb avval a különbséggel, hogy a modern kultúra a fesztelen nyilvános üzését megszüntette. Az onánia titokban üzött, de azért nem kevésbé elterjedt bűn gyanánt maradt meg a jelenkorig.

Orvosi szempontból is már nagyon régen kezdtek a kérdéssel foglalkozni. Hippokrates, az orvostudomány apja, „De morbis” című munkájában már több, mint 2000 évvel ezelőtt klasszikus leírást adott a nemi kicsapongások következmé-

nyeiről, mely egészen az újkorig irányadó volt ezekben a dolgokban. Fölfogásának a lényege az, hogy ezek a következmények a gerincvelő sorvadásában nyilvánulnak meg. „Ez a betegség — mondja Hippokrates — a gerincvelőből indul ki s főleg fiatal házasok és a kicsapongóan élők kapják meg”. A későbbi nagy orvosok mind csak a Hippokrates fölfogását magyarázzatják, de nem sok újat tettek hozzá, ami természetes is, mert a Hippokrates megfigyelései egyenesen bámulatosak, így mesteri biztonsággal írja le rövid vonásokban az egyes szimptomákat, az általános lesóványodást és az erők hanyatlását, az ideges levegőöséget stb. Hippokrates főhibája az volt, hogy ő a gerincvelő hiányos működésében kereste az okot, mely az embereket nemi kicsapongásokra viszi rá. Pedig evvel fölcseréli az okot és okozatot, mert a gerincvelő megbetegedés következmény és nem ok.

Mint mondtuk, az orvostudomány nagyon sokáig nem haladt semmit ebben a kérdésben, míg végre 1760-ban egy Tissot nevű francia orvos írt egy nagyon híressé vált munkát az onániáról, melyben fényes stílussal ostorozza az onániát, de túlzottan ijesztő színekkel ecseteli a következményeit. Azonban tagadhatatlan eredménye volt, hogy erős erkölcsi hatást gyakorolt, mert elijesztette az embereket az onániától és a többi nemi kicsapongástól.

*

Ami az onánia egyes formáit illeti, rendesen négy alakot szoktak megkülönböztetni:

1. A rendes manuális onánia, melyet az egyén kézzel végez önmagán (autoonánia).

2. A kölcsönös (mutuális) onánia, melyet több személy végez egymással, vagyis addig babrálják egymás nemi szerveit, míg be nem áll az ondó kilövellése, illetve a kéj érzet csúcspontja. Ez igen elterjedt alakja az onániának és mint ez természetes is, főleg internátusokban és olyan helyeken gyakorolják, ahol többen élnek közös hálószobákban. Ez az alak mindenképpen ritkább, mint az autoonánia, abból az egyszerű okból, mert a legtöbb onanista szégyelli a szenvedélyét kölcsönösen bevallani.

3. A „szellemi” vagy „gondolatbeli” onánia nagyon ártalmas, talán az onánia valamennyi alakja közül legártalmasabb, de legritkább is. Ezt oly módon végzik, hogy a fantáziát obszcén képekkel vagy olvasmányokkal foglalkoztatják, koitust ábrázoló képeket nézegetnek, ami olyan izgalomba hozza az idegrendszert, hogy a kéjérzet rendkívül fölfokozódik és az ejakuláció a kézzel való babrálás nélkül is előáll. Az ilyen onanisták rendszeren nagyfokú neuraszténiában szenvednek s azelőtt az onánia más alakjainak hódoltak; ezek többnyire már túl vannak a pubertás korán. A szellemi onániáról már Jean Jack Rousseau is megemlékezik: Ez a bűn, melyet a szégyen és félelem olyan kényelmesnek találnak, nagy vonzóerővel van az élénk fantáziára, mert úgyszólván tetszés szerint garázdálkodhatik az egész nemiséggel.

4. Az az onánia, melyet a nemi szerveknek eszközökkel való ingerlésével üznek. Ezt oly módon végzik, hogy minden elképzelhető, sőt sokszor lehetetlennek tartott idege a testeket vezetnek be a hím húgycsőbe, illetve a nőnél a hüvelybe s ennek ide-oda húzogatóásával végzik az ingerlést. Ennek a hatása már csak azért is ártal-

mas, mert könnyen bekövetkezik a nyálk-hártya gyulladása és fertőzése, amiből súlyos betegségek származhatnak. Az onániának ezt az alakját csak a legraffináltabb kéjenceknél találjuk meg, akik az előbbi módszerekkel már nem tudják elérni a kívánt eredményt. Erre a célra már az ókorban egész csomó eszközt eszeltek ki, melyek többé-kevésbé ügyesen helyettesítik a másik nem ivarszerveit. A görögöknél és rómaiaknál Phallusoknak nevezték ezeket az eszközöket, melyek a hímvesszőt ábrázolták; néha aranyból és ezüsből készítették őket s a nők ékszernek gyanánt nyilvánosan is hordták, amin abban az időben semmi kivetni valót nem találtak. A phalluszt még díszítő elemnek is alkalmazták a képzőművészet különféle alkotásainál, úgy hogy valóságos kultuszt üztek belőle.

Az eszközök segítségével való onanizálás a mai napig se halt ki s még most is mindenütt gyakorolják. Jeannel meséli Kínáról, hogy Kantonban külön gyár készíti gumiból és gyantából a hímvessző-utánzatokat, melyek nagyon tökéletesek s nyilvánosan árulják őket. Egy kis albumszerű használati utasítást is adnak hozzá, mely meztelen nőt ábrázol az eszköz használata közben. Ebből is látható, hogy a mennyei birodalom fiainál mégse olyan szigorú erkölcsök uralkodnak, mint azt a nők nagyon zárkózott életmódja után gondolnánk. De ezen a téren mégis a japán nők találékonysága termelte a legtökéletesebb eszközt, ők két tojásnagyságú üres golyót használnak, melyeket vékony lemezből készítenek. Az egyik üres, a másik, az úgynevezett „kis férfi”, nehéz fémgolyót vagy higanyt tartalmaz, mely mozgástól rezgésbe jön. Most először az üres golyót vezetik be a hüvelybe annyira, hogy hozzá-

érjen a méh-hez, aztán tolják be a másikat. A medencének vagy csípőknek legkisebb mozgásai vagy akár a belek belső mozgásai vibrálásba hozzák a higanyt s ez állandó csiklandós érzést idéz elő, apró ütéseket, mint egy gyenge villamos indukciós készülék. Ezeket a golyókat „rino-tama”-nak nevezik és papír-tampon segítségével erősítik meg a hüvelyben. Mikor a nők ezeket a golyókat használják, hintaszékekben vagy függőágyakban hintázzák magukat, mert így a golyók enyhe rezgései lassankint a nemi ingerület legmagasabb fokát váltják ki.

Hogy rámutassunk, milyen lehetetlen eszközöket használnak sokszor onanizálásra, felsoroljuk azokat a dolgokat, melyeket a genitáliákban találtak: A férfi húgycsővében találtak már ludtollcsévét, ceruzát, tollszárat, szalmaszálat, kötőtűt, fogpiszkálót, apró gyermekeknél borsó- és babszemeket, melyek a páciensek vigyázatlansága következtében olyan mélyen hatoltak be a húgycsőbe, hogy végre orvos kezébe kerültek. Igen sok eset volt már arra is, hogy ezek a tárgyak befűródtek a húgycsővön át a hólyagba, ennek a falát is átfűrték és fertőzőes hashártyagyulladással halált okoztak. De különösen légió azoknak a tárgyaknak a száma, melyeket nemi izgalomban lévő nők természetes kielégülés hiányában a hüvelybe bevezetnek. Ezeknek a változatosságát kevésbé lehet megállapítani, mert a sokkal bővebb hüvelyből könnyű kihúzni a bele dugott idegen tárgyat s így ezek ritkábban kerülnek orvosi kézbe, úgy hogy csak különös esetekben vagy hullaboncolások alkalmával szerezhetni róluk tudomást. Így találtak már a hüvelyben kölnivizes palackot, vasaló fa-nyelét, borotváló ecsetet, répát, tűtartó dobozt és minden egyebet,

mint például az egyik francia orvosi szaklap szerint 1851-ben egy három hüvelyk széles és négy hüvelyk magas sörös üveget, melyet a csúszósága miatt nem lehetvén megfogni, szülészeti fogóval kellett eltávolítani. Dr. Mavel francia orvos közli egy, a terhesség előhaladott állapotában lévő nő esetét, aki egy borstartó fadobozt dugott be a hüvelyébe. A véletlen úgy akarta, hogy a doboz eltört és a kiszóródott bors heves hüvelygyulladást okozott. Dupuytren francia sebész pomádés dobozt távolított el egy nő hüvelyéből. Hyrtl, a híres bécsi anatómus egy boncolás alkalmával egy nő hüvelyében narancsnagyságú tárgyat talált nyálkával bevonva, melyről közelebbi vizsgálatra kiderült, hogy sárga viaszból készített üres golyó, melyen belül egy vendéglőnek 26 évvel azelőtti étlapja volt golyóvá összegyűrve!

Íme ezek az esetek mutatják az onanizáló ösztön eltévelyedéseit, amikor a szenvedély minden meg gondolást félretétet az emberrel.

*

Az előbbiekből már tisztán megérthető az onánia lényege. Mindig a nemi ösztön természetellenes kielégítéséről van szó és éppen ez a természetellenesség ártalmas. Az aktus ugyanis végeredményben úgy a természetes koitusnál, mint az onániánál ugyanaz: az ondó kilövellése, illetve a legmagasabb kéjérzet beállta; azonban az onániát kísérő mellékkörülmények, mint a fantázia megerőltetése, káros hatással vannak az egész idegrendszerre.

Az onánia aktusa körülbelül a következőképpen folyik le: az onanizáló valami elhagyatott helyet keres ki, árnyékszékét, padlást, pincét, távoli

szobát, fürdőszobát, pajtát stb., itt lemezteleníti a nemzőszerveit és ha férfi, akkor a fitymának a makkon való húzogatásával s közben fantáziájának megerőltetésével, előidézi az orgazmust és az ejakulációt. Nők a clitoris s a nagy és kis szeméremajkak dörzsölgetésével végzik ugyanezt vagy pedig még gyakrabban ujjukat dugják a hüvelybe s közben izgató képekre és jelenetekre, csinos meztelen férfiakra vagy magára a koitusra gondolnak, míg végre elfogja őket az orgazmus. A folyamat alatt a vétkező arca — mindkét nemnél — a legnagyobb izgalmat mutatja, az arc izzásba jön, a kezek remegnek, a szív és tüdő működése meggyorsul, az arcvonások eltorzulnak s mindezek a jelenségek fokozódnak mindaddig, míg az orgazmus be nem áll. Aztán bekövetkezik az elernyedés, mely az orvosok véleménye szerint sokkal nagyobbfokú, mint a normális koitus után, a páciens fáradtnak, álmosnak, bágyadtnak és minden munkára képtelennek érzi magát. Mindezt az idegrendszer nagyfokú megerőltetése, kimerültsége váltja ki. Mármost természetes, hogy ha ez naponta esetleg többször is és éveken át történik, okvetlenül súlyos következményei vannak.

Azonban az onánia mivoltára jellemző és az onanistáknak mint vétkeseknek megítéléséhez fontos, hogy a nemi ösztön első tevékenysége többnyire az onánia. A nemi ösztön a gyermeket minden külső hozzájárulás vagy példa látása nélkül is sokszor már nagyon zsenge korban ráviszi az onániára, és a kultúremberiség legnagyobb része már hódolt az onániának, mielőtt áttért a természetes kielégítésre, annál is inkább, mert a nemi ösztön jelentkezése után esetleg még sokáig nincs mód a természetes kielégítésére. A nemi

cselekvések alapoka tehát a nemi ösztön, mely normális embernél éppen olyan természetes, mint az éhség vagy szomjúság érzése.

Így hát a pubertás kora alatt vagy után a nemi ösztön visz rá az onániára. Minthogy pedig ez az ösztön a temperamentum, testalkat, életmód, éghajlat stb. szerint egyénileg nagyon különböző, nyilvánvaló az is, hogy az egyes egyéneknél, osztályoknál és népfajtáknál az onánia elterjedése is nagy változatosságot mutat föl s a külső föltételektől függően az onánia okai is egészen mások lehetnek. Továbbá, mivel a férfi nemi ösztöne sokkal kifejezettebb, mint a nőé, azt gondolná az ember, hogy a férfinem sokkal többet onanizál, mint a női nem. Ez a nézet nagyon valószínű, mivel azonban statisztika természetesen nem áll rendelkezésre, se állítani, se tagadni nem lehet. Csak általános megfigyelésekből lehet következtetni. Így a már többször említett Moll írja „Az ideges nő” című könyvében: „hogy az onánia kevésbé van elterjedve a nőnemű, mint a hímnemű ifjúság körében s ezt inkább a felnőtt női személyekre vonatkoztatnám. Már a nőnek kisebb érzékisége is emellett szól”. Annyi bizonyos, hogy jogos az elterjedt vélemény, mely szerint a nemi érintkezésben a férfi sokkal hevesebb és támadóbb, mint a nő. Történelmi adatok és mai megfigyelések azonban azt mutatják, hogy a nemi ösztön a női nemnél is lehet nagyon fel-fokozott, mely heveségben jóval fölülmulhatja a férfi nemi ösztönét. Ebben a tekintetben elég Semiramisra, Cleopatrara, Juliára (Augustus lányára), Messalinára stb. emlékeztetnünk, akiknek abnormális nemi ösztöne és nemi érintkezése népek sorsára volt döntő befolyással. Kinek ne jutna eszébe Katalin cárnő, akinek választékul

egyszerre tizenkét kedvese is volt. Annyi bizonyos, hogy ha a nők nagyfokú izgalomba jönnek — mivel az idegrendszerük sokkal ingerlékenyebb — kevésbé tudnak uralkodni magukon, mint a férfiak. Mauriac szerint a nők között sokkal nagyobbak a különbségek a nemi tevékenység hevéssége és tartóssága tekintetében, mint a férfiak között. Egyeseknél, az úgynevezett hideg nőknél a nemi étvágy majdnem semmi, vágyak nem ébrednek bennük, a nemi aktussal szemben közönyösek vagy egyenesen ellenszenvesnek találják és csak azért vetik alá magukat, mert ez a házáséletben kötelesség. Viszont vannak nők, akik szinte állandóan a nemi ingerület állapotában vannak. E két szélsőség között nagyon sokféle az átmenet.

*

A dolog természeténél fogva nincs ugyan statisztika, mely az onánia elterjedtségéről tájékoztatna bennünket, mégis bizvást mondhatjuk, hogy *az onánia egyike a legelterjedtebb népbetegségeknél*, ha ugyan nem a legelterjedtebb. Legalább is az ifjúság körében az onánia annyira el van terjedve, amiről a laikusnak fogalma sem lehet. Berger német orvostanár 1867-ben egyik dolgozatában úgy nyilatkozott, hogy aligha van felnőtt ember, aki ne lett volna életében egyszer onanista. Szerinte 100 fiatal férfi és lány közül legalább 99 volt onanista és a századik legföljebb letagadja.

Ha az életkor szempontjából vizsgáljuk a dolgot, bizonyos, hogy leggyakoribb az onánia a pubertás korában és az utána következő években. Ebben a korban az embereknek legalább is 95%-a

onanizál. Említettük már, hogy az ókor kultur-
népeinél az onánia mennyire el volt terjedve s
hogy keleten még ma is szemérmetlenül a nyilván-
osság előtt is űzik. Afrikautazók írják, hogy a
négereknél is elterjedt szokás. Mohamedán or-
szágokban és mindenütt, ahol a poligámia meg-
engedett dolog, a háremekbe és szerailokba be-
zárt nőket a kényszerűség és tétlenség viszi rá az
onániára.

Az onánia elterjedésére vonatkozólag csak
azt az alaptörvényt akarjuk még leszögezni, hogy
minél északabbra megyünk, annál ritkább az
onánia s viszont minél délebbre megyünk, annál
elterjedtebb, mint általában a nemi érintkezés-
nek mindenféle formája. Ennek oka részben az
éghajlat, részben az északi népeknek általában
hűvösebb temperamentuma, ami különben szin-
tén csak az éghajlat terméke. Oka továbbá a táp-
lálkozás eltérése és a szociális viszonyok is.

Mint érdekes dolgot említjük meg, hogy az
onánia az állatoknál is előfordul. Régebben ennek
az ellenkezőjét hitték, de csak azért, mert a meg-
figyelők nem tudták, hogy a megfigyelt mozgások
onanisztikus természetűek. Montégre szerint a
legtöbb állat, ha a hímjétől, illetve nőtényétől el
van választva, valamiképen mégis igyekszik ki-
elégíteni a párosodási ösztönét. Kutyáknál gya-
kori és különösen heves a masturbáció, amit úgy
csinálnak, hogy a hátukra fekszenek és a hátulsó
lábukkal piszkálják merev hímvesszőjüket, de
ennek nyalogatását is megfigyelték már. Leg-
gyakoribb az onánia a lovaknál, amiről minden
ménesben tudnak s különösen a nemesebb Sport-
es fajlovaknál sűrűn jelentkező baj. A lovak a
merev penist a hasukhoz igyekeznek dörzsölni
vagy az istállóban két lovat elválasztó rúdhoz. A

párisi állatkertben egy hím elefánt egész testének bizonyos mozgásával heves és gyakori ejakulációkat tudott létrehozni. Ugyancsak állatkertekben a majomketrecek látogatói gyakran lehetnek tanúi a hím majmok onanizálásának.

*

Ha most az életkor szempontjából vizsgáljuk az onánia kérdését, meg kell állapítanunk, hogy tapasztalt gyermekorvosok megfigyelései szerint már nagyon zsenge gyermekkorban előfordul a nemi ösztönnek onanisztikus kielégítése és ilyenkor természetesen legrombolóbb a hatása. Dr. Hirschsprung német szakorvos elé egyszer egy 13 hónapos lánykát hoztak, aki anyai részről idegesen terhelt volt s 8—9 hónapos kora óta olyan „rohamokban” szenvedett, melyeket az előbbi kezelőorvos nem értett. A gyermek teljesen normális volt s a rohamok a következőképen folytak le: A gyermek erősen odasimult a dajkája melléhez és vállához s medencéjével hosszú időn át le-föl mozgásokat végzett; ilyenkor nagy izgalomban volt, arca kipirult, pupillái kitágultak, vonásai eltorzultak, míg végre aztán nyögés közben a roham megoldódott. Roham közben a gyermek tudomást se vett a környezetéről. Roham után a kimerülés következtében mindig elaludt. Az anya vallomása szerint a rohamok éjjel és nappal többször ismétlődtek. Hirschsprung akaratlan és öntudatlan onániának magyarázta a dolgot. — Ilyen eset több is akad a szakirodalomban. Egy 16 hónapos fiúnál már erekciókat is figyeltek meg. A leipzig-i egyetemi klinikán egy ötnegyed éves fiúcskával jelent meg egy anya, aki a gyermeknél „valami komikus görcsöket” vélt megállapítani.

Ezeicrol kiderült, Hogy onanisztikus mozgások.

A gyermekkor második szakaszában, az iskolaköteles korban teszi az onánia a legnagyobb haladást. Egyik gyerek a másiktól látja s innen van, hogy internátusokban már egész onánia-epidemiákat figyeltek meg. Viszont az onánia — különös circulus viciosus! — annyira felfokozza a gyermekek bujaságát, hogy súlyos büntetésekkel se lehet visszatartani őket. Terjedésében az elcsábítás és az utánzási ösztön játszik a legfontosabb szerepet.

Az összes szakemberek megegyeznek abban, hogy a masturbáció leggyakoribb a kezdődő pubertás korában, tehát a 12. és 14. életév között. A kontingenst többnyire az iskolák szolgáltatják. Dr. Bahrtdt, egy régi orvos, már a 30 éves háború előtt írja, hogy „ennek a fejedelmi iskolának összes fiai áldoznak a görög bűnnek”. De a modern iskolák internátusaiban sincs különben. Legrosszabbak a viszonyok Angliában, ahol a középiskola csaknem mindig internátussal kapcsolatos s egy angol orvos mondja ezekről, hogy „a legkülönbözőbb korú fiúk szoros együttélése olyan viszonyokat teremt, melyek a császári Rómában voltak napirenden”.

A pubertás utáni években, az úgynevezett ifjúi, illetve szűzi korban, már a bajnak némi csökkenése észlelhető. Ebben a korban ugyanis az értelem kezd uralkodni a vágyak és szenvedélyek féktelensége fölött s az akaraterőnek a legtöbb esetben sikerül legalább is mérsékelni a kicsapongás! Ez a kor fiúknál körülbelül a 24., lányoknál a 20. évig tart. Ebben a korban sokszor a szociális viszonyok és erkölcsök indokolják az onániát, mert nincs mód a nemi ösztön természetes kielégítésére. A női ifjúságnál ebben a korban

gyakran észlelhető sápadtság és vérszegénység nem egyszer az onániára vihető vissza. Ebben a korban már nem olyan végzetesen ártalmas az onánia, de azért nem egyszer aláássa az egészséget.

Térjünk most át az érett férfi, — illetve női kor onániájára. Az ember azt hinné, hogy ebben a korban már elég fegyver van az ember kezében, hogy dacolhasson az ösztönök csábításaival szemben. Ám az ember még ebben a korban is elég gyenge ahhoz, hogy engedjen az onánia utáni vágyának. Erre a korra vonatkozólag sajnos még kevesebb támpontunk van, mint az iskolai korra vonatkozólag, pedig bizonyos, hogy az onánia még az aggkorban is gyakori. Csak orvosok tudják olykor, bizonyos esetekben, a pácienseikből kivallatni, hogy a rendes nemi érintkezés mellett az onániának is hódolnak. Mégis azt mondhatjuk, hogy a férfiak életük harmadik évtizedének kezdetén többnyire természetes módon elégitik ki nemi ösztönüket. Viszont elvi megfontolás ok alapján bizonyosra vehetjük, hogy a női nem körében a pártában maradt lányok között igen sok híve van az onániának, mert a nemi ösztönt valahogyan mégis csak ki akarják elégiteni.

Az aggkorban a nemi potencia gyengül s így az egész nemi élet hanyatlik, amiből az következik, hogy az abnormitásoknak is csökkenniök kell. De mivel a nemi ösztön a 60. és 70. évig megmaradhat s ebben a korban a férfinél a teljes erekció már ritka vagy lehetetlen, nem csoda, ha az aggastyán az onániához fordul a kielégítés céljából.

Ami az onánia gyakoriságát és hevesességét illeti, ez természetesen az egyén akaraterejétől, temperamentumától, korától, nemétől, szociális

viszonyaitól stb. függ. Hogy egyes egyének — kóros esetekben — milyen hevességgel és milyen gyakran onanizálhatnak, arra szavak helyett egy példát mondunk el. Egy páciens 11 éves korában kezdte az onanizálást és 53 éves koráig, tehát teljes 32 éven át (!) folytatta. Minthogy ezt saját bevallása szerint naponta 10—11-szer csinálta s csak ritkán pihent egy-két napot, évente 3650-szer végezte a kicsapongást. Ismételjük azonban, hogy ez kóros eset volt.

*

Adjunk most rövid áttekintést az onániáról *orvosi szempontból*:

Ha mindenekelőtt az *onánia okait* keressük, akkor ezeket két csoportba oszthatjuk: olyanokra, melyek magukban a szervezetben keresendők s valami beteges hajlamban gyökereznek; másodsor olyanokra, melyek mint kívülről jövő hatások vezetnek az onániára.

Az első csoportba tartozó okok között mindenekelőtt ott van a túlságosan élénk temperamentum, mely már a beteges ingerlékenységgel határos, sőt sokszor az is. A temperamentummal együtt változik a nemi ösztön ereje és követelőzése is és nyilvánvaló, hogy a tüzes ingerlékeny kolérikusoknál a nemi ösztön is követelőbb, mint a flegmatikusoknál, tehát az onániára is hajlamosabbak, ha ugyan nincs módjukban a természetes kielégítés.

Ide tartozik a betegesen fokozott nemi ösztön is. Hogy ez a gyermekeket csakúgy, mint a felnőtteket az onánia karjaiba hajtja, az természetes. A betegesen fokozott nemi ösztön (melyet férfiaknál szatiriázisnak, nőknél nimfomániának

neveznek) ugyan még a normális területébe tartozik, de már átmenetet képez az abnormálishoz, bár a határt nagyon nehéz megvonni. Innen van, hogy az orvosok véleményei nagyon eltérők. Az egyik szaktekintély azt mondja, hogy a koitus után rögtön újra fölébredt libidó már szatiriázist vagy nimfomániát jelent, viszont ezek már beteges állapotok. Minthogy pedig az ilyen minden pillanatban fölébredhető nemi ösztön nem találhat mindig természetes kielégítésre, magától értődik, hogy az ilyen berendezésű emberek az onánia áldozataivá lesznek. Ugyanez a sorsuk a nimfomániában szenvedő nőknek. Bár általában a nő nemi szükséglete mérsékeltebb, mint a férfié, a nimfomania mégis határozottan gyakoribb, mint a szatiriázis. Mind a kettővel inkább nagyvárosokban találkozunk gyakrabban, mert itt szexuális ingerlési alkalmak is gyakoribbak. És ugyancsak itt a nagyvárosban a nimfomania gyakran vezeti a nőt a prostitúció karjaiba. Az ilyen temperamentumú lányokat a leggondosabb nevelés se mentheti meg a bukástól, mert vad szenvedély hajtja őket kéj vágyuk kielégítésére.

Az onánia belső okai közé tartozik a nemi ösztönnek a normálistól való az az eltérése is, melyet homoszekszuálitásnak neveznek. Azt az abnormitást nevezik így, melynél valaki nem az ellenkező nemű, hanem a saját neméhez tartozó egyén felé vonzódik, például férfi férfihez. Mivel pedig ilyen perverz ösztön kielégítésére nem mindig áll rendelkezésre alkalmas partner, a beteg inkább onániához folyamodik, hogy szükségletét kielégítse. Az orvosnak tehát egészen más szemmel kell néznie az ilyen onanistát, mint azt, akinek a nemi ösztöne ebből a szempontból normális.

A túl korai szellemi fejlődés is sokszor lehet oka az onániának, sőt ez az eset gyakoribb, mint azt általában gondolják. Az előbbi fejezetben azt mondtuk, hogy a nemi ösztön jelentkezése és fejlődése teljesen az idegrendszernek van alávetve. Ebből következik, hogy idegrendszernek, illetve az agy velőnek korai fejlettségével velejár a nemi ösztön korai jelentkezése is, tehát a gyermek korábban jut el az onániához is. Deslandes helyesen mutat rá még egy másik idevonatkozó összefüggésre is: „Nem az ugráló és élénk, a szabadban sokat játszó gyermekek azok, akik onanizálnak, hanem inkább azok, akiknek a szellemi képességei napról-napra nagyobb haladást tesznek s akiknek ülő életmódja nem engedi meg a nemi temperamentumnak más levezetését”. Fourier pedig így nyilatkozik ugyanerről: „Az a nevelés, melyet a modern ifjúság kap és melynek főcélja a szellemi képességek rohamos kifejlesztése, nagyon kedvezni látszik a masturbáció kifejlődésének is. Nem engedik, hogy a test kifejtse mindazt az erőt, képességeket, melyekre képes”. Mindebből pedig a tanulság: *Kevés szellemi, de annál több festi foglalkoztatás az első gyermekkorban; ez nagyon alkalmas az onániára való hajlam elnyomására. A mai ifjúságnak a háború utáni erős sportszenvedélyét csak örömmel üdvözölhetjük ebből a szempontból, bár nagy hiba, hogy ez a sportrajongás többnyire nem a saját sporttevékenységében nyilvánul meg, hanem egy együgyű személykultuszban, a sportbajnokok iránti rajongásban.*

Az onániának sokszor testi hibákban és betegségekben fekvő kóros okai is vannak. Ilyenek például az ideges zavarok: hisztéria, epilepszia és hypochondria, tehát az idegrendszernek működési

zavarai. Az ilyen betegek rendkívül érzékenyek, ingerlékenyek, tehát — mint fentebb kifejtettük — már ez a temperamentum is hajlamossá teszi őket az onániára s az ilyen beteges idegrendszer még kevésbé képes az ellentállásra. Ebben a tekintetben a nagy emberek története is mutatja, hogy az idegbetegségek és az onánia milyen közeli kapcsolatban vannak egymással. Csak arra emlékeztetünk, hogy Rousseau, mint az a „Vallo-másokéból kiderül, szenvedélyes onanista volt és amellettt epilepsziában szenvedett. Ugyancsak ismeretes, hogy Caesar és I. Napoleon epileptikusok voltak és nemi dolgokban nem voltak éppen mérsékelteknek mondhatók.

Az oxyuris nevű apró élősködő bélféreg is gyakori oka az onániának. Ezek a kis élősködők sokszor nagy számmal tartózkodnak a gyermek végbelében és itt viszketést okoznak a végbélnyílás táján. Erre a gyermek sokszor odanyúl, vakargatja, hogy a viszketést megszüntesse s közben hozzáér nemi szerveihez, ami kellemesen csiklandozó érzést vált ki. Ez az érzés először kellemes újság a gyermeknek, aztán viszketés nélkül is babrál azon a tájon s hamar megteszi azt a lépést, mely az onániához vezet. Ez az eset, amikor nem a nemi ösztön túlságos élénksége, nem a példa vagy csábítás, hanem tisztán egy belső ok váltja ki az onániát.

De vannak más betegségek is, melyek alkalmasak arra, hogy onániát váltsanak ki. Ilyen a nemi szervekben előálló nagyfokú vértolulás, vértúltelítődés. Ez előfordul férfiaknál is, de különösen gyakori nőknél a menstruáció idején s erősen fölfokozza a libidót, a nemi szükségletet. — Legkülönösebb betegség ebben a tekintetben a tüdővész. Erről már régóta tudják, hogy az általános

testi gyengüléssel nemcsak hogy nem jár együtt a nemi ösztön bággyadása, hanem ellenkezőleg ennek fölfokozódása áll be. A szakirodalom nagyon sok ily esetet sorol föl. Így Hoffmann említ egy tuberkulótikus parasztot, aki még a halála előtti estén, a legnagyobb fokú testi összeesés állapotában is koitált. Maguk a tuberkulótikus páciensek is olyan föltűnőnek találják ezt a dolgot, hogy gyakran kérnek fölvilágosítást az orvosuktól. Éhez most még tudnunk kell, hogy a tüdőbajosok között igen sok az onanista!

Vannak még más betegségek is, melyek felfokozzák a nemi ösztönt és így közülük van az onániához is (pl. a cukorbetegség), ezek azonban csak az orvost érdeklik.

Nagy szerepet játszik az onánia az elmebetegségek kóroktanában is, bár nem oly értelemben, mintha az onánia elmebetegséget okozna, hanem a diszpozíció előkészítésével mégis van szerepe. Ha az onánia nem is lehet okozója elmebetegségnek, de elmebetegség lehet okozója onániának. Ugyanis a súlyosabb elmebetegek egyáltalán nem is tudnak arról vagy csak alig sejtik, hogy ők onanizálnak. Ebben a tekintetben ugyanolyan fokon vagy még alább vannak, mint a kis gyerekek. A szellemi betegség első jelei között nagyon gyakran ott van a fokozott nemi ingerlékenység. Mindez csak azt a tételt erősíti meg, hogy a nemi élet és a szellemi központok szoros kapcsolatban vannak egymással.

Közismert dolog, hogy testi és szellemi tulajdonságok az utódokra átöröklődhetnek. E tulajdonságok közé tartozik a mértéktelen nemi szükséglet is s így közvetve az onániára való hajlam is.

A restség és tétlenség is kétségtelenül hajla-

mosabbá teszik az embert az onániára. Az erős testi munkát végző munkásnak vagy parasztnak nincs olyan fokozott nemi szükséglete, mint a jóformán semmi testi munkát nem végző hivatalnoknak, tudósnak stb. Amellett az erős izommunka bomlási termékeket halmoz föl a testben, ami „fáradtság” formájában nyilvánul meg. Ez a fáradtság a test minden részére kiterjed s így az idegrendszer fogékonyságát is csökkenti, tehát a nemi ingerek iránti fogékonyságot is. Ezért nagyon találó egy francia katonaeorvos megfigyelése, aki azt írja, hogy katonái a kaszárnyákban buzgó hívei voltak mindenféle nemi élvezeteknek és kicsapongásoknak, de hadgyakorlatok és háború alatt csaknem teljesen megfeledkeztek erről. Továbbá békeidőben minden katonaeorvos megerősítette azt a tapasztalatot, hogy hadgyakorlatok után a katonák között mindig emelkedett a nemi betegek száma.

*

Térjünk most át az onániának a testen kívül fekvő okaira, melyek még számosabbak az előbbieknél. Ezek nagyjában a következők: 1. helytelen házi és nyilvános nevelés; 2. megrontott fantázia; 3. helytelen táplálkozás; 4. bizonyos orvosságok; 5. ruházat; 6. foglalkozás; 7. éghajlat-évszak; 8. szociális viszonyok; 9. nem tartózkodás; 10. boldogtalan házasság; 11. a nagy gyermekáldástól, illetve gyermektartástól való félelem; 12. ragályos betegségektől való félelem; 13. impotencia.

A helytelen házi nevelés abban nyilvánul meg, hogy teljesen önkényes, a neveléshez esetleg nem értő szülőkre van bízva és súlyos hibákat

követ el a táplálásnál, az alvás szabályozásánál, a mozgásnál és tisztaságnál. A gyermek szellemi nevelése pedig nem szolgálja azt a jellemképzést, mely az onánia ellen dolgozhatna. A nyilvános iskolai nevelésnek pedig főhibája, hogy túlterheli a gyermeket és nem alkalmazkodik az egyes gyermekek szellemi képességeihez, hanem tömegmunkát végez és teljesen elhanyagolja az akarat nevelését. A sok ülés és kevés mozgás az iskolában szintén kedvez az onánia kifejlődésének, még inkább a gyermekek egymással való érintkezése: az utánzás és elcsábítás; ám ezt az érintkezést az iskola természeténél fogva nem lehet kiküszöbölni, pedig főleg a pubertás korában ez a legnagyobb terjesztője az onániának, mint erre már fentebb rámutattunk, különösen a középiskolákban.

A fantázia tevékenysége már a korai gyermekkorban megkezdődik és így nagyon fontos dolog, hogy milyen táplálékot kap. A fantáziát rendszeren erotikus olvasmányok és látványok terelik rá a szekszuális dolgokkal való foglalkozásra. Az erotikus olvasmányok közé tartozik akaratlanul is a biblia, mely sokszor beszél ártatlan őszinteséggel olyan dolgokról, melyek a gyermek fantáziáját a szekszuális térre terelik, de a történelem adatai között is sok van ilyen, mint pl. a házasságtörések stb. A gyermek által itt-ott a lakásokban vagy akár az iskolában látott „klasszikus képek némelyike szintén nem éppen kíváncsi irányban termékenyíti meg a fantáziáját. A serdültebb ifjúságot ez viszi arra, hogy az irodalomban keresse a sikamlós vagy egyenesen ocsmány olvasmányokat, amilyenekkel a piac a hatóságok minden igyekezete ellenére is bőven el van látva.

Hogy a helytelen táplálkozás mit jelent a mi szempontunkból, azt már Hahnemann, a homeopathia apostola fölismerte, mikor erős túlzással azt mondja, hogy minden csésze kávé mögött az onánia leleselkedik. Annyi bizonyos, hogy az izgató szerek, mint az alkohol, kávé, tea, dohány stb. nem valók a gyermeknek. Az alkohol kis mennyiségben izgatja, nagy mennyiségben fogyasztva tompítja a nemi vágyat, már pedig gyermekeknek mindig kevés alkoholt adnak. Viszont ebből nem az következik, hogy sok alkoholt kell nekik adni, hanem semmit! De nemcsak az alkohol, hanem a többi izgató szerek is előkészítő munkát végeznek az onániához vezető úton.

A gyakran alkalmazott orvosságok között egész sor van, melyek nemi izgalom kiváltására alkalmasak; ilyenek a foszfor, strichnin, kokain, ópium, aloe stb. Mármost hányszor adnak a vérzegény gyermekeknek foszfort s a székszorulás leküzdésére aloét, az orvosnak ügyelnie kell arra, hogy e szerek helyett másokat rendeljen.

A ruházat azért szolgálhatja az onániát, mert célszerűtlen, elégtelen és eltakarja a bűnt. Különösen célszerűtlen a ruházat úgy a fiú, mint a lánygyermeknél azért, mert a nadrág vagy bugyi állandóan izgatja a nemi szerveket s az egyszer kiváltott kellemes izgalom könnyen onániára vezet. A fiúgyermeknek a nadrágzseb teszi nagyon könnyűvé a titokban való onanizálást.

A foglalkozások közül a gépvarrás és általában a pedálos gépek hajtása, továbbá a lovaglás kedveznek az onániának. Varrólányok, akiknél munkaközben a fantázia is szabadon dolgozhatik, nem egyszer vallották be, hogy a lábaknak folytonos fölfelé és lefelé való mozgatása dörzsölte a nemi szerveiket és így lettek onanistákká. Cipé-

szeknél az alacsony zsámolyon való ülés káros hatású, mert a fölfelé irányuló combok a genitáliákat a hashoz nyomják, ami nemi izgalmat válthat ki. A lovaglás, a nyeregben való ülés pedig egyenesen kész onanizálás. A régi szkíthák azért tiltották meg nőknek a lovaglást, mert törzseik elnéptelenedését összefüggésbe hozták a nők heves lovaglási szenvedélyével. A lovagláshoz nagyon hasonló mozgás a kerékpározás és így azt hinné az ember, hogy ez is könnyen onániára vezet. Azonban e sorok írója éppen a pubertás utáni években szenvedélyes kerékpározó volt, de soha semmiféle onániára ösztökélő érzése nem támadt s ugyanezt mondják más szerzők is. Ellenben a mai fiatalságnak egy másik szenvedélye a tánc, különösen a modern táncok, melyeknél a testek szorosán egymáshoz simulnak, szinte lehetetlen, hogy kéjes érzéseket ne váltsanak ki és így onániára ne csábítsanak.

Az onánia és az évszak között ott van az összefüggés, hogy mivel a megfigyelések, tavasszal általában élénkebb a nemi ösztön, az onánia is bizonyára föllendül ebben az évszakban.

Az Európában, különösen a háború óta mind keményebbé váló létért való küzdelem hozza magával, hogy a fiatalok megházasodása elé mind több akadály gördül s így ha nincs módjukban a nemi ösztönnek természetes módon való kielégítése, akkor kénytelen az onániához nyúlni. Különösen áll ez a középosztályra, melynek a helyzete mind súlyosabbá válik. Ez az oka annak, hogy ebben az osztályban az onánia sokkal elterjedtebb, mint azt általában fölteszik.

Ha a nemi tartózkodást (abstinenciát) is az onánia egyik okának mondjuk, akkor ez látszólagos ellenmondás, mert hiszen az onánia maga is

nemi cselekedet. Az abstinenciát tehát, mint a koitus naturálistól való tartózkodást kell értenünk. Ennélfogva oda kell módosítanunk a dolgot, hogy azok a férfiak, akik bármi oknál fogva nem tudnak vagy nem akarnak nővel érintkezni és megfordítva, onánia útján elégítik ki nemi ösztönüket. Ugyanis a teljes szekszuális abstinencia nagyon ritka dolog egészséges embernél és súlyos következményei lehetnek az idegrendszerre. Az éveken át börtönbe zárt emberek volnának ilyen szekszuális abstinenciára kényszerítve, azonban kivétel nélkül mind az onániának hódol, vagy másféle nemi kicsapongást üz, különösen ha többen vannak együtt elzárva. — Fokozott mértékben áll ez a házasságon kívül élő nőkre, lányokra és özvegyen maradt vagy elvált asszonyokra, akiket a társadalmi erkölcsi fölfogás egyenesen eltilt a férfiakkal való koitustól. Nos, ezt megtilthatja az erkölcs, de a nemi ösztön elnyomatását nem; mi marad más hátra, mint az onánia?

Hogy a boldogtalan házasság is sokszor vezet onániára, az már az előbbiekből kiderül. Az ilyen házasságban a szerelem kényszerű valami, nem fakad kölcsönös hajlamból s inkább kötelezettség jellegével bír. Nemsokára aztán beáll az az eset, hogy egyik házastárs vagy mind a kettő egyenesen irtózik a másikkal való koitustól, egymás iránti nemi ingerlékenységük teljesen megszűnik. Ilyen esetekben inkább onániához nyúlnak szükségletük kielégítésére, mert — különösen a nőknek — ez sokkal inkább meghozza a kielégülést, mint a kényszerű koitus. — Evvel a kérdéssel kapcsolatban figyelembe kell vennünk még egy körülményt. Ismert tény, hogy a férfiak a terhesség utolsó hónapjaiban vagy a betegágy utáni

hetekben nem tudnak vagy nem akarnak a feleségükhöz közeledni s így ezalatt az idő alatt az onániának hódolnak, de aztán visszatérnek ismét a nemi kielégítésnek rendes módjához. Ebben az egy esetben az eljárás teljesen menthető és mindenestre helyesebb, mint azoké a férfiaké, akik ezalatt az idő alatt bordélyházakba vagy utcai lányokhoz mennek s így kiteszik magukat a fertőzés veszélyének.

Az onániának sokszor oka a nagy gyermekáldástól való félelem, vagy legényembereknél a tartásdíj fizetésétől való félelem. Előbbi esetben ugyan más módon is el lehet intézni a dolgot, mint például a fogamzást megakadályozó óvszerek alkalmazásával; de az alsóbb társadalmi rétegekben vagy nem igen tudnak ilyenek létezéséről és használási módjáról, vagy nincs módjukban vele élni, akkor a házastársak inkább az onániához folyamodnak.

A ragályos nemi betegségektől való sokszor beteges félelem főleg fiatalembereknél játszik nagy szerepet, mint az onániára vezető ok. Különösen azoknál a fiatalembereknél, akik egyszer már átestek egy gonorrhoea kellemetlenségein s még inkább félnek attól, hogy a legjobb esetben is éveken át tartó és olyan súlyos komplikációkkal járó szifiliszt kapják meg. Az ilyenek inkább onániára határozzák el magukat.

*

Miután az előbbieken részletesen ismertettük az onánia okát, szólnunk kell a *következményeiről* is.

Az a kérdés, hogy vannak-e az onániának rossz következményei és milyenek ezek? Egyike

az orvostudomány legtöbbet vitatott kérdéseinek. Mikor fentebb Tissot francia szerzőnek híres munkáját említettük, mely „De l'onanisme” címmel a 18. század közepén jelent meg, mondtuk, hogy ez egyenesen szörnyűeknek festi az onánia következményeit. Szerinte a korai onániának elkerülhetetlen következményei az agyvelő és gerincvelő megbetegedései, mint a tabes dorsalis (gerincsorvadás), a fokozatos vagy rohamos agylyagulás stb. Az újabb orvostudomány megfigyelései szerint azonban az igazság az, hogy az éveken át és mértéktelenül űzött masturbálás valóban meggyengíti és kevésbé ellentállóvá teszi az egész idegrendszert, de sohasem vezethet közvetlenül az előbb említett súlyos betegségekre. Általános neuraszténia és a szellemi erők gyengülése, például az emlékező képesség meggyengülése (mulóan vagy maradandóbban) és a kitartó szellemi munkára való alkalmatlanság, energiátlanság, lehangolt kedélyállapot, mely a melankóliáig fokozódhatik... ezek lehetnek a következményei a mérsékeltebben űzött onániának. De ezek se szükségszerűen jelentkeznek. Így Curschmann ír le egy esetet, amikor egy fiatal és szellemes író, noha 11 éven át hódolt szenvedélyesen ennek a bűnnek, testileg és szellemileg mégis teljesen ép maradt és nagyon szép irodalmi sikereket ért el. Ebből az következik, hogy a szervezet diszpozíciója is erős szerepet játszik s bizonyos, hogy a szülei révén neuraszténiásan terhelt egyénnél könnyebben mutatkoznak az előbb leírt következmények. Azonban a fentebb idézethez hasonló esetek a ritka kivételek közé tartoznak. Az onánia igenis káros következményekkel jár, ha mindjárt nem is olyanokkal, mint régebben gondolták.

Itt Önkénytelenül is fölvetődik a kérdés, honnan van az, hogy az onánia, mely a vég hatásában teljesen megegyezik a természetes koitussal, ilyen súlyos következményekkel járhat? Erre egyes tekintélyes tudósok csak azt a feleletet tudják adni, hogy azért, mert az onánia nagyon korán kezdődik és mértéktelenül űzik. Bizonyos, hogy a baj ártalmasságának ez az egyik főoka. Miután nem kell hozzá másik nemű egyén és nincs szükség a penis erekciójára, gyakrabban űzik a kelle-ténél. Ebből érthető az idegrendszerre gyakorolt súlyos hatás, mert az idegrendszer az állandó iz-galom állapotába kerül, nincs ideje felüdülni. Egyes ideggyógyászok ezt még avval egészítik ki, hogy a bajt még súlyosbítja az onanistának az a nyomasztó tudata, hogy bűnt követ el, ez az ál-landó küzdelem a mértéktelen ösztön és az erköl-csi kötelességérzet között nagyon kimeríti az idegrendszert. Ez sokszor még ártalmasabb, mint maga az onánia, mert nagyon mély lelki benyomá-sokkal jár. Ugyanaz a küzdelem ez, mint a mor-finistáé vagy kokainistáé, aki tudja, hogy az egészségét, sőt az életét ássa alá, mégis mindig a szenvedély győz nála.

Ami az onánia specifikus hatásait illeti, ezek függenek első sorban attól, hogy milyen heves-séggel űzik az onániát, továbbá az onanizáló ne-métől, korától, temperamentumától, idegrendsze-rének ellentálló képességétől stb. Az itt fölmerülő első kérdés az, hogy már magában az ondóvesz-teség káros hatású-e a szervezetre? Erről sokak-nak az a nézete, hogy önmagában még nem olyan káros hatású. Ha úgy számítjuk, hogy minden ki-lövellésnél mintegy 3 köbcentiméter ondó távo-zik el, a szervezetről (benne 2—300 millió ondó-sejttel), akkor a naponta többszöri és éveken át

folytatott onánia mellett a test fehérje-vesztése igen tekintélyes és nem maradhat következmények nélkül. Hogy normális korlátok között tartott onániánál vagy akár koitusnál ez a veszteség nem jelentős, az magától értetődik, mert ezt a kisebb mennyiséget a szervezet könnyen pótolja. De meg nem is erről van szó, hanem az idegrendszer megviseléséről, ami egészen kétségtelen.

Ha az a kérdés vetődik föl, hogy az onánia károsabb-e mint a koitus, úgy erre a kérdésre igennel kell felelnünk, még pedig azért, mert az onánia korábban kezdődik, többnyire már gyermekkorban, amikor a szervezet még kevésbé bírja a nemi tevékenységet, továbbá azért, mert a koitussal alig lehet visszaélni; ennek ugyanis a természet már eleve gátat vet avval, hogy korlátozza az erekció lehetőségét, míg az onániánál erre nincs szükség s így könnyebb vele visszaélni.

Futólag érintettük már, hogy az onánia hátrányosan befolyásolja a szellemi képességeket. Ez annyira mehet, hogy egyesek kénytelenek a foglalkozásukat abbahagyni. Ennek a lelki visszahatásai is veszedelmesek, mert a páciens kedélyállapotát nagyon megviseli. Minden nehézségtől visszariad, munkáját kapkodva végzi, társaságban könnyen kellemetlen zavarba jön, mert ahi hiszi, hogy tudnak a bűnéről. Nyugtalanág és féltékenység fogják el. Ha most éhez még neuraszténikus álmatlanság járul, akkor a páciens állapota valóban sajnálatraméltó. A szellemi munkaképtelenség melankolikus kedélyállapotra vezet. Ebben a nyomott hangulatban a beteg folyton a bűnével foglalkozik és lelkiismeretfurdalások mardossák. De hogy ebből, tehát az onánia *közvetlen* követ-

kezményeként valaha súlyosabb elmebetegség lett volna, azt a legkiválóbb szaktekintélyek tagadják. De hozzá kell tennünk, hogy ugyancsak kiváló tekintélyek az ellenkezőt állítják. A kérdés még nincs végleg eldöntve. Talán leghelyesebb a Krafft-Ebing fölfogása, aki azt mondja, hogy külön onanisztikus eredetű elmebetegség nincs ugyan, de az onánia alkalmas arra, hogy öröklés útján szerzett ilyen hajlamot kiváltsa.

Számos szülő és nevelő abba a hibába esik, hogy a serdülő korban lévő gyermeket úgy akarja kigyógyítani az onániából, hogy szörnyű rémképeket fest eléje, mint az onánia következményeit. Ilyképen fokozzák a gyermek bűntudatát, ami végeredményben súlyos neurotikus zavarokhoz vezetett és ezek az „elijesztés” következtében keletkezett zavarok súlyosabb következményekkel járnak a gyermekre, mint maga az onánia. *Az onanizáló gyermekeket tehát nem elijesztessél, hanem megfelelő táplálkozással és fokozott mértékű sportolással kell a szokásából kigyógyítani.*

AZ ÖNFERTŐZÉS GYAKORLATI THERAPIÁJA

ÍRTA:

Dr. H. ROHLER
orvostanár

Az önfertőzés gyakorlati therápiája.

Az önfertőzés az orvosi gyakorlatnak, speciálisan a gyermekgyógyászatnak igen kevés figyelemre méltatott jelensége. A szekszuális tudomány e mostoha gyermekéről orvosi körök nem igen akarnak tudomást venni, egyrészt azért, mert felteszik, hogy az önfertőzés következményei jelentéktelenek, másrészt félnek e kérdéstől, végül azt hiszik, hogy az önfertőzést gyógyítani úgy sem lehet. Mind e három feltevés hamis és onnan ered, hogy az orvosok legnagyobb része e jelenséggel egyáltalában nem foglalkozott.

Az önfertőzés — onánia — az egyén sajátmagától eredő nemi izgalma, melyet akár kézzel, akár eszközökkel, akár csak szellemileg is, az izgalom a kielégülésig — az ejakulációig — okozódhatik. Az önfertőzés következményei, ha egyáltalában föllépnek, érintik az idegrendszert, kedélyt, emésztő- és légzőszerveket, végül a nemi szerveket is.

Az utókövetkezmények szerint a kezelés is különböző lesz. Fontos azt is tudni, hogy az önfertőzés okai is különbözőek lehetnek: 1. endogének, melyek a testben vannak, bőrbajok, parazitárius megbetegedések, belső megbetegedések, a nemi szervek megbetegedése, korai nemi érés; 2. exogének, külső okok, mint helytelen nevelés, helytelen táplálkozás (alkohol gyermekkorban), szociális

körülmények, impotencia, szekszuális absztinencia. Az eredményes gyógyítás alapfeltétele, hogy mindezeket a körülményeket előbb felderítsük.

Ne felejtjük el, hogy eltekintve attól az esettől, mikor maga a beteg kéri, hogy szabadítsuk meg bajától, nincs biztos tünet az onánia felismerésére. Ne felejtjük el továbbá, nincs az az életkor, melyben ne fordulna elő az önfertőzés. Deslandes szerint az önfertőzés a gyermekkortól a késő agykorig előfordul. Az önfertőzés gyakori azoknál, kik a szekszuális érintkezéstől elvágattak, pl. özvegyeknél, idős hajadonoknál, stb. Ezek az esetek nem kerülnek orvosi megfigyelés alá. Ha azonban a serdülő korban, a nemi érés korában valamely testi zavar okát nem tudjuk kideríteni, mindig gondoljunk az önfertőzésre. A statisztikusok szerint az emberiség 90%-a onanizál, főként a 10—20. években.

Hogyan állapítja meg objektíven az orvos az önfertőzést? Az onánia legfőbb ártalma a központi idegrendszeret érinti. Ha ehhez még objektív lelet is társul, mint pl. érthetetlen viselkedés, a kremasterreflex gyengülése, praeputium, illetve vulva- és klitoris-sérülések, hymen-sérülés, úgy nagyon valószínű az onánia. Az onániának biztos diagnózisa nincs. Biztos tünet: ondófoltok a fehérneműn.

A prognózis az alap-októl függ, a jellemtől a neveléstől, környezettől, stb., különösen pedig a nemi hajlam erősségétől.

Az onánia kezelése elsősorban egy prophylaxis, a gyermek szigorú megfigyelése és észszerű szekszuálhigiéniai nevelése.

A tulaj donképeni terápia minden esetben az alapokat kutatja, enélkül lehetetlen eredményesen gyógyítani.

A kezelésnek minden esetben a beteg korához is alkalmazkodnia kell. Egy 30 éves beteget másképpen kezelünk, mint egy 15 éveset. Elhibázott kezelés, egy pubertás idejében lévő beteget bajának utókövetkezményeivel megfélemlíteni, mikor nála a korán jelentkező libidó a szekszuális mirigyek fokozott működésének az eredménye. Az élettani folyamatokkal minden esetben számolnunk kell. A szervezet hormonjai szekszuális tevékenységre serkentenek.

Feltétlenül szükséges: 1. Helyes nemi felvilágosítás; 2. Helyes lelki befolyásolás. Helytelen az ilyen fiatal embereket nemileg nem felvilágosítani, különösen akkor, ha már erős libidó jelentkezik náluk.

A lelki befolyásolást 15. éven felülieknél úgy értelmezem, hogy megmagyarázom nekik az onánia káros hatását a szellemi életre, s felhívom figyelmüket, hogy ha folytatják, úgy emlékezőtehetségük meggyengül és életpályájukat rontják meg. Hasonlókorú leányoknál hiúságukra apellálok és megmagyarázom nekik, néha túlozva, hogy ezzel szépségüknek ártanak. Fiatalabbkorúaknál, 5—10 éveseknél a testi fenyítéktől sem kell visszariadni, kisebbeknél pedig a kezeket kell az ágyban megkötni.

Az onánia általános kezelésének fontos tényezője a hydrotherapia. Hidegvizes lemosások reggelenként, melyek az egész testre és a nemi szervekre terjedjenek ki. Még jobb a fürdő, az úszás. Kontraindikált a genitáliák villamos kezelése.

Az általános kezelés mellett nagy szerepe van az aetiológiának megfelelő speciális kezelésnek. Kis gyermekeknél igen fontos a viszkető bőrbetegségek gyógyítása, ez igen hálás terepuma a gya-

korlatnak. Hasonlóképp megszüntetendő a phtisikusok és cukorbetegék viszketege is.

Az onániánál gyógyszeres kezelésnek sok értelme nincs. Az onánia a libidó szekszuális következménye, hamis útra terelődött nemi ösztön, gyenge akarat mellett. Ezt gyógyszerrel befolyásolni nem lehet. Mégis a fokozott libidót gyakran előnyösen megszüntethetjük megfelelő csillapítószerekkel.

Fokozott nemi ingernél brómot adhatunk, esetleg Adalint, de sohasem morfiumot.

Legnehezebben gyógyíthatjuk azonban a felnőttek onániáját, kik legnagyobbbrészt nőtlen egyének, kik a házasságon kívüli nemi életet erkölcsetlennek tartják.

Ajánljuk-e ilyen betegeknek a rendes nemi érintkezést? Ezt a nagyfontosságú kérdést különféleképpen oldották meg. A házasságon kívüli nemi életet a prostitúció — nyílt vagy titkos, — elégíti ki. A prostitúció viszont a fertőző nemi betegségek terjesztője, úgy, hogyha mi a betegnek a rendes nemi életet ajánljuk, ezzel fertőzés veszélyének is kitésszük. Mégha óvszereket is ajánlunk, s ezzel a fertőzés lehetőségét le is csökkentjük, a házasságon kívüli nemi élet nem szabadítja meg a beteget szenvedélyétől. Helyesen jegyzi meg Farbinger, hogy a kérdésnek ilyenén való megoldása igen problematikus értékű. Ilyen orvosi tanács erkölcsileg is kifogásolható.

Mit ajánljunk tehát nőtlen onánistáknak? Házaséletet, vagy nemi önmegtartóztatást. Curschmann, Fournier, Schrenck-Notzing az onánia gyógyítására a házasságot ajánlják. Véleményem szerint ez helytelen, mert a házasság nem gyógyítja meg az onániát. Legjobb bizonyítéka ennek, hogy sok rossz családi életet élő apa, normális nemi élet

dacára, mégis önfertőzésre adja magát. Egyébként sok onánista foglalkozik orvosi tanács nélkül is a házasság gondolatával.

A házasság is, valamint a házasságon kívüli nemi élet nem gyógyítja meg az onániát.

A nemi önmegtartóztatás sem gyógyítja azonban az onániát. A nemileg érett, kifejlődött szervezet nemi tevékenységre vágyódik, legyen az normális, vagy nem normális. A nemi életről való lemondás csak időleges lehet és nem szól az egész életre. A nemi életre való vágy egy természetes vágy, ezt tartósan elnyomni nem lehet.

A gyakorló orvos sohasem ajánlja az onánistának a házasságot, inkább a libidó csökkentésére törekedjen. Sokan a fokozott nemi ingert műtéti beavatkozásokkal akarják gyógyítani, ez egy teljesen téves felfogás.

A perverz nemi ösztönön alapuló önfertőzés gyógyítása a legkilátástalanabb, még leginkább pszichoanalitikával tudunk egy kevés eredményt felmutatni.

Laikus körökben túlbecsülik az onánia jelentőségét, különösen az ifjúkoriét. Viszont a nemi érés előtti önfertőzés mégis igen ártalmas, hiszen egy fejlődésben lévő szervezet ezt az éveken át folytatott szenvedélyt igen megsínyli. Az onánia gyógyítása az orvosi gyakorlatnak változatlanul fontos kérdése marad.

**KÜLÖNFÉLE
PERVERZITÁSOK A KÉJ-
ÉRZET FOKOZÁSÁRA**

ÍRTA:

Dr. M. E. DUBIN

orvostanár

Különféle perverzítások a kéjérzet fokozására.

A fájdalomérzés és kéjérzés összefüggése. — A csók eredete. — A szerelmi harapás. — Algotagnia. — A szádizmus. — Eszményi szádizmus. — A mazochizmus. — A flagelláció. — Exhibicionizmus. — Fétisizmus. — Cipő- és láb fétisizmus. — Ruha- és szőrmefétisizmus. — Hajfétisizmus. — Állatfétisizmus.

A perverzításoknak számtalan fajtája van. Ezek közül mi főleg azokkal fogunk foglalkozni, melyeknél a fájdalomérzet szolgál a kéjérzet fokozására. Ez a beállítás első pillanatra paradoxnak látszik és az is, mert hiszen a fájdalomérzet homlokegyenes ellentéte a kéjérzetnek s így értelmetlennek látszik, hogy fájdalom érzése szolgáljon a kéjérzet fokozására. Azonban nem szabad elfelednünk, hogy perverzításokról van szó s így a dolog megértésére nem tehetünk egyebet, mint hogy megkeressük a lélektani és egyéb okait annak, hogy ez a két érzés összekapcsolódik. Ez a vizsgálat nehéz ugyan, de érdekes.

A magyarázatul szolgáló első elemeket akkor találjuk meg, ha az állatok szerelmi játékait vizsgáljuk. Ez a játék nagyobbára ál-játék, de ami mögötte van, az félelmetesen komoly, mert életre-halálra megy. A hímnek más hímekkel kell meg-

küzdenie a nőstényért vagy utól kell érnie a nőstényt s ez komoly üldözéssé fajulhat. Emlősöknél a szerelmi játék nagyon sokszor erőszakos jellegű s már itt nyomára akadunk a fájdalomérzésnek. Ugyanis itt a hím gyakran csak teljes testi erejének érvényesítésével jut a nőstényhez, sőt, ha a hím fájdalmakat okoz a nősténynek, ezzel talán megszerzi erőkifejtési ösztönének kielégítését.

Így van ez a természeti népeknél is. Az udvarlási játékban itt is fontos szerepet játszik az a vonás, hogy a férfi igyekszik fájdalmat okozni a nőnek; tehát a primitív ember ugyanazt teszi, mint közvetlen állati elődei. A szerelmi harcban nem a legokosabb, legszebb, legügyesebb a győztes, hanem a legvitézesebb és legerősebb. Aki nem tud harcolni, az nem számít férfinak és nem juthat nőhöz.

Az afrikai massai-népnél egy férfi nem gondolhat addig házasságra, míg dárdáját vérbe nem mártotta; a borneói dayakok pedig jórészt azért üzik a fejevadászatot, hogy a nők tetszését megnyerjék, mert egy emberfej birtoka nagyon alkalmas egy lány hajlamának megnyerésére. Íme, ezek a példák, melyek számát tetszés szerint szaporíthatnánk, máris mutatják, hogy a kegyetlenség és fájdalom okozása a szerelmi udvarlással összefüggenek, hogy a fájdalomérzés kapcsolódhatik a nemi izgalommal. A „Vatsyana” című hindu könyvben utasítások és tanácsok vannak a férfiak számára, hogy koitus előtt és alatt verjék a nő hátát, combját, ülepét, stb., miközben a nő színlag nyög és sír és kegyelemért esedezik. Ugyanitt áll, hogy déli Indiában a legkülönbélebb eszközöket (ollókat, tüket) használják erre a célra, amit azonban, mint barbár és veszedelmes dolgot elítél.

Ide tartozik az a kétségtelen tény is, hogy az

orosz nők örülnek neki és boldogok, ha férjeik megverik őket. Jellemző az orosz közmondás: „szeresd a feleségedet, mint a lelkedet; de úgy verd ki, mint a bundádat!”, meg egy másik: „a kedves verései nem okoznak fájdalmat”. Rosso szerint az olasz camorristáknál nagyon rosszul bánnak a nőkkel, ami már a népdalokban is kifejezésre jut. De ezek a nők nem is bíznak a férjeik szeretetében, ha nem bánnak velük rosszul és bolondnak tartják azt a férfit, aki nem veri a feleségét. Egy londoni bíró a következőket írja: „Ha valaki kételkednék azokban a brutalitásokban, melyeket férfiak követnek el a nőkön, keresse föl egy szombat este a London-kórházat. Itt szörnyű dolgokat fog látni. Gyakran tíz—tizennégy nő ül a várószobákban össze-vissza vert arccal és testtel és várja a bekötözést. Az ápolónők azonban azt mondják, hogyha megjegyzést mernek tenni a sebesülések okozóira, a nők a legnagyobb fölháborodással fogadják ezt, egy szót se akarnak hallani, mely a férjeik ellen irányul. Az egyik ápolónőnek, aki nem tudta megállni, hogy azt ne mondja az egyik sebesültnek a férjéről, hogy ugyancsak brutális fickó lehet, az illető nő fölfortyanva mondta: „Törődjék csak a maga dolgával, kisasszony, mi azért fizetjük az adót, hogy itt bekötözzenek!”

A prostituáltokról köztudomású, hogy valóban szeretik az általuk kitartott selyemfiút, akár mennyi kínt és fájdalmat okoz is ez nekik, sőt ezek a kínzások még csak fokozzák a szerencsétlen rabszolgák vonzalmát. Parent-Duchatelet mondja, hogy látott a kórházba jönni ilyen lányokat nagyon súlyos sebesülésekkel; de amint meggyógyultak, visszatértek ugyanahhoz a férfihez. A selyemfiú brutalitása még csak fokozza ezeknek a szerencsétlen teremtéseknek a szerelmét, a meg-

aláztatás és a lelki rabszolgaság táplálja a szerelmüket.

A szépirodalom nem egyszer dolgozta föl ugyanezt a témát. Miles Franklin „My brilliant Career” (Az én fényes karrierem) című regényében, mely egy fiatal ausztráliai nő önéletírása formájában van megírva, a hősnő korbácsával csapkodja a jegyesét, ha csak megcsókolni akarja is. Később a nő viselkedése annyira ingerli a férfit, hogy elveszti az önuralmát, hogy haragja kitörésében keményen megfogja a karjait. A hősnő csak most állapítja meg, hogy a férfi valóban szereti őt. „Elégedetten nevettem és azt mondtam neki: „Hal, most kvittek vagyunk!” s mikor este az én fehér, puha és olyan érzékeny karjaimon és vállaimon sötét foltokat láttam, nagyon boldog voltam.”

Neuropatikus állapot vagy degeneráltság gyakran járulnak hozzá, hogy mélyen a fajban gyökerező vonásokat a felszínre hozzanak vagy még föl is fokozzanak. Ilyen viszonyok között az alávetés és a fájdalmak elviselése iránti hajlam, mely a normális civilizált nőnél csak gyengén jelentkezik, sokkal kifejezettebb és erősebb lehet. Erre mutat az az eset, mely egy olasz törvényszéki orvostani szakfolyóiratban van leírva. Egy előkelő származású, 19 éves fiatal lányról van itt szó, aki Tuniszban született. Anyai részről neuropatikusan terhelt s hisztérikus-epileptikus görcsrohamokban szenved. Nagyon gondosan, de szigorúan nevelték, több nyelvet megtanult, szellemileg fejlett s élénken érdeklődik társadalmi és politikai kérdések iránt, miközben mindig forradalmi szellemet áruel. Személyisége vonzó, bőre, szemei és haja sötét színűek, ajkai fölött és arcán finom pelyhely van, pofacsontjai erőteljesek, koponyája csúcsos, külső nemiszervei rendes nagyságúak, de

nem szimmetrikusak. Kis gyermekora óta szeretett egyedül lenni s a magánosságban foglalkozni és álmodozni. A menstruáció tíz éves korában jelentkezett, heves nemi vágyak kíséretében; ettől az időtől kezdve állandóan szerelemről álmodozott, bár eleinte csak nagyon bizonytalan formában. Ez mindig fájdalom utáni vágy formájában jelentkezett, azzal a kívánsággal, hogy valamit megharaphasson vagy összetörhessen, vagy önmagát megsemmisíthesse. Az „erotikus kérdés” ilyen szakai után nagy megkönnyebbülést érzett, de ha ez nem következett be, akkor masturbait s mint mondotta, az ágynemű keltette benne egy férfi illúzióját. A hímnemű utáni ez a bizonytalan vágyódás olykor határozottabb alakot öltött s olyan férfi után vágyódott, akit szerethetne és akit — mint gondolta, — megverhetne. Titokban több szerelmi viszonyba is bocsajtkozott egymásután, de amelyeket a szülők mindig fölfedeztek s a lány részéről eredménytelen öngyilkossági kísérleteket vontak maguk után. Azonban ennek a két fogalomnak, a szerelemnek és fájdalomnak az az összekapcsolódása, mely magános álmodozásai közben kialakult benne, megmaradt a szerelmi viszonyainál is: koitus közben úgy belevágta körmeit a karjaiba, hogy ezek behatoltak a húsba s mikor kedvese megkérdezte, hogy az utolsó pillanatban miért löki mindig vissza, azt felelte: „Mert fájdalmat akarok magamnak okozni, mert azt akarom, hogy erőszakkal vegyenek birtokba, fojtogassanak és harccal győzzenek le.” Máskor pedig azt mondta: „Olyan férfire van szükségem, aki egész vitalitásával tudja kínozni a testemet, majdnem a megölésig.” — Világosan látjuk itt az állati szerelmi élet egy vonásának megjelenését, a nősténynek azt a szükségletét, hogy a hím erőszakkal

igázza le. Ez a szükséglet ebben az esetben össze volt kapcsolva egy intellektuális férfi által gyakorolt leigázás utáni vággyal s a lány igyekezett kedvesének nemi érdeklődését is fölkelteni ebben az irányban.

A szerelem és fájdalom közötti ezt a kapcsolatot még a legnormálisabb civilizált embereknél is megtaláljuk, a jól fejlett szekszuális impulzusokkal bíró nőknél és férfiaknál. A férfias hajlam: az uralom tudatában kéjelegni és a nőies hajlam: az alávetettségben fölolvadni, azokhoz a régi tradíciókhoz fűződnek, amikor a hím még üldözte a nőtényt.

A rendelkezésre álló megfigyelések alapján talán meg lehetne kockáztatni azt az állítást, hogy a többé-kevésbé lappangó kegyetlenség a civilizált férfi szerelmi életében még nagyobb szerepet játszik, mint a civilizálatlanéban. A kultúrnépeknél az erotikus izgalmak által fölhalmozott energia nem robbanhat ki a versenytársak megölésében. Amellett a szerelmi udvarlás természetes folyamata, amilyenek ezt az állatoknál s részben még az alsóbbrendű emberfajtáknál is mutatkozik, — a civilizált világban részben gazdasági, részben társadalmi és etikai okokból teljesen eltorzult és megváltozott. A lányt gyakran kényszerítik, hogy azért nézzen férj után, mert mint támaszra van rá szüksége; arra tanítják, hogy az érzéki örömeket bűnnek és aljasságnak tartsa s hogy a nemi dolgok utálatosak, legjobb, ha aláveti magát a férfi kívánságainak. Látjuk tehát, hogy így el vannak hárítva azok a különféle akadályok, melyek természetes állapotban a férfi szekszuális energiáját izgatják.

A szerelem és fájdalom szoros összefüggését, a kegyetlenség bizonyos árnyalatával, mindig meg-

találjuk a nemi izgalom legerősebb és legközönségesebb szimptomájánál: a harapásra való hajlamnál. A szerelmi harapást nagyon gyakran említi az ókori irodalom is; Plautus, Catullus, Propertius, Ovidius, Horatius és más latin és görög költők és írók gyakran említik. Plutarchos azt mondatja Flórával, Cnejus Pompejus kedvesével, hogy az ő imádottja annyira szeretetreméltó, hogy mindig meg kell harapnia. A hindu „Kama Sutra” egy egész fejezetet szentel a szerelmi harapásnak. Heine is megéneklie egyik költeményében, amint Edith Schwanenhals a Hastings melletti csata után a hullák között a királyt keresi, akinek egykor a kedvese volt, s hogy a vállán lévő egyik sebről ismeri föl, melyet egykor szerelemből harapott rajta. Az arra irányuló hajlam, hogy a szerelemnek harapással adjanak kifejezést, nőknél általában gyakoribb, mint férfiaknál és pedig ez nemcsak a civilizált nőkre áll, mert különféle természeti népek nőinél is megfigyelték s annyira elterjedt, hogy a nemi élet rendes megnyilatkozásai közé kell számítanunk. Ezt a hajlamot a legalacsonyabb fokán egészen természetesnek kell tekintenünk s *talán itt keresendő a csók eredete is*. Viszont más oldalról ez a szerelmi harapás képezi az átmenetet a legcsúnyább nemi eltévelyedésekhez.

Havelock Ellisnek egy levelezője ezt írja: „Ez a nő legjobban szeretne elevenen fölfalni engem és semmi sem okoz neki nagyobb örömet, mintha a ruháimat föltépheti s fogait a húsomba fúrhatja, amíg kegyelemért nem könyörgök.” A „Kama Sutra”-ban ezt olvassuk: „Ha a nő eljutott az extázis és a szerelmi gyönyör csúcspontjára, akkor valami küzdelem kezdődik el. Megfogja kedvesét a hajánál fogva, magához vonja, alsó ajkát csó-

kolja, majd delíriumában becsukott szemekkel az egész testét végigharapdálja”.

Japán őslakóinak, az ájnók-nak lányainál is megtaláljuk ezt a hajlamot. Savage-Landor „A szőrös ájnóknál” című munkájában azt mondja egy ájnó-lányról: „Nála a szerelem és harapás egyet jelentettek. Egyiket nem tudta csinálni a másik nélkül. Mikor a félhomályban egy kövön ültünk, szelíden elkezdte rágni a körmeimet anélkül, hogy fájdalmat okozott volna nekem. Aztán elkezdte a karomat harapdálni, majd a vállamat s mikor a szenvedély erőt vett rajta, karjait nyakam köré fűzte és arcomba harapott. Ez bizonyára igen különös módja volt az udvarlásnak s miután össze-vissza harapdált már és én fáradtnak éreztem magamat, mindegyikünk visszavonult a maga lakásába. A csókolás egészen idegen művészet volt számára”.

Alonzi-nak itt közölt megfigyelései azt bizonyítják, hogy a harapás más jelenségekkel is rokonságban van: „A szicíliai parasztnők — különösen azokon a vidékeken, ahol a véres bűntények gyakoriak, — a kicsinyeik iránti szeretetüket oly módon nyilvánítják, hogy a nyakukon és karjukon addig csókolgatják és szívják őket, míg görcsösen sírni nem kezdenek. Minden pillanatban a legnagyobb gyengédséggel mondják: „Milyen édes vagy! Szeretnék megharapni, szeretnék mindenestül megrágni!” Ha egy gyerek valami kis bűnt követ el, nem elégszenek meg azzal, hogy veréssel büntessék, hanem végighajszolják az utcán s ha elcsípi, az arcába, fülébe és karjába harapnak, míg vér nem folyik. Ilyen pillanatokban a legszebb asszony is szörnyű látványt nyújt: vonásai eltorzulnak, görcsösen vonaglanak, szemeit vér futja el, fogai csikorognak... Az a fenyege-

tés, hogy „a véredből fogok inni”, szicíliai férfiaknál és nőknél nagyon gyakori. Egy szemtanú hírt ad egy férfiről, aki verekedés közben agyonütött egy másikat s kezéről lenyalta a halott meleg véréét.

Pár év előtt New-Yorkban egy gyermeklányt tartóztattak le, mert egy gyermeket bántalmazott. A gyermek anyja gyakran vette észre, hogy a gyermek fájdalomtól szenved s végül harapások nyomait fedezte föl a gyermek lábain. A lány megvallotta, hogy azért harapdálta a gyermeket, mert ez nagy élvezetet okozott neki. — Egyébként nálunk is gyakran mondják gyermekekre és szép nőkre, hogy „ennivalóan édes!”

Ezeknek a megfigyeléseknek a világításában jobban megértjük a beteges, perverz hajlamoknak egy esetét, mely pár évtized előtt került a londoni rendőrség elé. Egy harmincéves férfit azzal vádolták, hogy feleségének három éves illegitim lánykáját bántalmazta, még pedig hónapokon át; a gyermek ajkai, fülei és kezei sebesek voltak a harapásoktól és tartós szívástól, szoknyácskáján pedig gyakran mutatkoztak vérfoltok. „A vádlott beismerte, hogy a gyermeket megharapta, de ezt azért tette, mert nagyon szerette!” — Az ilyen jelenségek gyakran kapcsolódnak szekszuális aktusokhoz. Ferriani ad hírt egy ilyen esetről, az illető fiatal férfi kedvesének saját szavaival: „Bizonyos, hogy ő különös, bolond ember, noha engem szeret és rám költi a pénzét, ha van neki. Szereti a nemi érintkezést, de hogy az igazat megvalljam, kemény próbára teszi a türelmemet, mert az ölelkezésünk előtt mindig valóságos harc van. Azt mondja, hogy nincs semmi élvezete, ha nem látja, hogy a harapásai és csipkedései okozta fájdalomtól könnyekben török ki. Nem régen történt, hogy az emisszió alatt oly erősen beleharapott a jobb arcomba,

hogy vér serkedt ki belőle. Aztán megcsókolt és bocsánatot kért, de ismét megtenné, ha kedve támadna rá”.

Kóros esetekben a harapás egyenesen a koi-tust helyettesítheti. Így Moll ismerteti egy hisztérikus, nemileg érzéketlen nőnek az esetét, aki azonban a férjét nagyon szerette. Az asszonynak legnagyobb élvezete volt, ha férjét véresre haraphatta és nagyon meg volt elégedve, ha koi-tus helyett egymást harapdálták, bár bántotta, ha az urának nagy fájdalmat okozott.

Ha a férfinél ki lehet mutatni azt a törekvést, hogy a szeretett nőnek fájdalmat okozzon, úgy még könnyebb kimutatni, hogy a nő számára egyenesen élvezet, ha kedvese fájdalmakat okoz neki és alávetethi magát az akaratának. Ellis szerint ez a tendencia egészen normális. Magát teljesen átengedni a szeretett férfinak, ennek a testi és szellemi erejére bízni magát, boldogan alávetni magát egy erősebb akaratnak: gyakori tartalma ez sok fiatal lány és asszony szerelmi álmodozásainak. Marie de France, a 13. század nagy francia költőnője, akinek rendkívül finom érzéke volt minden gyengédebb szívbeli dolog iránt, olyan férfiben rajzolja meg az okos és derék lovag ideálját, aki egy róla tudni nem akaró lányt erőszakkal vesz birtokába és így nyeri meg a szerelmét. Az irodalomból általában számtalan példát lehetne fölhozni erre.

Valaki azt vethetné ellen, hogy a fájdalmak nem szolgálhatnak élvezettel, és ha mégis olyan érzések, melyeket máskülönben fájdalmak gyanánt érzékelünk, kéj alakjában lépnek föl, nem mondhatók többé fájdalomnak. Azonban meg kell gondolni, hogy az érzések nagyon vegyesek lehetnek. Amellett a nők a vallomásaikban és ta-

pasztalataikban éppenséggel nem egyeznek meg. De figyelemreméltó, hogy még azok is, akik egyébként tagadják a fájdalom kellemességét a szerelemben, elismerik, hogy bizonyos föltételek mellett a fájdalom vagy ennek elgondolása kéjt válthat ki. Ezt jól megvilágítja egy hölgynek H. Ellis-hez intézett levele: „Elfogadom azt a véleményt, hogy a fájdalom kellemes lehet, de ennek azzal az eszmével kell kapcsolódnia, hogy a fájdalom elviselésével az ember elér valamit. Az én tapasztalatom szerint pár pillanatig fájdalmas (a koitus), de ez múló dolog és a további kellemes, úgyhogy ez a kis fájdalom nem olyan borzasztó, de mégis kellemetlen, ha utána csak rövid élvezet következik. Nem tudom, más asszonyoknak milyenek a tapasztalatai ezen a téren, de azt hiszem, hogy nekem hosszabb időre van szükségem, mint másoknak, sőt azt kell mondanom, hogy annál jobban szeretem, minél tovább tart. Azt nem állíthatnám, hogy a fájdalmat szeretem, noha szükség esetén könnyen elviselem. De szeretem az erőnek ezt az érzését és ez bizonyára nagyon gyakori, mert a nők a szerelemben passzívak, vagy legalább annak tartják őket. Hogy „a fájdalom rögtön megölné az élvezetet”, azt nem tapasztaltam”.

Mindezek után bizonyítottnak látszik, hogy a fájdalom gondolata, különböző árnyalatokkal és fokozatokkal, sőt a nemi izgalmakkal kapcsolatos valóságos fájdalom is kedvelt dolog a nőknél. De ha a koitus nem szolgál tökéletes élvezettel, akkor a fájdalomérzés túlteng és a nő nem is vágyik utána. A fájdalom tehát csak annyiban élvezetes, amennyiben előfutárja az igazi élvezetnek, és mint pillanatnyi stimuláns, hat azokra az idegközpontokra, melyek az élvezet érzését közvetítik.

Sok érdekességgel szolgál az alábbi részlet

egy nagyon intelligens nőnek Havelock Ellishez intézett leveléből: „A férfi akaratának való alávetés még mindig az előjátéka a kéjnek és az is marad s a gondolatársítás valószínűleg mindig ki fogja váltani ezt a sokszor félreértett ösztönt. Mármost én részben a magam, részben a mások tapasztalatai alapján úgy találom, hogy ha a vitás pont nagyon fontos és a férfi érezteti a tekintélyét, a saját akarat érvényesítésének vágya nagyon elnyomja a nemi ingerületeket, míg megfordítva: apró dolgoknál a szekszuális elem túlnyomó és a saját akarat érvényesítése utáni vágy háttérbe szorul. Ha ez a két elem körülbelül egyformán erős, akkor konfliktus támad közöttük és én úgyiszlóván, mint kívülálló harmadik szemlélem, hogy melyik fog győzni, de meg kell vallanom, hogy ilyen esetekben én inkább a szekszuális elemnek kedvezek, mert jól tudom, hogy ellenkező esetben heves szellemi nyugtalanság és testi rosszullét fog el. Kis dolgokban parancsoljon a férfi, mert tíz eset közül kilencben ez kellemes izgalmat okoz a nőnek; ahol azonban nagyon komoly dolgokról van szó, ott csak tanácsoljon, máskülönbén nem tudja az akaratát érvényesíteni, vagy olyan ellenszenvet vált ki, melynek előidézése nem volt szándékában. Az asszonyok elhítetik magukkal, hogy a férfiaknak erősebbeknek kell lenniök náluknál, hogy a szenvedélyüket felköltsek, de én nem vallom ezt. Én azt hiszem, hogy egy szenvedélyes férfinak van a legtöbb esélye, mert nála a primitív ösztönök erősebbek. Egyik ilyen ösztön a nő elnyomására irányul és így kicsinységekben érezteti hatalmát az asszonnyal, míg ez tudja, hogy nagyon fontos kérdésekben úgyis keresztülviheti a saját akaratát. Egy példa talán világosabbá teszi a dolgot. Egy hangversenyen egy jegyespár foglalt helyet

mellettem. Mikor a leány leült, a vőlegénye valami okból azt kívánta, hogy a másik helyet foglalja el; a leány nem akart szót fogadni; a férfi kétszer ismételte a parancsát, másodízben olyan hangon, hogy a leány jobbnak látta engedelmessé válni s hallottam, mikor a férfi utóbb azt mondta: „Fölteszem, hogy nem értetted meg, mit akarok, mert különben nem szoktam valamit háromszor mondani.” Érdekelt ez a kis jelenet s később a következő kérdéseket intéztem a leányhoz:

— Volt valami oka arra, hogy éppen erre a helyre üljön?

— Nem volt.

— Talán élvezetet okozott, hogy az az úr ragaszkodott az akaratahoz?

— Igen (ezt némi habozás után mondta).

— Miért?

— Azt magam sem tudom.

— Talán az is élvezetet okozott volna, ha valami oka lett volna rá, hogy éppen azt a helyet válassza? Például, ha az egyik arcán tályog lenne és nem akarta volna ezt az arcát mutatni a vőlegényének?

— Nem, bizonyosan nem.

Azt hiszem, ez a kis eset jól megmagyarázza, amit mondani akarok.”

Végül a Forel nyomán még egy idézetet közlünk itt egy olyan művelt úrnak a leírásából, aki maga is ebben a perverzításban szenved:

„Hogyan magyarázható az okozott vagy elszenvedett bántalmak által kiváltott nemi izgalom? A kegyetlenségnél és önkínzásnál — akármi legyen is ezeknek a lelki kiindulópontja, — közös vonás, hogy e két uralkodó és egyénileg mélyen átértzett kéj érzésnek a legfőbb kifejezési eszköze az ugyancsak élénken érzett fájdalom vagy bor-

zalom érzése. A szándékosan előidézett borzalomnak vagy fájdalomnak az erejét úgy érzi az ember, mint a kielégítés erejét. Ilyenkor állanak elő a nemi kéj (a kéj mámora vagy a kéj borzongása) érzéki jelenségei, mert ez az egyetlen természetes kéj érzés, mely erőben megfelel a fájdalomnak. A korlátlan hatalom mámora, vagy a rabzolgai megadásnak és a fájdalom eltűrésének borzongása a maguk érzéki kísérő jelenségeikben megfelelnek a kéj mámornak és a kéj borzongásnak. Az elszenvedett megalázás kiváltja „a hatalom szenvedélyes akarását”; a bántalmazott érzékiség féktelen érzéki bujaságot vált ki, mint ezt eléggé mutatják a középkori ostromozások a vallási rajongásban szenvedő személyeknél.

Azt hisszük, a fentiekben sikerült teljesen megértetnünk az olvasóval a lélektani gyökereit annak a perverzitásnak, melynél fájdalomérzet szolgálja a kéj érzetet, illetve ennek fokozását. A perverzításoknak sokféle fajtája tartozik ide, melyeket alább részletesen fogunk ismertetni, de előbb mondjuk meg, hogy a híres báró Schenck-Notzing ideggyógyász, aki a legutóbbi két évtizedben spiritisztikus kutatásai révén lett hírhedtté, nagyon találó műszóval *agolagnianak* nevezte el a perverzításoknak ezt a csoportját. A görög összetételű szó jelentését talán a „fájdalom-bujaság” kifejezéssel adhatnánk vissza magyarul s azért nagyon találó, mert magában foglalja ennek a perverzitásnak úgy az aktív, mint a passzív válfaját, vagyis azt az esetet is, mikor fájdalom okozása (aktív) és fájdalom elszenvedése (passzív) váltja ki a kéj érzetet.

Ezt a kétféle, aktív és passzív algolagníát még másképen is szokták nevezni és pedig két személyről, akik legismertebb főképviselői voltak ezeknek a perverzításoknak. Az aktív algolagníát, tehát azt a perverzítást, mikor fájdalom okozása és kegyetlenkedés váltja ki a kék érzetet, *szádizmus-nak* nevezik De Sade francia márkiról; a passzív algolagníát, amikor fájdalomnak és kegyetlenségnek eltűrése váltja ki vagy fokozza a kék érzetet, *mazochizmus-nak* nevezik és pedig Sacher-Masoch osztrák regényíró után, aki regényeiben gyakran foglalkozik ezzel a perverzítással. Nézzük most részletesen ezeket a perverzításokat.

*

Donatien Alphonse Francois, Marquis de Sade, 1740-ben született Parisban, a nagy Condé herceg házában. Nagyon régi és kiváló provencali nemesi családból származott; a Petrarca Laurája, aki egy de Sade-hoz ment feleségül, szintén az ősei közé tartozik s a családból kiváló tudósok és híres katonák kerültek ki. Egy Lacroix nevű életírója szerint „csodaszép ifjú volt, akinek nagy fekete (más források szerint kék) szemei már eleve mutatták annak a bűnnek a kifejezését, mely később egész lényét korrumpálta; hangja behízselgő, kellemes volt, egész magatartása szelíd, majdnem nőiesen kedves”. Sajnos, nincs róla hiteles arcképünk.

Mikor a Louis-le-Grand kollégiumot elvégezte, lovassági tiszt lett és Németországban résztvett a hétéves háborúban. A hadi- és tábori élet kétségtelenül nagy befolyással volt kicsapongó nőies természetére és sokban hozzájárult perverz hajlamainak kifejlődésére. Úgy látszik,

hogy több kalandon ment keresztül, melyeknek a részletei ismeretlenek. Apja igyekezett összeházasítani egyik arisztokrata barátjának a lányával, egy húszéves, szeretetreméltó fiatal lánnyal. Mármost a véletlen úgy hozta magával, hogy mikor De Sade márki első látogatását tette jövődöbéli felesége házánál, ennek csak egyik húga volt ott-hon, egy tizenhároméves gyermek. Ebbe szenvedélyesen beleszeretett és szerelme viszonzásra talált; mind a két szerelmes rajongott a zenéért s a fiatal lánynak nagyon szép hangja volt. A szülők azonban ragaszkodtak az eredeti házassági tervhez és a házasság létre is jött. A fiatal asszony a történetek ellenére is megható odaadással szerette a férjét és mint egy új Griseldis, csak az ő jólétével törődött; de férje kezdetől fogva ellen-szenvvel, megvetéssel és gyanakodással fogadta a szerelmét: A házasságból több gyermek született; a legidősebb fiú, egy igen derék fiatalember, a hadseregbe lépett be és művészi hajlamokat árult el, de ízlésének egyéb irányában nem igen tért el az apjától, legalább is így írja Paul Genity, aki De Sade marquis leveleit kiadta.

Ugy látszik, hogy a marquisnak a felesége húga iránti hajlama igazi és tartós volt; a lányt egy távoli kolostorba vitték, ahonnan későbbben a marquis elszöktette és minden arra mutat, hogy az elszöktetés utáni korszak volt a marquis életének legboldogabb korszaka, mely azonban nem-sokára véget ért, mert a lány meghalt. Kétségtelen, hogy a boldogtalan házasság döntő volt a De Sade egész fejlődésére. Teljesen átengedte magát a kicsapongásoknak, még pedig mindenféle kicsapongásoknak s erejét és egészségét majd raffinnait arisztokraták társaságában, majd kocsisok és lakájok társaságában ásta alá. Amellett mindig

megnyilvánult benne valami a művészből, a tudósból és a filozófusból s még fiatal volt — 23. éve körül járt, — mikor elkezdett irogatni. Körülbelül ebben az időben történt az is, — csak pár hónappal az esküvője után, — hogy valami kicsapongások miatt Vincennesben internálták.

Egészében véve életének 27 évét töltötte el őrizet alatt, ha ideszámítjuk azt a 13 évet is, melyet mint öreg ember, a Charenton-i tébolydában töltött el. Az ellene fölhozott vádaskodások nem mindig egészen világosak, csak egy esetben van szó egészen határozott és jellemző dologról, amikor ugyanis egy fiatal nőt véresre korbácsolt. De rendes körülmények között az ő tettleges kegyetlenkedései egyáltalán nem voltak olyan gonoszak, mint azok, melyekkel a gondolataiban szeretett foglalkozni és nagyrészt óriási módon fölfújták őket.

Az a sok esztendő, melyeket Marquis De Sade a fogházban élt át és amelyek legszebb férfikorára esnek, álmodozóvá, tudóssá és íróvá tették őt. Miután a valóságos élettől el volt zárva, fantáziáját azok a perverz víziók foglalkoztatták, melyek valószínűleg régebbi kicsapongó életének emlékein alapultak s melyeket aztán „Justine” (1781), „Juliette” (1796) és „La philosophie dans le boudoire” (Filozófia a hálószobában, 1795) című könyveiben vetett papírra. Ezek a könyvek úgyszólván enciklopédiái az összes szekszuális eltévelyedéseknek, mintegy a 18. század „Psychopathia sexualis”-a s magukban foglalják ezeknek a perverzításoknak a filozófiáját is. Eulenburg azt mondja, hogy ezek a könyvek kimeríthetetlen tárházai ennek az anyagnak.

De Sade előre megjósolta a nagy francia forradalmat. Később nagy bámulója volt Maratnak

s ebben az időben mint szelíd, békés, kissé kopasz és szürkehajú idősebb úr, a nyilvános életben is résztvett. Akkoriban az emberbarát nagyon szerény szerepét játszotta, aki sokat tartózkodott kórházakban. Apósát és anyósát megmentette a vérpadtól, noha ezek ellenséges érzelmekkel viselkedtek iránta, viszont mérsékelt magatartásával fölkellette a forradalom embereinek gyanúját, akik megint bezárták. Később egy röpiratot írt Napoleon ellen, aki ezt sohase tudta neki megbocsájtani és mint elmebeteg, a Charenton-i tébolydába vitette. Ez abban az időben éppenséggel nem szokatlan módja volt annak, hogy kényelmetlen személyektől megszabaduljanak és noha a De Sade temperamentuma abnormális volt, ez még nem ok arra, hogy őt elmebetegnek tekintsük. Royer-Collard, annak a kornak egy kiváló elme» gyógyásza, a Charenton-i intézet vezetője, De Sade-ot szellemileg egészségesnek nyilvánította; erre vonatkozó részletes szakértői véleménye mai napig is megvan. De Sade az elmeegógyintézetben egy színházat organizált meg. Lacroix, aki jó néhány évvel későbben öreg emberektől kérdezősködött a marquis felől, nagyon meg volt lépetve, mikor azt hallotta, hogy nagyon tiszteletreméltó és erkölcsös emberek emlékében is úgy él, mint egy „aimable mauvais sujet” (szeretetreméltó rossz fiú).

Igen figyelemreméltó körülmény, hogy De Sade nagy mértékben és igen könnyen tudta megnyerni a nők szerelmét és megadását; akár úgy magyarázzuk ezt, hogy az ő kegyetlenkedései ingerlő hatással voltak a női nemre, akár nem. Janin elbeszéli, hogy sok csinos apró levélkét látott, melyekben a nagyvilág bájos fiatal asszonyai könyörögtek a „pauvre Marquis” (szegény márk) sza-

badságának visszaadásáért. De Sade 1814 december 2-án halt meg, 74 éves korában. Ekkor már majdnem teljesen vak volt s utolsó éveiben szörnyű szenvedéseket okoztak neki a köszvény, asztma és gyomorbántalmak. Utolsó kívánsága az volt, hogy sírjára tölgyfát ültessenek és emlékét felejtsek el. Később egy koponyabúvár vizsgálta meg a koponyáját s ezt kicsinynek, de jól fejlettnek találta, „melyet első pillantásra női koponyának vélne az ember”.

*

Lássuk ezek után a szádizmus mibenlétét, főleg gyakorlati példák alapján.

A szádizmus, különösen, ha apróbb megnyilvánulásait is figyelembe vesszük, legalább annyira elterjedt perverzitás, mint a homoszekszuálitás. A lényege az, hogy szadista hajlamú embernek az okoz élvezetet, ha a nemi aktus alatt vagy előtt, vagy után valami kegyetlenkedést vagy erőszakosságot követ el, amivel fájdalmat okoz embertársainak, vagy akár állatoknak. Krafft-Ebing idejében, aki először foglalkozott behatóan a perverzitásnak ezzel az alakjával, csak olyan értelemben beszéltek szádizmusról, ha ez valami nemi cselekménnyel volt kapcsolatos. Ma már a fogalom alkalmazásának köre erősen kitért, mert nemcsak azt mondják szadistának, aki a nemi ösztöne kielégítésével kapcsolatban kegyetlenkedik, vagy törekszik arra, hogy másoknak fájdalmat okozzon, hanem általában hajlamos a kegyetlenkedésre. Ebben az értelemben szadistának mondják azt a tanítót, aki különös előszeretettel és sokszor kellő indok nélkül kegyetlenül veri a gyermekeket és szadistának mondják azt a büntetőbíró, aki min-

dig a lehető legsúlyosabb büntetést méri a bűnösre, és így tovább. Szadisták voltak a történelemnek azok a híres alakjai (Tiberius, Nero, stb.), akiknek a nevét nem a kiváló uralkodói erények vagy maradandó alkotások, hanem éppen a világraszóló kegyetlenségeik tették hírhedtté, akik abban találták gyönyörűségüket, hogy ifjakat és hajadonokat szemük láttára mézáróltattak le. Sőt hogy a történelemben megörökített ilyen dolgoknak milyen századokra szóló hatásuk volt, azt bizonyítja Gilles de Rays francia marsallnak a története, akit 1440-ben nyolc éven át 800 gyermekem elkövetett merényletek és gyilkosságok miatt végeztek ki. Ez az emberi bőrbe bújít vadállat maga beismerte, hogy Tiberius és Caracalla orgiáinak Suetonius által adott leírásai vitték rá, (helyesebben ezek az olvasmányok ébresztették föl a benne amúgy is bizonyára szunnyadó perverz ösztönt), hogy gyermekeket csábítson föl a váraiba, akiket aztán nagy kínzások között meggyalázott és megölt. Ez a bestia saját vallomása szerint kimondhatatlan élvezetet talált ebben. Két hasonló hajlamú segítőtársa is volt. A szerencsétlen gyermekek hulláit utóbb elégették és csak a nagyon szép gyermekfejeket tartották meg emlékül.

Mielőtt az esetek felsorolását megkezdjük, megjegyezzük, hogy ezeket túlnyomóan a kérdés legkiválóbb kutatójának, Krafft-Ebingnek idevágó szakmunkáiból vesszük át, a hozzájuk fűzött megjegyzésekkel együtt.

Íme elsőnek a szádizmus enyhébb eseteinek egyike: „Egyik páciensem, öröklés útján terhelt, ritka szépségű, különönc ember; felesége igen temperamentumos nő. Különcsége elsősorban abban nyilvánult meg, hogy feleségének tiszta és finom bőre, valamint elegáns toalettjei visszataszítóan

hatottak rá és impotenssé tették, míg közönséges ápolatlan, sőt piszkos nők inkább fölkeltek nemi ösztönét. Ellenben előfordult, hogy ha feleségével sétálni ment, ezt séta közben koitusra kényszerítette s ha vonakodott, erővel ledobta és valahol egy bokor tövében elégítette ki a vágyát. Minél erősebb ellentállást fejtett ki a nyilvánoságtól és meglepetéstől féltő nő, az ő nemi izgalma annál nagyobb lett. Ilyenkor mindig kifogástalan volt a potenciája. Hasonlóképpen nemi vágyai támadtak olyan helyeken, ahol meglepetéstől kellett tartania, például utazás közben a vasúti kocsiban, egy szálloda félreeső helyén, míg otthon az ágyban sohasem jelentkezett ez a vágya”.

Ennél az esetnél a fájdalomérzés okozása csak burkoltan jelentkezik, abban a formában, hogy a nőt akkor kényszeríti koitusra, mikor ennek a meglepetés miatt esetleg szégyenkeznie kell, tehát lelki fájdalom érheti.

A szádizmus legmagasabb fokán már monstruózus tettek elkövetésében nyilvánul meg, amelyeket a normális ember csak hátborzongással tud elolvasni. Krafft-Ebing szerint az ilyen tettek lélektani magyarázatát abban kell keresni, hogy a beteg — mert az ilyen esetek már a legsúlyosabban patológikusak, — az impotenciája miatt koitusra képtelen lévén, valami szádisztikus aktussal kénytelen az ejakulációt kiváltani. Ha ez az elfajulás odáig megy, hogy csak a vér látása elégíti ki a páciens, akkor állanak elő a kék gyilkosságok, melyeknek, fájdalom, elég gyakran olvassuk a példáit az újságokban.

Már a bevezető-részben rámutattunk, hogy a szerelem és fájdalom összefüggésének leggyakoribb megnyilvánulása a szerelmi harapás. Ennek eredménye pedig a legszélső esetben a vérontás.

Normális körülmények között ennek a harapásnak nem közvetlen célja a vérontás, mert a szenvedélyes átölelés és szimbolikus egymásbaolvasztás érzéseit ugyancsak megrontaná az igazi megsebesítés és a valósággal bekövetkező vérontás. Azonban egyes egyéneknél — a megfigyelések szerint inkább nőknél, mint férfiaknál, — a szerelmi harapással kapcsolódik egy többé vagy kevésbé visszafojtott vágy a vérontás után. Ez valószínűleg csak olyan embereknél fordul elő, akik nem teljesen normálisak és olyanoknál, akik egészen határozottan az abnormális határán állnak. De meg kell adnunk, hogy ez a vágy is normális alapokon nyugszik, mert alig van valami a természetben, ami a kedélyt olyan mértékben izgatná föl, mint a vér látása.

Normális körülmények között ez a vér-vágy, ha ugyan egyáltalán jelentkezik a szekszuális izgalom folyamán, többé-kevésbé lappangva marad, vagy azért, mert gyenge, vagy pedig azért, mert nagyon hatalmasak azok a gátlási folyamatok, melyek a megnyilvánulása ellen dolgoznak. Azonban megtörténhetik, hogy ezek a vágyak még egészen normális embereknél is áttörnek. Ezt bizonyítja a Coutagne által leírt eset, melynek hőse egy 17 éves fiatalember, akit a környezete és ismerősei mindig teljesen normálisnak tartottak s a leggondosabb vizsgálatra se találták nála nyomát sem a degeneráció jeleinek, sem az alkoholizmusnak vagy hisztériának, bár tény, hogy egyik unokatestvére elmebeteg volt. Ez a fiatalember egy vagy két év óta rendszeres nemi érintkezést folytatott, míg aztán egy napon az erekció állapotában egy leánynak háromszor a mellébe és testébe szúrt egy konyhakést, melyet egyenesen erre a célra vásárolt. Nagyon szégyelte magát a tett el-

követése miatt s az összes enyhítő körülmények figyelembevételé után a törvényszék és felsőbb fórumok is fölmentették.

Úgy látszik, hogy ebben az esetben a vérnek arról a titokzatos, lappangó varázsáról van szó, melyet Havelock Ellis normálisnak tart és amelyik csak egy pillanatra tévedt el olyan cselekvésre, melyet mindenképen abnormisnak kell mondani.

A legtöbb kéj gyilkosságnál azonban nem ilyen pillanatnyi megtévelyedésről, hanem állandó beteges abnormitásról van szó. Ennek egyik legszörnyűbb példájával a magyar történelem szolgál a Báthory Erzsébet esetével, melyről az Encyclopaedia Britannica a következőket írja: „Báthory Erzsébet, híres gonosztevő a 17. században, Nádasdy Ferencnek neje. Abban a babonás hiedelemben, hogy ember vérben való fürdés biztosítja és emeli a női szépséget, már férjének életében, de még inkább özvegy korában, az udvari szolgálatában alkalmazott hatszáz nemes lányt áldozott föl hiúságának s a szerencsétleneket, miután vérüket vette, csejtei várának földalatti pincéjében temettette el. Bűnrészesei voltak két komornája: Heléna és Dorottya, s komornyikja, Fiszko János. Az eltűnt gyermekeiket sirató szülőknek a cselédség megvesztegetésével sikerült a büntettnék nyomára jönni s a bűnösöket tetten érni. A hozott ítélet szomorúan tükrözi vissza az igazságszolgáltatás akkori állapotát, mert míg a nádor elnöklése alatt a 14 tagból álló bíróság a komornákat tűz általi halálra s a komornyikot fej vesztésre ítélte, a főbűnös, minthogy a nagybefolyású Zrínyi Miklós-nak (nem a szigetvári hősré, hanem ennek fiára, a költőre céloz a lexikon. A ford.) és Drugeth Györgynek anyósa volt; csejtei varában eltöltendő életfogytiglani fogsággal menekült”.

A naiv történetíró nyilván megbízhatóan adja elő magát az eseményt, azonban alapjául azt a babonát teszi meg, mellyel kapcsolatban az iskolákban is tanítják ezt az esetet, hogy tudniillik Báthory Erzsébet egyszerűen kozmetikus célokból használta a vért fürdésre. Igaz, hogy vannak ilyenféle babonák is, de ebben az esetben bizony két^ ségtelenül szádisztikus kéj gyilkosságokról van szó; a történetírónak legföljebb az szolgálhat mentségéül, hogy abban az időben még mitsem tudtak a szádizmusról és egyéb perverzításokról.

A kéj gyilkosságoknak legrégebb esetei közé tartozik a Bichel András esete, melyet Feuerbach írt le „Különös bűntények aktaszerű bemutatása” című művében: B. A. koitus után meggyilkolta és földarabolta a lányokat. Egyik áldozatának meggyilkolását a következőképen mondotta el a kihallgatásnál: „Fölnyitottam a mellét és testének húsos részeit egy késsel átvágtam. Erre hentes módjára fogtam hozzá és testét szétdaraboltam a taglóval, hogy beleférjen abba a lyukba, melyet az elföldelés céljára előre elkészítettem a hegyen. Mondhatom, hogy a test megnyitásakor olyan mohó vágy fogott el, hogy reszkettem az izgalomtól, mire egy darabot kivágtam és megettem”.

A kéj gyilkosságról itt csak mellékesen emlékeztünk meg, mert ezzel a jelen könyvsorozatnak egy másik kötete foglalkozik részletesebben. De egy pár szót kellett mondanunk róla itt is, mint a szádizmusnak szélső esetéről. Ezek után térjünk vissza a szádizmusnak azokhoz az eseteihez, melyek sokszor véresek ugyan, de nem járnak emberélet veszteségével, vagyis gyilkolással. Ide tartoz-

nak azok az esetek, amikor a szadista, hajlamának kielégítése közben megelégszik a vér látásával, s vigyáz is arra, hogy ennél tovább ne menjen a dolog, mert a kék érzet megszerzésére elegendő a piros vér megpillantása. Maga Marquis De Sade, akinek életrajzát fentebb részletesen ismertettük, szintén csak idáig ment el abban a perverzításban, melyet róla neveztek el. Az adatok szerint csak akkor volt képes koitusra, ha vért látott. Legnagyobb élvezete az volt, ha meztelen ágyasát megsebesíthette. A legbizarrabb ilyen eset azé a kapitányé, aki kedvesét arra kényszerítette, hogy az igen gyakori koitus előtt mindig piócákat rakjon a szeméremajkaira. A nő végtére is olyan súlyos vérszegénységet kapott, hogy ennek következtében állítólag megőrült. (Ezt az esetet Boismond írta le.)

Hogy a beteg a kék érzet fokozására vért akar ontani és látni, ennek egyik esetét maga Krafft-Ebing írja le a saját prakszisából:

„X. 25 éves férfi, luetikus; olyan szülőktől származik, akik közül az apa dementia paralytikában halt meg, anyja pedig histerico-neuraszténikus volt. Ő maga gyengén fejlett, kóros idegzetű egyén benyomását kelti, aki többféle bonctani elfajulás jeleit is mutatja. Már gyermekkorában hypochondria és kényszerképzetek mutatkoztak nála. Későbbben folytonosan az exaltait és depri-mált hangulatok között ingadozott. Már tíz éves korában csodálatos kék érzés kíséretében valami ösztön arra készítette, hogy ujjáiból vért lásson ömleni. Ezért néha szándékosan megszurta vagy megvágta valamelyik ujját s ilyenkor nagyon boldog volt. Ezt már korán erekciók kísérték, így akkor is, ha idegen vérét látta, például, ha egy cselemlány megvágta az ujját. Ez különösen kéjes ér-

zéeket váltott ki nála. A nemi ingerület most jobban elhatalmasodott rajta. Anélkül, hogy erre mások csábították volna, onanizálni kezdett s ilyenkor néha vérző nők képei foglalkoztatták. Ettől kezdve nem elégedett meg azzal, hogy a saját vérének lássa folyni. Nagyon vágyott arra, hogy fiatal asszonyok vérének lássa, különösen olyanokét, akik kedvesek voltak számára. Sokszor alig tudta magát visszatartani attól, hogy két unokanővérét és egy szobalányt meg ne sebesítsen. De nem kedvelt asszonyok is kiválthatták nála az ösztönt, ha különleges toalettek, ékszerek voltak rajtuk, de ezek közül is főleg koráll-ékszerek. Ilyenkor ellent tudott ugyan állani a vágyainak, de fantáziájában mindig véres gondolatok alakultak ki és ezek kéjes izgalomba hozták. A kétféle gondolat- és érzéskör között szoros kapcsolat volt. Sokszor másféle kegyetlen képzetek jutottak eszébe, például valami zsarnok helyébe képzelte magát, aki kartáccsal lövet a népre. Fantáziájában ki kellett rajzolnia azt a jelenetet, mely előállana akkor, ha az ellenség megtámadna valami várost, a hajadonokat meggyalázná, kínozná, megölné, kirabolná. A különben jóindulatú és ép erkölcsi fölfogást mutató páciens nyugodtabb óráiban szégyelte magát és undor fogta el ezek iránt a dolgok iránt s ha nemi izgalmát masturbációval megszüntette, ezek az izgató képzetek is azonnal eltűntek.

Pár év múlva neuraszténiás lett. A vérnek vagy véres jeleneteknek pusztá megjelenése a képzetében is elég volt most már arra, hogy ejakulációt idézzen elő. Hogy ettől a bajától és ezektől a cinikusan kegyetlen képzetektől megszabaduljon, nőekkel lépett nemi érintkezésbe. Azonban a páciens csak akkor tudta a koitust elvégezni, ha elképzelte, hogy a lány ujjai véresek. Ha nem

vette segítségül ezt a gondolatot, akkor nem állott be az erekció. A vágással és szúrással foglalkozó kegyetlen gondolatok csakis a nő kezére vonatkoztak. Erősen fokozott nemi izgalom esetén egy szimpatikus női kéz is elég volt ahhoz, hogy a leghevesebb erekciót váltsa ki. Mikor ettől népszerű olvasmányok elriasztották, melyek az onánia káros következményeit tárgyalták, akkor teljesen tartózkodó lett és általános súlyos neuraszténiába esett, mely hipochondriás életuntsággal párosult. Bonyolult és óvatos orvosi kezelés egy év alatt helyreállította a beteget. Három év óta lelkileg egészséges, nemi szükséglete most is csak olyan nagy, mint azelőtt volt, de ritkán jelentkeznek a korábbi vérszomjas eszmék kíséretében. Az onanizálást teljesen abbahagyta. A természetes nemi érintkezés teljesen kielégíti, potenciája kifogástalan és nem kell hozzá véres gondolatokhoz folyamodnia”.

Hogy terhelt egyéneknél a szádisztikus ösztönök bizonyos kivételes állapotokban időszakosan is fölléphetnek, azt mutatja Tarnovszky következő esete:

Z. neuropáthiás szervezetű orvos, aki alkoholra rosszul reagál, rendes körülmények között normális koitust végez; egyszer úgy veszi észre, hogy borivás után a fokozott libidót a normális koitus nem elégíti ki. Ebben az állapotban bele kellett szúrnia a nő ülepébe vagy késsel bemetszenie, hogy vért lásson s éreznie kellett a penge benyomulását az élő testbe, hogy az ejakuláció bekövetkezzék és így a kék érzetét teljesen élvezhesse.

Azokat a betegeket, akik a perverzióknak ebben a fajtájában szenvednek, a nő látása nem izgatja nemileg, illetve ez önmagában nem elég.

Vért kell látniok valamilyen formában, hogy erekció jöjjön létre. A bozeni lányszurkálónak alábbi esetében olyan egyénről van szó, aki a korán kezdett és túlhajtott onániával kimerítette erekcióra való képességét, úgyhogy ez csak valami szádisztikus aktus kapcsán állhat elő:

H. nevű, 30 éves katonát 1829-ben törvény elé állítják. Különböző időkben és helyeken lányokat szurkált meg a hasukon egy kenyérkéssel vagy a zsebkésével, de ha csak lehetett, a szeméremrészeiken. Ezeket a merényleteket dühöngéssé fajult nemi ösztönével indokolta, mely csak akkor tudott kielégítésre találni, ha nők megszurására gondolt, vagy ezt valósággal meg is tette.

Ez a perverz ösztön néha napokig üldözte. Ilyenkor fel volt dúlva a lelki egyensúlya, mely csak akkor állott ismét helyre, ha ösztönét kielégítette. A szúrás pillanatában egy tökéletes közösülés érzése fogta el s a kielégítésnek ez az érzése még fokozódott, ha a késpengén végigfutó vért pillantotta meg.

Nemi ösztöne már tíz éves korában igen erős volt. Eleinte az onanizálásnak hódolt, de úgy érezte, hogy ennek testére és lelkére egyaránt gyengítő hatása van. Mielőtt „lányszurkáló” lett, úgy elégítette ki nemi vágyait, hogy éretlen lánygyermekeken követett el erőszakot, onanizált velük, vagy szodomisztikus tetteket végzett. De lassankint gyökeret vert benne a gondolat, hogy milyen gyönyörűség lenne az, ha egy szép fiatal lányt a szeméremtáján megszurna és a késen lecsurgó vérben gyönyörködhetnék.

Ingóságai között vannak azok az utánzatok, melyeket vallási tárgyú képekről csinált; ő maga festett gyalázatos képeket Mária fogantatásáról. Különc természetű, ingerlékeny, emberkerülő, nő-

csábász, elkeseredett embernek ismerték. Nemi kicsapongásai miatt nem érzett szégyent vagy megbánást. Itt valószínűleg olyan egyénről van szó, akit korábbi kicsapongásai impotenssé tettek, de libidója megmaradt és így jutott el a perverzítéséhez.

Wharton közli a következő esetet: A hatvanas években egy férfi tartotta rettegésben Leipzig városát, aki fiatal lányokat szokott megtámadni az utcán és rendszeren törrel sebesítette meg a felkarjukat. Mikor elfogták, szadistát ismertek föl benne, aki a törszúrás pillanatában ejakulált, tehát nála a lányok megsebzése egyenlő értékű volt a koitussal.

A most következő három esetben olyan szadisztikus tettekről van szó, melyeknek lélektani alapja talán szintén az impotenciában keresendő.

Bartle augsburgi borkereskedőnek már tizenéves korában erősen jelentkezett a nemi ösztöne, de irtózott attól, hogy ezt koitussal elégítse ki, mert valami undort érzett a női nem iránt. Már akkor megfogalmazott benne a gondolat, hogy lányokat szétvagdaljon és így szerezzék meg a nemi kielégítést. De kivitelre nem került a szó, részben, mert hiányzott ehhez az alkalom, részben pedig, mert nem is volt hozzá bátorsága. Az onanizálást viszont megvetette; olykor voltak éjjeli magömlései, melyek mindig felmetszett lányokkal foglalkozó erotikus álmok kíséretében történtek.

Tizenkilenc éves korában történt először, hogy megvágott egy lányt. Erre ejakulált és a legnagyobb gyönyört érezte. Szenvedélye ettől kezdve folyton fokozódott. Csakis szép és fiatal lányokat választott ki és sohase mulasztotta el megkérdezni, vájjon hajadonok-e még? Ilyenkor rendsze-

rint ejakuláció állott be és nemi ösztönét kielégülni érezte, de csak abban az esetben, ha úgy látta, hogy a lányt valóban megsebesítette. Egy-egy ilyen merénylet után mindig bágyadtságot érzett, sőt néha lelkiismeretfurdalás kínozza. Egészen 32 éves koráig mindig metszés által sebzett, de mindannyiszor gondolt arra is, hogy a lányokat ne sebesítse meg veszélyesen. 32. évétől kezdve 36 éves koráig uralkodott ezen a perverz ösztönön. Majd abban keresett kielégítést, hogy csak szorította vagy nyomta a lányok karját, de ilyenkor nem állott be ejakuláció, hanem csak erekció. Erre megpróbálta a hüvelyben hagyott késsel szúrni, de ez nem volt elég. Végül mégis a szabad késpengével szúrt és ekkor teljes volt a siker, mert úgy képzelte, hogy a megszúrt lány erősebben vérzik és a fájdalmai is nagyobbak, mintha megvágja. 37 éves volt, mikor elfogták és becsukták. A házkutatás alkalmával egész sereg tört, törös botot és kést találtak a lakásán. Azt mondta, hogy fegyverek megpillantása, még inkább azok megragadása heves erekciót és erős kéj érzetet okoz nála. Bevallása szerint összesen ötven lányt sebzett meg.

1896 júniusában fényes nappal, a nyílt utcán számos fiatal lányt az ülőrészen megszúrtak. Pár hét múlva in flagranti fogták el a merénylőt. Egy V. nevű öröklékenyen súlyosan terhelt, 20 éves egyén volt, aki 15 éves korában egy nő hátsó testrészeinek megpillantásakor igen erős nemi izgalomba jött; azóta ez volt erotikus képzelődéseinek tárgya, a magömléseit ilyen álmok idézték elő. Nem sokkal később az a kéjes ösztön mozgolódott benne, hogy a nő ülepét üsse, csípje, szurkálja. Ha álmában ilyet látott, azonnal bekövetkezett a magömlés. Minduntalan arra ösztökélte

valami, hogy ezt valósággal is megtegye. Egy ideig sikerült ennek ellentállania, de olyan heves aggodalmak árán, hogy beleizzadt. De néha az orgazmus és erekció nagyon hevesek voltak s olyan félelem és zavar vett erőt rajta, hogy végre engednie kellett. Ebben a pillanatban bekövetkezett az ejakuláció, ez nagy megkönnyebbülést szerzett neki s ismét jól érezte magát.

J. H. 26 éves egyén nagyfokú neuraszténiaja és hipochondriája miatt keresett föl, hogy tanácsomat kérje. Páciens bevallja, hogy 14 éves kora óta onanizált és pedig 18 éves koráig csak mérsékelten, de később semmiféle erő nem tudta visszatartani. Mindaddig gondos őrizet alatt volt s beteges természete miatt sohase hagyták egyedül, úgyhogy nem is közeledhetett női személyhez. De nem is vágyódott erre az előtte még ismeretlen élvezetre.

Véletlenül tanúja volt, mikor anyjának egyik szobalánya ablaktisztítás közben eltörte az üvegtáblát és erősen megvágta a kezét. Mikor ő is segédkezett a vérzés csillapításánál, nem tudta megállani, hogy a kifolyó vért föl ne szíjjá, amitől heves erotikus izgalomba jött, aminek aztán teljes orgazmus és ejakuláció lettek a következményei.

Ettől fogva mindenáron arra törekedett, hogy a nő sebéből kiömlő friss vér színét láthassa és ha lehet, a szagát szagolhassa. Legjobban kedvelte a fiatal lányokat. Semmi áldozattól vagy pénzkiadástól nem riadt vissza, hogy erre az élvezetre szert tehessen. Kezdetben ez a szobalány állott rendelkezésére, aki kívánságára túvel vagy más szerszámmal engedett az ujjába szúrni. Mikor anyja ezt megtudta, a szobalányt rögtön elbocsájtotta. Ettől kezdve örömlányokra szorult, hogy kárpótlást szerezzen magának, ami elég gyakran

sikerült is, de csak nagy nehézségek árán. Időközben onániát űzött, vagy növel manustupráltatta magát, ami azonban sohasem szerzett neki kielégülést, sőt lehangolta és bánkódott miatta. Ideges bajai miatt sok fürdőhelyet keresett föl, két ízben gyógyintézetbe is internálták és pedig saját kívánságára. A vízgyógykúra, villamos kezelések, erősítő kúrák nem igen használtak. Különös nemi izgalmát és onániára való hajlamát sikerült hideg ülőfürdőkkel, brómmal és más gyógyszerekkel ideiglenesen megjavítani. De amint szabadjára hagyták, visszaesett régi szenvedélyébe és sem pénzt, sem fáradságot nem sajnált, hogy az említett abnormis módon elégítse ki nemi ösztönét. Ha megértjük az algolagnikus perverziók alapját, akkor látjuk, hogy ezeknek inkább csak a véletlen, mint lényegbe vágó kapcsolatuk van a kegyetlenséggel. A szadistát nem az a vágy hajtja, hogy kegyetlen legyen, ha a valóságban még olyan kegyetlenek is a cselekedetei. Ő csak a maga gyenge ingerületeit akarja megerősíteni és csak ebből a célból idéz elő kedélyindulatokat az áldozatánál. Erre legerősebb eszköznek ismeri a fájdalom okozását. Még a normális szerelemnél is a férfi gyakran okoz apró fájdalmakat a szeretett nőnek, vagy hozza őt zavarba s arra törekszik, hogy a nő ezt szívesen fogadja és neki is élvezetet okozzon. A szadista most tovább megy egy lépéssel és például tűt szúr a lány testébe, miközben súlyt helyez arra, hogy a lány mosolygó arcot mutasson hozzá. Nem akar ő kegyetlen lenni. Jobban szeretne kéjt okozni neki, noha megelégszik a kéj pusztá látszatával is. Még ha a szadista annyira megy is, hogy az áldozatát megöli, a motívum akkor se az a vágy, hogy halált okozzon, hanem csak azért ont vért, hogy így megszerezze magának azt

a kedélyindulati ingert, melyet az ilyen perverz embereknél a vér látása általában kivált. Ezért láttuk az előbbi esetekben is, hogy a szadista elsősorban a testnek azon a részén igyekszik sebet okozni, tehát például a nyakon vagy az altesten, ahonnan a legnagyobb mennyiségű vér folyik.

Nagyon érdekes a szádisztikus perverzitásnak az a megnyilvánulása, mikor a szádisztikus cselekedet arra irányul, hogy a nőt megkárosítsa, velük lealázoan, megvetően bánjon és pedig úgy, hogy utálatos, vagy legalább is piszkos dolgokkal szennyezze be őket. Idetartoznak azok a visszasztító esetek, mikor szadista férfiak nagy pénzzel rávesznek örömlányokat, — mert hiszen más nő ilyen célokra természetesen nem kapható, — hogy megengedjék, hogy a férfi a szájukba vagy a mellükre ürítse az exkrementumait. Ilyen a Pascal dr. következő esete is:

Egy férfinak kedvese volt. De ehhez csak annyi köze volt, hogy szén vagy korom segítségével a lánnyal befeketíttette a kezét s aztán a tükör elé kellett állania, hogy a lány ebben láthassa a férfi kezét. A férfi most a következő hosszú beszélgetés folyamán le nem vette tekintetét a tükrőről s egy idő múlva teljesen kielégítve távozott. — Ehhez hasonló a következő eset: K. városban egy bordélyházban egy katonatisztet csak „olaj” néven neveztek. Ez a férfi ugyanis csak úgy tudott erekciót és ejakulációt elérni, hogy meztelen örömlányt olajjal töltött hordóba állított és az egész testét beolajozta.

Nyilván a perverzításoknak ehhez a csoportjához tartoznak azok az esetek is, mikor szadista férfiak úgy elégitik ki nemi ösztönüket, hogy nők ruháit tintával vagy kénsavval öntözik le, nyilván

azzal a céllal, hogy a nőt beszennyezzék vagy kárt okozzanak neki, de esetleg fájdalmat is. Kár, hogy a rendőrség elé kerülő ilyen esetekben nem mindig járnak végére a dolognak, hogy a cselekmény mögött mennyire dolgoznak szekszuális rugók. Pedig erre mutat Bachmannak a következő esete:

B. 29 éves, nős kereskedő, öröklékenyen súlyosan terhelt; 16 éves kora óta onanizált és pedig kézi villanyozógép használatával kombinálva; neuraszténikus, 18 éves korában impotens, egy ideig erősen ivott, még pedig abszintet; boldogtalan, viszonzott szerelem után egyszer az utcán találkozik egy gyermeklánnyal, aki éppen olyan fehér kötetnyt viselt, mint az ő imádottja. Nem tud ellentállani és ellopja a kötetnyt. Hazaviszi a kötetnyt, beléonanizál, majd újabb onanizálás közben elégeti. Most visszamegy az utcára, megpillant egy fehérruhás asszonyt, agyában az a kéjes gondolat születik meg, hogy a fehér ruhát tintával bepiszkítsa; kéjes izgalmak között ezt meg is teszi és odahaza ennek a cselekedetnek emlékein me-rengve masturbai. Máskor megint, mikor nőekkel találkozik az utcán, bolond kedve támad rá, hogy zsebkésével tegyen kárt a ruhákban. Mikor azonban ezt végrehajtja, tetten érik és zsebtolvajnak véelve, elfogják. Bizonyos esetekben az is elég volt nála az orgazmus és ejakuláció bekövetkezésére, ha egy nő ruháin foltokat vett észre. Ugyancsak elérhette a kék érzetet, ha a mellette elmenő nők ruháit a szivarjával megégezte.

A szádisztikus cselekedetek sokszor tárgyakhoz fűződnek. Ez ugyan már a fétisizmus körébe tartozik, mellyel későbben majd bővebben foglalkozunk, de egyes esetekben sok a szádisztikus vonás is. Ilyen a Moll által leírt következő eset:

Egyetemi műveltséggel bíró 35 éves úr, súlyos

öröklési terheltség áldozata, közeli vérrokonok házasságának gyümölcse; kezdettől fogva félénk, tartózkodó természetet árult el. Mikor nemi ösztöne felébredt, sokat forgolódott 10—11 éves játszótársnői körül, akiknek fehér ruhái ruha-fétisizmust váltottak ki benne; onanizálni kezdett, miközben mindig fehérruhás lányokra gondolt, de ugyanígy manipulált nőknek világos ruhadarabjaival is. Huszonhárom éves korában kezdett koitálni, de lehetőleg olyan nővel, aki világos ruhát viselt. Huszonöt éves korában látta, mikor egy kíséretében lévő lány világos ruháját az utcai sár bepiszkolta, ami őt hatalmas nemi ingerületbe hozta; ettől az időtől kezdve jelentkezik nála az az ösztön, hogy nők ruháját bepiszkolja, majd később összegyűrje és széttépje őket. Az ösztön hevesége ingadozott, rendszeren fehér női ruha idézte elő s néha olyan erejű volt, hogy bármiféle a ruhán esett folt elegendő volt az orgazmus és ejakuláció létrejövételéhez. Néha ilyen fehér ruháról álmodott és magömlése is volt abban a pillanatban, mikor álmában a ruhát megérintette vagy összegyűrte. Szorosabb értelemben vett elmebaj nem mutatkozott nála.

Ha a perverz ösztön még nem hatalmasodott el annyira a beteg egyénen, hogy ne tudjék magán uralkodni, akkor a szádisztikus hajlam esetleg csak valami jelentéktelen cselekvésben nyilatkozik meg s ennyiben inkább *szimbolisztikus* jellegű.

Ide tartozik a Pascal által leírt az az eset, amikor egy férfi minden hónapnak bizonyos meghatározott napján megjelent a kedvesénél, de nem csinált egyebet, mint hogy egy ollóval levágta a homlokáról lelógó hajtincset. Ez a legnagyobb élvezetet okozta neki és más igényeket nem is támasztott a lánnyal szemben.

Krafft-Ebing esetei között pedig van egy, melynél egy bécsi férfi rendszeresen látogatott több prostituált nőt csak azért, hogy arcukat bezsappanozza és szimbolikusan megborotválja őket. A lányokat sohasem sértette meg s ez a művelet nagyon fölizgatta, egészen az ejakulációig.

A szádizmusnak még enyhébb esetei azok, melyekben semmiféle valóságos szádisztikus cselekmény nem történik, hanem a beteg megelégszik azzal, hogy csupán a fantáziáját foglalkoztatja ilyen cselekedetekkel. Ennek okai lehetnek az alkalom teljes hiánya, a még élénk gátlásokra képes erkölcsi érzék, vagy az ösztönnek nagyon gyenge fejlettsége. A szádizmusnak ezt az alakját *eszményi szádizmusnak* nevezik. Íme két eset:

D. 29 éves ügynök, súlyosan terhelt családból származik, 14 éves kora óta onanizál, 20 éves kora óta koital, de sem libidója nincs, sem kielégítő nem tud szerezni magának, úgyhogy rövid idő múlva abbahagyta a koitalást és ismét visszatért az onániához. Ennek végzése közben mindig valami bántalmazott, becsstelenséget elszenvedő lányra gondolt. Olyan olvasmányok, melyek nőknél elkövetett erőszakot tárgyaltak, szintén nagyon felizgatták az érzékeit. De sem magától, sem másoktól eredő vért nem akart látni. Sohase érzett ösztönt arra, hogy szádisztikus eszméit megvalósítsa, mert a nemi életnek minden rendellenességét ellenszenvesnek találta; meztelen nőket sem szeretett látni. Ő maga se tudja megmondani, hogy miképpen jutott ezekhez a szádisztikus eszmékhez, ezeket az adatokat is csak egy neuraszténia miatti konzultáció alkalmával közölte.

Az eszményi szádizmusnak egy másik esete far-fétisizmussal kapcsolatos: P. 22 éves magánzó, súlyosan terhelt; öt éves korában látta, mikor nén-

jet a nevelőnő az ülepén fenyítette meg. Ez nagy hatással volt rá és csak az volt a kívánsága, hogy nénje farát láthassa és megérinthesse, ami egy kis csalafintasággal sikerült is anélkül, hogy föltűnést keltett volna. Hét éves korában két kislány játszótársa volt. Az egyik kicsi, sovány volt, a másik ennek ellentéte. Ő a fenyítő apa szerepét játszotta, de csak pro forma élt ezzel a jogával az elsőnél, aki nem tetszett neki, a másik tíz évesnél ellenben a meztelen ülepre adta a fenyítést, amikor különös kéj érzése és erekciója támadt.

Egyszer egy ilyen fenyítő jelenet után a lány megmutatta neki a nemi szerveit, de ő ezt visszautasította, mert nem érdekelte. P. kilenc éves korában megbarátkozott egy nálánál valamivel idősebb fiúval. Egy napon olyan képre akadtak, mely egy férfi-kolostorból vett korbácsoló-jelenetet ábrázolt. P. rávette a barátját ennek utánzására, akinek tetszett is a dolog és mindvégig passzive viselkedett. Mikor egyszer próbaképpen P. ütlegeltette magát a barátjával, csak kellemetlen érzései voltak. Kettőjük között a baráti viszony fennállott mindaddig, amíg meg nem nőttek. Mikor P. férfivé fejlődött, az ilyen korbácsolások alkalmával ejakulált. Úr lett barátja fölött, aki magasabbrendű lénynek tekintette őt. P. e barátság tartama alatt csak két ízben ragadtatta magát arra, hogy idegenekre támadjon, először egy fiatal nevelőnőre, akinek az ülepére vert, majd az utcán egy 11 éves lányra, akinek kiabálására ijedten menekült el.

Rendellenes nemi érzései nem voltak, soha nem érzett ösztönt onanizálásra, de koitusra se. Megelégedett avval, ha tolongásokban asszonyok ülepét megérinthette, ha játszótereken kis lányok hátulsó részét megfoghatta, ha omnibuszra felszálló stb. nők szoknyái alá nézhetett, vagy ha

gyermekes elfenekelésének tanúja lehetett. Ezenkívül eszményi szádizmusnak is hódolt. Fantáziáját folyton az a kép izgatta, hogy egyik öccsét korbácsolja, vagy egy nevelőnőt vagy apácát; meséket talált ki, melyek korbácsolással végződnek, ugyanilyen színdarabokat írt, korbácsolási jelenelekről rajzokat készített, szádisztikus könyvek után egész könyvtárakat kutatott át és ezekből szemelvényeket írt ki; szorgalmasan gyűjtött olyan képeket, melyek az ő fétisét ábrázolták, sőt maga is gyártott ilyeneket.

Az a számos ejakuláció, melyet ez a szádisztikus képzelődése váltott ki, idővel súlyos neuraszténiát okozott nála, de semmikép se tudta magát elszánni perverziójának gyógyítására. Újabban olyan nőre akadt, akivel tudott koitalni, mert ez megengedte, hogy aktus közben korbácsolja.

Ha szadista hajlamú egyén nem mer emberen elkövetni merényletet, talán azért, mert fél a következményektől, akkor megelégszik azzal, hogy bármilyen élőlény szenvedését, vérét, haldoklását stb. lássa, mert ez kielégülést szerez neki. Sokszor nem is megelégedésről van szó, hanem ösztöne egyenesen állatokra irányul. Így a történelemből ismeretes, hogy Dimitri, a kegyetlen Iván cár fia, kimondhatatlan élvezetet talált abban, ha bárányoknak, tyúkoknak, libáknak, melyeket előtte öltek le, halálos vergődéseit szemlélhette. — Hoffmann számol be egy esetről, melyet törvényszéki orvostani munkájában közöl; ebben egy férfiről van szó, aki több prostituálnak törvény előtt tett vallomása szerint a nemi aktus előtt tyúkok, galambok és más madarak kinzásával és megölésével szokta magát fölizgatni s ezért a lányok egymás között „csirke-úrnak” nevezték.

Mantegazza számol be egy egyénről, aki egyszer végignézte egy kakas leölését és azóta az a vágya támadt, hogy még meleg, gőzölgő belekben vájkálhasson, mert ez nagy élvezetet okoz neki.

Pascal megfigyelése: Egy férfi elmegy prostituáltakhoz, élő szárnyast vagy nyulat vásároltat velük és azt kívánja, hogy a lány kínozza az állatot. Legkedvesebb látványai a szem kikaparása, a belek kitépése és a lefejezése. Ha akadt olyan lányra, aki erre elszánta magát és elég kegyetlen tudott lenni, akkor elégedetten fizetett és eltávozott anélkül, hogy a lánytól bármi egyebet is akart volna.

Féré megfigyelése: B. 37 éves szűcs; kilencedik életéve óta onanizál. Egy napon a barátjával éppen onanizálni akartak egy utca sarkán, ahol az út nagyon meredek volt, mikor egy nehéz négylovas kocsi haladt el mellettük. A kocsis a lovakra kiáltott és közéjük vágott, mire a lovak úgy erőlködtek, hogy patkóiktól szikrázott a kövezet. Ez a látvány B.-ben igen erős nemi izgalmat váltott ki s mikor az egyik ló elesett. B. ejakulált. Az ilyen látvány azóta mindig ugyanilyen hatást váltott ki nála s nem tudott ellentállani annak, hogy ilyeneknek tanúja legyen, sőt kereste azokat. Ha az állatok csak nagyon kifáradtak és túlságosan erőlködtek, akkor csak izgalom állott be nála és csak koitussal vagy onanizálással tudott kielégüléshez jutni. Mint nő ember és családapa is szenvedett a szádizmusnak ebben az alakjában. Mikor egy gyermeke kolerában megbetegedett, hisztérikus rohamot kapott.

Mindeddig csak a férfiak szádizmusáról beszéltünk és valóban úgy áll a dolog, hogy a szádizmus tipikus férfi-perverzitás, mert a férfi nemi természetével együttjáró uralkodási, legyőzési

vágy kóros felfokozását jelenti. Azonban ez nem jelenti azt, hogy nőknél is ne fordulna elő szádizmus. A történelemben számos példa akad, ahol magasabb állású nők uralkodni vágyását, a kéjérzés fokozására való törekvését és erre irányuló kegyetlenkedését csak szádisztikus perverzióval lehet megmagyarázni. Ilyenek Valeria Messalina, Medici Katalin, a Szent Bertalan éjszakai vérengzés értelmi szerzője, akinek egyik legfőbb élvezete volt, hogy udvarhölgyeit a saját szemeláttára korbácsolta stb.

A Krafft-Ebing esetei között van egy nős ember, karján számos metszési sebhellyel. Ezeknek eredetére vonatkozólag azt adja elő, hogy ha fiatal, kissé „ideges” feleségéhez akar közeledni, akkor előbb metszést kell csinálnia a karján. Az aszszony erre kiszívta a vért, mire nagyfokú nemi izgalom lepte meg.

*

Áttérünk most a szekszuális eltévelyedéseknek fájdalom érzésekkel kapcsolatos másik alakjára, melyet rendszeren a szádizmus ellentétének tartanak, az úgynevezett *mazochizmusra*. Ezt rendszeren az algolagnia specifikusan nőies alakjának szokták tekinteni. És valóban, ha kisebb fokban nyilvánul meg, akkor a nőnél normálisnak tekinthetjük, mert csak a nő alávetési vágyának fokozásáról van szó, nem szólva a fokozottságnak arról a mértékéről, mely már kóros jellegű. Ennek az elfajulásnak legalaposabb tanulmányozója a híres Krafft-Ebing volt s a következő meghatározást adja róla: „Mazochizmuson én a lelki nemi életnek olyan sajátságos perverzióját értem, melyben szenvedő egyénnél a nemi érzéseken és

gondolatokon az az eszme uralkodik el, hogy a másik nemhez tartozó valamely személy akarátának föltétlenül alávesse magát, ez úgy bánjon vele, mint úr a rabszolgával, alázza meg és bántalmazza őt. Ennek az eszmének mindig nemi színezete van; a mazochista ilyen helyzeteket teremt a fantáziájában és gyakran megpróbálkozik avval, hogy meg is valósítsa őket. De előfordulnak olyan esetek is, amikor az ösztön perverz jellege mellett a normális ingerek iránti fogékonyság is megvan még valahogy és a nemi érintkezés normális föltételek között megy végbe. Más esetekben viszont az impotencia nem tisztán lelki, hanem fizikai, mert ez a perverzitás is, mint általában a nemi élet többi perverzítási, legtöbbször terhelt egyéneknél fejlődik ki pszichopathikus alapon és az ilyen egyének fiatal korukban rendszeren mértéktelen, főleg onanisztikus kicsapongásokra vetemednek, amihez hozzájárul még a képzeletük megvalósításának útjába gördülő sok akadály is”.

Ugyancsak Krafft-Ebing nevezte el ezt a perverzitást Sacher Masoch Lipót osztrák regényíró után, mert műveiben nagyon sokat szerepeltette ezt a perverzitást, melyet tudományosan akkorig még nem ismertek, sőt egészen kétségtelen, hogy Sacher Masoch maga is rabja volt ennek a perverzitásnak.

*

Sacher-Mazoch éppen olyan tehetséges ember volt, mint a szádizmus első irodalmi képviselője, De Sade márki. 1836 január 27-én született Lembergben. Származása szerint félig szláv volt és olyan országnak élt, ahol a kelet és nyugat em-

berfajtai keveredtek. Mint 12 éves fiú, átélte az 1848-i véres forradalmi jeleneteket, melyek következtében családja Prágába vándorolt ki. Csak itt kezdte megtanulni a német nyelvet, melynek később kiváló mestere lett. Már nagyon korán megtalálta azt a miliőt és azokat a mesteri típusokat, melyek későbbi műveiben sokat szerepelnek.

Nagyon érdekes, hogy már ebben az életrajzában meg lehet találni az első kezdeményeit azoknak a különös hajlamoknak, melyek később olyan szorosan összekapcsolódtak az ő nemi életével. Már gyermekkorában nagyon szerette a kegyetlenkedésekről szóló leírásokat, olyan képeket, melyek kivégzéseket ábrázoltak stb. Kedvenc olvasmányai a mártírokról szóló legendák voltak, a pubertás beálltával pedig rendszerint azt álmodta, hogy meg van bilincselve és pedig egy gonosz és kegyetlen asszony hatalmában, aki őt kínozza.

Sacher-Mazoch mint tíz éves gyermek, tanúja volt egy jelenetnek, melyben egy előkelő hölgy, H. Xenóbia grófnő, apjának egyik rokona, játszotta a főszerepet és úgy látszik, hogy ez a jelenet kitörülhetetlen benyomást tett a fantáziájára. A grófnő szép, de nagyon könnyelmű és hűtelen teremtés volt, a fiú pedig isteníttette, miközben nemcsak a szépsége, hanem az általa viselt értékes prémek is nagy hatással voltak rá. A grófnő szívesen vette az odaadását és apró szolgálatait és néha azt is megengedte neki, hogy öltözködésénél jelen legyen. Egy alkalommal, mikor letérdelt a nő elé, hogy prémes papucsát lesimítsa, megcsókolta a lábát, mire a nő mosolygott és jól oldalba bökte, ami őt nagyon boldoggá tette. Nem sokkal azután a nővéreivel bújócskát játszott s e közben a grófnő hálósobájában rejtőzött el egy

halom ruha mögé, melyek a falra voltak akasztva. A fiú, aki nem merte elárulni a jelenlétét, látta, amint a grófnő leomlott egy pamlagra és simogatni kezdte a kedvesét. De néhány pillanattal később a grófnő férje rohant be két másik férfi kíséretében. De még mielőtt a gróf határozhatott volna, hogy a két szerelmes közül melyik ellen forduljon, a grófnő fölugrott s öklével olyan hatalmas vágást mért az arcára, hogy a gróf vértől elborítva támolgott hátra. Aztán megragadta a lovaglóostorát, a három férfit kizavarta s a nagy tumultusban a kedvese is kisurrant. Ebben a pillanatban lehullottak azok a ruhák, melyek mögé a gyermek el volt rejtőzve, a grófnő dühében nekiesett a szörnyű jelenet akaratlan tanújának, a földre dobta, majd a vállára térdelt és kegyetlenül elverte. Heves fájdalmakat érzett és mégis nagyon élvezte ezt az elveretést. Még javában folyt ez a fenyítés, mikor visszajött a férj, de nem haragosan, hanem bűnbánattal és alázatosan s mint egy rabszolga térdelt le a felesége elé és könyörgött bocsánatért. Mikor a fiú kisurrant az ajtón, még látta, hogy a nő oldalba vágja a férjét. A gyermek nem tudott ellentállani a kísértésnek, pár pillanat múlva visszaosont az ajtóhoz, de ezt zárva találta s belülről csupán a korbács csapásait hallotta és a férj nyögését az asszony csapásai alatt.

Nyilvánvaló, hogy ez a jelenet és a nagyon érzékeny, kissé különc gyermek lelkére gyakorolt benyomása szolgáltatják a kulcsot a Sacher-Masoch érzelmi életéhez, amint az később az irodalmi műveiben megnyilvánult. Életének hosszú szakaszán át az ő számára a nő a szerelem és a gyűlölet tárgya volt egyidejűleg, olyan teremtés, melyet a szépsége és a brutalitása tesz képessé

arra, hogy lábát a férfiak nyakára tegye és „Az emisszárius” című első jelentősebb regényének, mely a lengyel fölkelés idejében játszódik, hősnőjében kétségtelenül a grófnő ellentmondásokkal teljes személyiségét örökítette meg. Még a Sacher-Mazoch speciális szimbólumai, a prém és a korbács is, életének ebben a korai szakában találják magyarázatukat. Az olyan nőről, akihez vonzódott, szokása volt azt mondani: „ezt a nőt szeretném bundában látni”; a neki nem rokonszenves nőre pedig azt mondta: „ezt a nőt nem tudnám bundában elképzelni”. Egy ideig a levélpapírja egy orosz bojárkosztümbe öltözött hölgy képével volt ékesítve, hermelinszegélyes köpenyben, korbáccsal a kezében. Szobájának falain legjobban szerette a bundás nők arcképeit. Sőt a dolgozószobája pamlagán állandóan ott hevert egy női bunda, melyet olykor megsimogatott, mert ebben éppen olyan szellemi ösztökélést talált, mint Schiller a rohadt alma szagolásában.

Tizenhárom éves korában, az 1848-i forradalmi időkben kapta meg a fiatal Sacher-Mazoch a tűzkeresztségét, őt is magával ragadta az általános mozgalom s egyszer egy rokon fiatal lánnyal együtt segítette a barrikádokat védelmezni, egy amazonnal, aki pisztolyokkal az övében harcolt, mint ezt később a regényeiben többször is leírta. Ez az epizód azonban csak rövid félbeszakítást jelentette az ő fejlődésének. Kitűnően tanult és apja esztétikai érzéke sokban hozzájárult az ő szellemi életének kifinomodásához. Az apai házban különös szeretettel üzte a műkedvelői előadásokat, melyeknél komoly irodalmi értékű darabokat játszottak s így minden hozzájárult, hogy a fiú irodalmi ízlése fejlődjék. De csak egy tizenhat éves korában átélt tragikus esemény világosí-

totta föl az élet komolysága felől és tette tudatossá a saját erejét. Kedves nővére hirtelenül és váratlanul meghalt s ettől az időtől kezdve a fiú nagyon komoly és gondolkodó lett, ezt az eseményt mindig élete fordulópontjának tartotta.

A prágai és gráci egyetemeken olyan szorgalmasan tanult, hogy már 19 éves korában letette a doktori vizsgát s Grazban egyetemi magántanár lett, még pedig német történelemből. Azonban az irodalom mindjobban hatalmába kerítette s végre egészen abbahagyta a tanítást. 1866-ban résztvett az olasz hadjáratban s a solferinói csatában ki is tüntették a vitézségeért. Ezek az események azonban szinte semmi befolyással nem voltak irodalmi karrierjére s csakhamar a regényeivel és novelláival szerzett európai hírnevet.

Sokkal zavaróbb hatású volt az életére már akkoriban egy sor szerelmi epizód. Egy pár rövid tartamú volt és gyorsan elfelejtette őket, de mások zavartalan boldogságot szereztek neki, különösen, ha valami külön elem is vegyült a szerelembe, mely megfelelt az ő Don Quichote természetének, így például nagyon boldog napokat élt át akkor, mikor egy orosz hercegnővel, mint ennek a magántitkára, Velencébe szökhettek el. Azonban úgy látszik, hogy ezek a szerelmi epizódok a legtöbb esetben keserves csalódással végződtek. Egy ilyenféle viszony után, melytől négy éven át nem tudott szabadulni, írta meg „Az elvált asszony, egy idealista szenvedéseinek története” című művét, melyben sok van a saját sorsából. Egyszer már jegyben járt egy bájos fiatal lánnyal, de ugyanakkor lépett útjába életének gonosz szelleme, a 27 éves Rümelin Laura grazi keztyűvarrónő alakjában. Ez a lány már többször megpróbálta, hogy magasabb állású férfiak ér-

deklódását vonja magára, de néhány rövid szerelmeskedést leszámítva, nem igen volt ebben szerencséje. Most elolvasta a „Vénusz bundában” című Sacher-munkát s elhatározta, hogy ír a szerzőnek. Úgy látszik, hogy Sacher-Mazoch mindezt ideig nem találkozott olyan nővel, akivel szemben teljes mértékben mutathatta volna azt a viselkedést, melyet oly szívesen rajzolt meg a regényeiben. Mint maga mondja, mindeddig legyőzte a hajlamait, mert eddig nem akadt olyan nőre, akinek rabszolga módon, kényre-kegyre megadta volna magát. Rümelin Laura, mikor Sacher-Mazoch-hoz közeledett, jónak látta azt az imponáló parancsoló hangot alkalmazni, melyet az író annyira szeretett és fölvette a Wanda von Dunajew nevet, az ő egyik hősnőjének nevét. A nő nagyon ravasz, cselszövő volt és így sikerült neki — ami a Sacher-Mazoch fantasztikus természete mellett nem volt éppen nehéz, — a férfit a hazugságok és misztifikációknak egész szövevényébe bonyolítani; így például sokáig nem akarta magát láttatni és akkor is csak álarcban mutatkozott neki, de nem engedett magához nyúlni stb. Így aztán ennek a tudatlan, műveletlen és lelkiismeretlen nőnek valóban sikerült a finoman húrozott, de gyenge férfit hatalmába kerítenie.

Előbbi eljegyzését fölbontotta és Rümelin Laurát vette feleségül, miután már előbb gyermeke született ettől. Sacher-Mazoch számára most valóban nyomorúságos évek következtek. Két gyermek jött a világra s ugyanakkor magukhoz fogadták Sacher-Mazochnak egy színésznőtől született másik gyermekét is, ami mindenestre az asszony mellett szól. De csakhamar eltűnt minden szeretete a férje iránt, akit minden módon szidalmazott és megalázott. Elválasztotta

a barátaitól és kényszerítette, hogy pénzért írjon, közben pedig vígan élt a kedvesével. Beteg gyermekét — az apja kedvencét — engedte egyedül meghalni, míg a kedvesével mulatott és így tovább. Sacher-Mazoch végre is elvált tőle. Megismerkedett Meister Hulda nevű szeretetreméltó és teljesen normális asszonnyal, aki megkedvelte őt, majdnem anyai szeretettel vette védelmébe s végre vitézül elhatározta, hogy megosztja vele az életét. 1883-ban egy Lindheim nevű kis német faluban telepedtek le, melyet Sacher-Mazoch valószínűleg nagyon kedvelt, mert a telkén egy borzalmas vén torony-rom volt, teli romantikusantragikus emlékekkel. Itt sok nehézség után végre sikerült a Meister Huldával való viszonyát törvényesíteni, két gyermeke is született itt s így a Sacher-Mazoch életének utolsó éveit aránylag békecsendben teltek el, noha elvált feleségétől állandóan kapta a fenyegető és szidalmazó leveleket. A szomszéd parasztok eleinte gyanakvással nézték a falucska új lakóját, lassankint azonban nő befolyást nyert fölöttük, olyan Tolsztoj-féle embernek tekintették (ebben az időben írt munkáiban helyenkint meg is találjuk a Tolsztoj-féle kommunizmus visszhangjait) s barátjuk és tanácsadójuk lett. Otthon műkedvelői előadásokat rendeztek, melyekben a felesége is résztvett s ezeket nemsokára az egész környéken ismerték. Közben azonban folyton romlott az egészsége s végre 1896 márciusában meghalt.

A mazochizmus lényegét minden elméleti magyarázatnál jobban megvilágítja egy jobb társadalmi osztályból való szadista nőnek egy ha-

sonló osztályból való mazochista férfihez intézett levele, melyet Forel nyomán az alábbiakban közlünk:

„Rabszolga! A beérkezett válasz arról tanúskodik, amit helyesen tételeztem föl: hogy egy kutya rabszolgával van dolgom, aki talán kedvemre lehet, mert ez a teremtés a megszokott rabszolgatermészetet mutatja, hogy engedelmesen prostituálja magát és megvan benne az a kutyaösztön is, hogy megparancsolt dolgot elvégezze. Szeretném azonban, ha a rabszolga még jobban kitanítódnék és pedig úgy, hogy gondolkodás nélkül végrehajtson minden szemérmetlen parancsot, hogy akár vele, akár másokkal szemben a hullájának olyan felvevőképessége legyen, hogy nemcsak köpöcsésze gyanánt, hanem még különféle ürülésekre is föl lehessen használni és hogy kutyanyelve símulékonyan elvégezzen mindenféle akármilyen sokáig tartó nyalási szolgálatot is... A hajlam alapján szerzett eddigi tapasztalataim arra tanítanak, hogy az ilyen meglévő ügyességek leginkább képesek engem ingerelni és rabszolgák, akik ilyenekkel rendelkeznek, vagy akiket a kívánt magaslatig neveltem, a megfelelő élvezetet szerzik meg nekem. Mindeddig tartózkodtam attól, hogy dresszúrához korbácsot használjak, mert egyéb fontos és jó érzékenyeknek bizonyuló eszközeim és szerszámaim nemcsak teljesen fölöslegessé tették azt, hanem a hatása, rabszolgáknál alkalmazva, még raffináltabban használható ki. Ez a módszer különösen kedvemre van. Evvel én már makacs vagy gyenge hajlamú teremtményeket egyenkint olyan kezesekké tettem, hogy ezekután nemcsak egyenkint, hanem páronkint is, a változatosság kedvéért egy rabszolganővel együtt alkalmazom őket, ha élvezetet

találok abban, hogy perverzitásomat ebben az irányban elégítsem ki... Hogy téged, te kutya rabszolga, az én perverz szépségemből részesítselek az aranysárga pezsgő kegyelmében, az részemről nem jön többé figyelembe, mint rabszolgaajándék, mely után ti kutyák, ha egyszer csak a nyomait ízleltétek is meg, valósággal lihegve vágyódtok ... De meg aztán zabálni is akartok; hiszen ismerlek benneteket, ti perverz barmok, de akkor meg is embertelenítelek benneteket alaposan, hogy elérjem a perverz magaslatát, ami számomra kéjhozó lehet... stb. ... Az úrnő!”

Ezek után ennek a valódi női írással írt, nem kevésbé zavaros levél szadista írónöje még megmagyarázza a mazochista címzettnek, hogy miféle manipulációkkal izgassa az ő nemi szerveit stb. A levélnek ez a része azonban nem tűri meg a nyomdafestéket.

Ez a levél egyrészt azt mutatja, hogy néha milyen élesen elkülönödnek egymástól a szadisták és mazochisták, másrészt bizonyságokkal szolgál arra, hogy meddig mehet el a női szélsőség, illetve hogy milyen magasságot érhet el az erotikus szenvedély az ilyen pathológikus nőknél, de mutatja azt is, hogy milyen minden tartózkodás nélküli lehet a cinizmusuk.

Mint mondtuk, a mazochizmus formai elmentéje a szádizmusnak, de mint az eddigi példákból láttuk és a következőkből még látni fogjuk, a kettő szoros kapcsolatban áll egymással és gyakran összekeverődik. A mazochista akkor érez nemi kéjt, ha leigázzák, megalázzák, megverik, megkorbácsolják, vagy ha fájdalmakat kell elszenvednie. Ez a perverzió is, csakúgy, mint a szádizmus, lehet teljes vagy tökéletlen, erősen kifejlődött vagy gyenge. Ha a perverzió télies, ak-

kor az illető rendszeren lelki eredetű impotenciában szenved, vagyis normális párosodásra képtelen. Csakis bántalmazások és megalázások stb. képesek kéjérzetet előidézni nála, rendszeren erekcióval és magömléssel kapcsolatban. De mint ahogyan láttunk néhány esetet az eszményi szádizmusra, amikor különféle okoknál fogva nem kerül a sor valóságos szádisztikus cselekedetekre, hanem a beteg csak a fantáziáját működteti ilyen irányban, úgy van eszmei mazochizmus is, amikor a tényleges bántalmaztatást és megaláztatást a fantázia végzi el és így is megvan a kívánt eredmény.

A mazochista már gyermekkorában, mikor az első nemi ingerületek jelentkeznek nála, kéjelesen vágyódik egy rajta uralkodó nőtől való megaláztatásra és bántalmazásra. Szereti, ha az úrnő nevet ezen és csak annál jobban megalázza. Rousseau is a „Vallomások” című művében meglehetősen leleplezte magát mint igazi mazochista. Bizonyára ide tartoznak a zseniális, bár kissé módoros francia költőnek, Baudelairenek a különleges fantáziálásai, aki például Cytherea szigetén akasztófán látja a saját holttestét, amint dögmadarak lakmároznak belőle és így tovább.

Lássunk most néhány klinikai esetet, nagyobbrészt a Krafft-Ebing gyűjteményéből véve:

Z. 29 éves technikus állítólagos tábesze miatt jön a rendelő órára. Apja is tábeszes és ideges volt, egy nagynénje elmebajos. Több rokona szenved idegességben és majdnem mind külön-cök.

A páciensnél semmi jel nem mutatja a tábeszt. Bevallja, hogy ifjúkora óta onanizált. A kikérdezés során a következő érdekes nemi-lelki anomáliák sülnek ki róla:

Nemi ösztöne öt éves korában ébredt föl annak a kéjes ösztönnek alakjában, hogy önmagát korbácsolja, de azt a vágyat is érezte, hogy része legyen mások ütlegelésében. Ilyenkor nem gondolt valami meghatározott személyre. Jobb hiányában önkorbácsolást űzött s evvel évek során át el tudta érni az ejakulációt. De már jóval előbb keresett kielégítést onánia útján s ekkor mindig ilyen korbácsolási jelenetek lebegtek előtte.

Felnőtt korában két ízben keresett föl bordélyházat, hogy örömlányokkal korbácsolassa magát. E célra a legszebb lányt választotta ki, de csalódott benne, mert nem támadt erekciója és ejakuláció se következett be. Erről rájött, hogy a korbácsolás csak mellékes körülmény, a fődolog az a gondolat, hogy alávesse magát a nő akarátának. Ettől kezdve a megalázás gondolata lebegett előtte és meg is volt a teljes sikere.

Idővel mazochisztikus képzetek kíséretében korbácsolás nélkül el tudott érni még koitust is, de nem volt belőle nemi kielégülése, úgy hogy megmaradt a mazochisztikus módon történő nemi érintkezés mellett. Korbácsolás utáni vágyának megfelelő mazochisztikus jelenetek élvezettel szolgáltak neki, különösen, ha az ülepét korbácolták vagy ha ezt a jelenetet képzelte el; ha erősebb ingerületben volt, akkor elég volt az is, ha szép lánynak mesélhetett el ilyen jeleneteket.

Ezekhez a tünetekhez elég korán társult a fétisisztikus képzelődés. Észrevette, hogy csak olyan nők tudják lebilincselni és kielégíteni, akik hosszú csizmát és rövid szoknyát hordanak. Hogyan fejlődött ki ez a tünet, azt nem tudja megmondani. Gyermekéknél is vonzotta a hosszú csizmás lábszár, de csak esztétikailag, minden érzékiségtől mentesen, aminthogy homoszekszuálist

amúgy sem vett észre magán soha. A páciens a lábszárak iránti előszeretetével magyarázza a fétisizmusát. De csakis az elegáns cipőbe bujtatott női lábszár gyakorol rá ilyen hatást, mezítelen lábszárak és általában mezítelen női bájok nem hozzák semmiféle izgalomba. Mérsékeltőbb fétis-hatással van rá az emberi fül. Kéjes érzést okoz neki, ha szép füleit megérintheti, főleg nőknél.

A macskák is gyengéje voltak, szépeknek találta őket és mozdulataikat rokonszenveseknek. A macskában egyszerűen isteni lényt látott. Macska láttára a legnyomottabb hangulatából is egyszerre felocsúdott. Ennek a különös idioszinkráziának nem tudta okát adni. — Ujabban szándiszztikus érzései is jelentkeztek: egy fiút ütlegelt. Ilyen korbácsolási fantáziálásainál férfiak és nők szerepelnek, de főleg az utóbbiak, mert ezek nagyobb élvezetet okoznak.

Páciens úgy találja, hogy a mazochizmus név alatt általa már ismert tünetek mellett még mások is vannak, melyeket legszívesebben „pagizmus” névvel jelölne meg. Ugyanis míg mazochisztikus tettei és képzelődései durván érzékiek, addig „pagizmusa” abban a gondolatban nyilvánul meg, hogy szeretne egy szép lány apródja lenni. A lányt ártatlannak képzei, de azért pikánsnak, magát vele szemben rabszolgának tekinti, de teljesen „plátói” odaadással. Erről a gondolatról való ábrándozás nagy gyönyörűséget okoz neki, de nem szekszuális élvezetet. Csakis erkölcsi kielégítést érez, ellentétben a mazochista érzéki élvezetekkel és éppen ezért kell az ő „pagizmusát” valami külön tulajdonságnak tekinteni.

A páciens külseje semmi feltűnőt nem mutat, de medencéje föltűnően széles, határozottan nőies jellegű. Főlemlíti, hogy a végbélnyílásban gyak-

ran érez kéjes csiklandozást és ujjával ezen a helyen is kielégítést szerezhethet magának.

Páciens jövőjét kétségesnek tartom. Csak oly módon segíthetne magán, ha egy nő igazi érdeklődést tudna kelteni benne, de ehhez sem az akarata, sem a fantáziája nem eléggé edzett.

Az eszmei mazochizmus esete: 26 éves technikus, ideges anya gyermeke. Apja elődei között hátgerincsorvadás és psychosis fordult elő. Egy testvére ideges.

X. átment a szokásos gyermekbetegségeken, könnyen tanult, normálisan fejlődött. Férfias megjelenés, kissé sovány, gyenge és a középnel alacsonyabb termetű. A jobb here leszállása tökéletlen volt, amennyiben az ágyékcsatornában tapintható ki; penis valamivel kisebb a rendesnél.

X. 5 éves korában észlelt kéj érzést, ha egymás fölé rakott lábait egy kis zsöllyén lóbálta. Ezt többször megismételte, majd megfélekedett erről a hatásról s mikor érettebb korában újból eszébe jutott és megpróbálta, a hatás nem következett be.

7 éves korában szemtanúja volt gyerekek verekedésének az iskola udvarán, amikor is a győztesek lovagolva ültek a legyőzöttek hátán. Ez hatást gyakorolt rá. Az alul fekvők helyzetét kellemesnek képzelte, a helyükbe gondolta önmagát és azt festette maga elé, hogy amint feltápáskodni igyekszik, ellenfele lovagló helyzetben mindinkább közeledik az arcához, végül ráül és így kényszeríti, hogy nemi szerveinek kipárolgásai érezze. Ettől fogva gyakran fantáziált ilyen helyzetekről kellemes, de azért nem tulajdonképpen kéjes érzések kíséretében, ezeket a gondolatokat bűnöseknek találta és igyekezett azokat elnyomni. Nemi dolgokról ez időben még nem

volt sejtelve. Figyelemreméltó, hogy páciens 20 éves koráig olykori éjjeli vizeletben szenvedett.

Pubertása idejéig az időnkint visszatérő mazochisztikus fantáziálásokban, melyek a mások lábai között való fekvéssel foglalkoztak, fiúk és lányok egyaránt szerepeltek. A pubertás befejezése után kizárólag nők. De a jelenetek lassankint más tartalmúak lettek. Most már abban a tudatban csúcsosodtak ki, hogy egy felnőtt lány akaratának és szeszélyeinek legyen alávetve s ezt az elgondolást megalázó tettek és helyzetek kísérték.

A páciens a következőket hozza föl példának: „Hátamon fekszem a földön. Fejemnél úrnőm áll, egyik lábát mellemre teszi vagy lábai közé rejti a fejemet, úgyhogy arcom éppen a pubese alatt van. Vagy lovagolva ül mellettem, arcomon eszik és testemet használja asztal gyanánt. Ha valamelyik parancsát nem jól teljesítem, vagy úrnőm másképpen szeretné, akkor sötét árnyékszékbe csuknak, míg úrnőm elmegy és élvezetek után jár. Barátnőinek úgy mutat be, mint rabszolgáját és mint ilyet rendelkezésükre is bocsájt. A legalacsonyabb szolgai munkát végezteti velem, mikor fölkel, fürdik és vizelet, ki kell szolgálnom. Ez utóbbinál néha az arcomat veszi igénybe és kényszerít, hogy a vizeletéből igyak.”

X. nem akarja megvalósítani ezeket az eszméket, mert homályosan úgy érzi, hogy a remélt kielégítést úgyse hoznák meg. Csak egyszer lopódzott be egy szép szolgáló kamrájába, hogy a lány vizeletét megigya, de az undor visszatartotta ettől.

Páciens hiába küzd e kínos és undorító mazochisztikus képzelődések ellen. Ezek a régi erővel foglalkoztatják a tudatát. Figyelmeztet arra,

hogy ezeknél a megalázás játssza a főszerepet és a gyönyört sohasem zavarja fájdalom érzése. „Úrnőjét” szereti 20 év körüli szép hajadonnak képzelni, akinek finom, szép arca és lehetőleg rövid világos ruhái vannak.

Azt a módot, ahogyan fiatal asszonyokkal szokás megismerkedni, tánc, társalgás stb. eddig nem találta élvezetesnek. A pubertás óta néha magömlései voltak mazochisztikus fantáziálások közben.

Mikor a páciens egyszer a penist csiklandozta, se erekció, se ejakuláció nem következett be, ami távoltartotta az onanizálástól. Ehelyett 20 éves korától kezdve tornázás közben gyakran állott be ejakuláció kéjes érzések kíséretében. Nőkkel való nemi érintkezésre sohase érzett vágyat, bár rendellenes nemi érzései sem voltak. Mikor 26 éves korában egy barátja koitusra beszélt rá, aggódó nyugtalanságot és kedvetlenséget érzett már a bordélyházba menet s izgatottság, reszketés és izzadás miatt nem tudott erekciót elérni. Többszöri ismétlésnél hasonló kudarc csak a testi és lelki izgalmak nem voltak olyan hevesek.

Libidót sohase érzett. Az aktus sikerülését mazochisztikus képzetekkel se tudta elősegíteni, mert ilyenkor a szellemi képességei mintha megbénultak volna. Így tehát abbahagyta a koituskísérleteket, részben a libidó hiánya miatt, részben mert nem bízott a sikerben. A gyenge libidót csak tornázásnál elégítette ki néha.

Páciens értelmes, finom érzésű, kissé neuraszténikus személy. Társaságban mindig azt képzei, hogy feltűnést kelt, folyton őt figyelik, néha valóságos aggodalom vesz rajta erőt emiatt, pedig tudja, hogy az egész csak képzelődés. Ezért ked-

véli a magányt, de azért is, mert fél, hogy szexuális abnormitására rájönnek. Impotenciája nem okoz neki gondot, se kellemetlen érzést, mert libidója nincs, de nagy szerencséjének tartaná a gyógyulást, mert társadalmi élete is megváltoznék, s biztosabban és férfiasabban forogna az emberek között.

Noha külön fejezetben szokták tárgyalni, teljesen a szádizmussal és mazochizmussal függ össze a *flagelláció*, korbácsolás, amire már az előbbi esetek felsorolásánál is akadtak példák. Hol mint aktív, hol mint passzív fájdalomérzet kiváltója szerepel, tehát egyszer szádisztikus, máskor mazochisztikus jellegű, de mindenesetre az algolagnikus perverzítások közé tartozik.

A flagellantizmus lényege: korbácsolás vagy megkorbácsoltatás, vagy szemtanúja lenni korbácsolási jeleneteknek vagy ilyeneket legalább elképzelni. A nemi izgalomnak vérontással való társítása nagyon szélsőséges eltévelyedés s hamar eléri a kegyetlenség határát. A korbácsolással egészen másként áll a dolog. A korbácsolást mindig vallásos vezeclésnek tekintették s még ma is a fegyelmezés jóltevő és ártatlan módszerének tartják. A korbácsolás eszméje nem szükségképpen kegyetlen és visszataszító.

A nemi izgalom és a korbácsolás között nincs természetes összefüggés, mert ha lenne, akkor az egyház se tűrte volna el, még kevésbé méltányolta volna a vezeclésnek ezt az alakját olyan sokáig. Semmi okunk sincs annak a föltevésére, hogy a középkorban vallásos okokból végzett korbácsolás rendszerint nemi izgalommal járt,

mégis ez az egybeesés nagyon közönséges jelenség, úgy hogy csökevényes alakjában normálisnak kell tekintenünk.

Akik behatóan foglalkoztak evvel a kérdéssel, azok azt állítják, hogy Angliában a nemi célokra történő korbácsolás a leggyakoribb formája a szekszuális eltévelyedésnek. Így például Dühren azt mondja: „Ismert dolog, hogy manapság Anglia a szekszuális flagelláció klasszikus hazája”. De úgy látszik, Amerikában is gyakori, mert Kiermann írja, hogy a chicagói masszázsin tézetek hirdetéseiben sokszor ki van emelve: specialitás: flagelláció. Az erre irányuló hajlam mindenesetre igen nagy és elterjedt s a német szakirodalom alapján arra lehet következtetni, hogy Németországban se sokkal kevésbé elterjedt, mint Angliában.

Mármost hol van az összefüggés a nemi izgalom és a flagelláció között? Egyesek nagyon egyszerű fizikai okra vezetik vissza az egész jelenséget. Ismeretes, hogy az ülőrész élénkebb ingerlése nemi izgalmakat válthat ki, vagy ilyeneket fokozhat, egyszerűen abból az okból, mert mindkét tájékot ugyanakkor az idegek az ágai látják el. A zseniális Rousseau volt az első, akinél ezt a ránézve nagyjelentőségű asszociációt egy nő által végrehajtott megfenyítés kiváltotta. Bár az is igaz, hogy nála nagyon jó talajra hullott a mag.

De még egy másik oka is van a korbácsütések szekszuális hatásának. Mint Féré bebizonyította, a mérsékelt alkalmazott ütéseknek tónikus (erősítő) hatásuk van és kedvező ingert gyakorolnak az egész szervezetre. Ezt a tényt már az ókorban is ismerték és Galenus tónikumnak tekintette a korbácsütést. Azt mondhatjuk tehát,

hogy az ülőrészre gyakorolt ütések nemcsak közvetlenül hatnak a nemi szervekre, hanem általános tonikus hatást is fejtenek ki, mely természetesen kiterjed a szekszuális rendszerre is.

Jellemző, hogy vannak esetek, amikor a korbács vagy ostor az állatok nemi életére is lelki, izgató hatással van, különösen, ha olyan állatokról van szó, melyek amúgy is megszokták, hogy ostorral biztassák őket aktivitásra. Cornevin lyoni tanár említi föl egy magyar csödörnek az esetét, mely teljesen potens volt ugyan, de a nemi izgalmában lévő kanca jelenlétében is csak úgy lehetett nála elérni az erekciót, ha a közelében ostort pattogtattak s olykor-olykor a lábait is gyengén megérintették az ostorral.

Nyilvánvaló, hogy az ostorozással kapcsolatos jelenségek megmagyarázására túlnyomólag lélektani okokat kell segítségül vennünk. Adott vagy eltúrt ütések, bár néha bizonytalan alakban, de a legnagyobb mértékben kiváltják a harag és a félelem alapvető indulatait és pedig gyakran már olyan korban, mikor a szekszuális érzések még nem világosak és olyan kísérő jelenségek között, melyek könnyen nemi asszociációkhoz vezethetnek. A gyermekeket már korán rászoktatják arra, hogy a veréstől féljenek, még ha valósággal nem kapnak is verést, ha pedig igazságtalanul részesülnek ilyen büntetésben vagy másoknál élik ezt át, az érzékeny gyermeki lélekben nagyon könnyen kiváltódik a harag. Azonkívül a gyerek idősebb gyermekek meztelen testét többnyire csak verés esetén látja s erre vezethető vissza ennek az aktusnak szekszuális ingere.

Ezt a következtetést nagyon változatos tények erősítik meg. Így Havelock Ellis hitelt érdemlő helyről hallja, hogy az iskolákban a meg-

vert pajtás láttára nemi érzések fogják el a néző fiúkat. De tanítóknál se ritkák ezek az asszociációk és sok esetet említenek föl, mikor éppen ilyen asszociációk következtében tanítók nagyon hosszúra nyújtották a veréseket. Híres példa erre a humanista Udall, aki sokáig volt a leghíresebb angol középiskoláknak, az etoni kollégiumnak igazgatója s aki arról volt hírhedt, hogy sokszor jelentéktelen bűnök miatt súlyos testi fenyítéket alkalmazott és aki később megvallotta, hogy a rábízott fiúkkal mindenféle nemi praktikákat űzött.

Egészen természetes, hogy a korbácsolás iránti érdeklődés már a korai gyermekkorban kifejlődik, gyakran nagy szerepet játszik a gyermekek játékaiban és sokszor nagyon kedvelt motívuma a játéknak, főleg kislányoknál. Havelock Ellis említi eseteket, amikor hat és tizenkét év közötti lányok nagy örömet találtak olyan játékban, melynél kölcsönösen fölgombolák a bugyijaikat és egymást ütlegelték; ezek közül a gyermekek közül később néhányan elmondták, hogy az egykori ilyen játék közben bizonyos szekszuális élvezetet éreztek. Innen van, hogy a későbbi flagellansoknál a perverzitás kezdete sokszor a gyermekkorra nyúlik vissza. Látjuk tehát, hogy a gyermekkorban normálisnak kell tekinteni ezt az asszociációt, bár a pubertás után, amikor a nemi érzések határozottabb irányúak lettek, a flagelláció vonzóerejét, mint gyerekeséget visszautasítják s csak a tudat háttérében szerepel tovább.

De a már eredetileg is abnormis egyéneknél ez nincsen így. Náluk és a nagymértékben impresszionista gyermekeknél az a benyomás, melyet egy flagellációnak az emlékképe vagy megtörténte hátrahagy, néha olyan erős, hogy ez nemcsak befolyással van a nemi ösztön kifejlődésére,

hanem minden időkre el is dönti ennek irányát. A Régis által közölt alábbi eset mutatja, milyen jelentőséggel lehet az ilyen fejlődésre az öröklött hajlam és a körülmények; ugyanez az eset azt is mutatja, hogy az intelligens embernél a szekszuális perverzió intellektuális jelleget ölthet és továbbá, hogy miként lehet ezt okszerűen kezelni:

Jules P., 22 éves; apai részről nincs öröklékenyen terhelve; anyja nagyfokú hisztériában szenved, nagyanyja nagyon impulzív volt és nem egyszer késsel a kezében üldözött más nőket. Egy fivére és egy nővére van, akik betegesek és nagyon eredeti emberek, ömaga erőteljes, értelmes, rokonszenves külsejű, de beteges különösségei vannak. Mikor 4 vagy 5 éves volt, egy ajtó kinyílása alkalmával látta, hogy 14 vagy 15 éves nővére fölemelt szoknyával a nevelőnője előtt térdel és éppen büntetést kap. Ez a mindennapi dolog mély hatással volt rá és még ma is emlékszik minden részletre, különösen az ülepek megpillantására, melyek fehérek, gömbölyűek és az ő becslése szerint ropant nagyok voltak. Ez a pillanatnyi benyomás egész nemi életére maradandó hatással volt. Azóta mindig szerette volna a nővére ülepét látni és megfogni. Egy ágyban aludt vele és így nemsokára elérhette a célját, anélkül, hogy ezt a nővére észrevette volna; alvasközben fölemelte a nővére hálóingét, finoman megsimogatta az ülepét, majd mikor a hasára feküdt, ő az ülepére tette a fejét, így ment ez, míg körülbelül hét éves lett; akkor két szomszéd lánykával kezdett játszani, akik közül az idősebb tíz éves volt; ilyenkor ő volt az apa és így szabad volt a lányok ülepére verni. Az idősebb lány korán fejlődött; ha ennek a bugyiját kinyitotta és verte, akkor kéj érzetet érzett s igyekezett a kísérletet minél gyakrabban ismételni. A

lányka hajlandó volt erre s így állandóan mindenféle szögletekben bujkáltak, ahol a lány kinyitotta a bugyiját, engedte a combját és ülepét simogatni, amíg P. erekciót kapott. Néha egy vesszőt is alkalmazott enyhén. Egyszer a lány azt kérdezte tőle, hogy nem akarja-e egyszer elülről is megnézni, ő azonban ezt elutasította. Egyszer, mikor 8 vagy 9 éves volt, egy fiúbarátjával együtt nézett egy képet, mely egy lány ostorozását ábrázolta; erre rábeszélte a fiút, hogy engedje magát vesszővel verni; ennek a kísérlet élvezetet okozott és így gyakrabban megismételték. P. maga azonban semmi örömet nem talált a passzív szerepben. Ez a viszony addig tartott, míg a barátja katona nem lett. P. csak egyszer vagy kétszer próbált ilyen idegen lányokkal; sohase onanizált és nem is koitált. Megelégszik azzal az élvezettel, hogy néha parkokban vagy kertekben látja, amint valaki testi fenyítéket kap, vagy azzal, hogy olykor lát valamit fiatal női személyek combjából vagy ülepeiből; számára az élvezet tulajdonképeni forrása a fantázia; mindig szeretett olyan történeteket kigondolni, melyek valami korbácsolással végződtek; ilyen fantáziálások közben, 13 éves korában történt az első ejakulációja. Így például elképzeli, hogy egy vidéki fiatal lány vasúton jön Parisba, hogy útközben feltűnik egy hölgynek, aki magához veszi, vele eszik és végre nem tud többé ellentállani a kísértésnek, hogy buján a karjaiba vegye és az ülepeire verjen; az ilyen jeleneteket részletesen leírja és rajzokkal illusztrálja, melyek közül Régis néhányat közöl. Az általa írt vígjátékokban is nagy szerepet játszik a vessző. Átkutatta a nyilvános könyvtárakat a flagellációról szóló közlemények után s így a flagellációról szóló irodalmat majdnem egész terjedelmében összegyűjtötte.

Régis ismeri ezt a gyűjteményt s nagyon gondosnak és módszeresnek mondja. P. különösen a nők által nőkön végzett flagellációk iránt érdeklődik. Nézete szerint az ilyen procedúrák élvezete attól függ, hogy a passzív szerepet játszó személy is élvezzen s némileg nyugtalanítja, hogy fokozódó örömet okoznak neki a kegyetlen korbácsolások. Meglehetősen gyakran vannak pollúciói. Későbbi közlések szerint azóta javult az állapota. Nemi viszonya van egy nővel, aki őt nagyon szereti és ismeri a különégeit; ennél fogva a nő beleegyezett, hogy aktus közben P. egy vékony gummibottal az ülepét üthesse.

Mikor a flagelláció szádisztikus élvezésének ezt az esetét közlöm, azért foglalkoztam részletesen a gyermekkori benyomásokkal, mert akármi ilyen mindennapiaknak látszanak is ezek, nagy hatással vannak a nemi élet kialakulására. Gondoljunk arra, hogyan írja le Rousseau a saját mazochisztikus élvezetének keletkezését, mikor nyolcéves volt: „Mademoiselle Lambercier olyan gyengéd volt hozzám, mint egy anya, de olyan parancsoló is; ebben annyira ment, hogy a neveletlen gyermekeknél szokásos fenytésekben is részesített. Sokáig csak fenyegetett ezzel és én ezt az egészen új büntetéssel való fenyegetést eleinte borzasztónak találtam, de miután egyszer átestem rajta, nem találtam olyan borzasztónak, mint amilyentől féltem, sőt sajátságos módon még fokozta vonzalmamat a fegyelmező nőhöz. Minden szeretetemre és természetes illendőségemre szükségem volt, hogy meg ne próbáljam egy új ilyen fegyelmezést kiérdemelni, mert a fájdalom s még az általa előidézett szeméremérzet is valami olyan érzéki izgalmat okoztak, hogy inkább kívántam az ugyanattól a kéztől való megismétlést, mint féltem

tőle. Miután ebben bizonyára közrejátszott egy korai szekszuális elem is, ez bizonyára nem esett volna jól a fivérétől”. Rousseau aztán elmondja, hogy még másodszer is megfenyítették, de ez volt az utolsó eset is, mert a kisasszony nyilván észrevette a kiváltott hatást; ettől kezdve nem oszthattam meg többé vele a hálószobáját és úgy bántak velem, mint nagy fiúval.” Majd hozzáteszi: „Ki gondolhatott volna arra, hogy egy nyolc éves fiúnak ez a megverése egy harminc éves lány által az én hajlamaimat, vágyaimat és szenvedélyeimet egész hátralévő életemre meghatározza?” Rousseau leírja, hogy az ízlésnek ez a sajátságos iránya majdnem megbolondította, de viszont meg is tartotta tisztán, úgyhogy számára a szerelem örömeinek forrása lényegében mindig a fantázia maradt.

A Rousseau esetében nyilván az összes kedvező tényezők: szemérem, szerelem, félelem és koraérett szekszuálítás együttműködtek, hogy hatással legyenek egy rendkívül impresszionista gyermekre, aki később a legnagyobb befolyással volt századának kedélyeire, úgyhogy ez a gyermek fogékonyá lett olyan benyomások iránt, melyek egy közönséges gyermekre nem lettek volna maradandó hatással.

A Régis előbbi példájához még megjegyzendő, hogy az abban említett kis játszótársnő éppen olyan élvezettel fogadta az ütések, mint amilyen élvezettel adta ezt a fiú; mint a szakirodalom mutatja, ez igen gyakori eset s a verés utáni vágy gyakran magától föllép gyermekeknél. Krafft-Ebing is közöl egy esetet, amikor egy nyolc éves lányka, akit sohase vertek meg és aki mást se látott megverni, néha azt kívánta, — bár maga se tudta, miért, — hogy megverjék. Gyönyörűség-

gel gondolt rá, hogy egy barátnője így bánjon vele, de nem óhajtotta ugyanezt egy férfitől. Tíz év múlva eltűnt ez a kívánsága, soha semmi nyomát nem mutatta homoszekszuálitásnak és csak eljegyzésének fölbomlása után kezdett onanizálni.

Egy másik nőnél, akinek kórtörténetét ugyanez a szerző közli, már kora gyermeksege óta megvolt az óhaj, hogy megverjék. A páciens egészséges egyén volt, akinek családjában csak neuraszténia és egyéb kisebb idegbajok fordultak elő. Hajlamának keletkezését azzal magyarázta, hogy a családnak egy barátja őt, mikor még csak öt éves volt, tréfából a térdére vette és megfenyegette, hogy meg fogja verni. Azóta mindig szeretett volna botütéseket kapni, de sajnálatára ezt sohase tudta elérni. Vágyódik az után, hogy rabszolganője lehessen egy olyan férfinak, akit szeret B ilyen érzéseit a következőkben írja le:

„Elgondolom, hogy előtte fekszem, s az egyik lábát csókolom, míg a másik lábát a nyakamra teszi; kéjelgek abban a gondolatban, hogy ő megverjen és különféle jeleneteket gondolok ki, melyekben verést kapok tőle; az ütések a szerelem jeleinek tartom; ő eleinte barátságos és gyengéd, de szerelmének túlaradásában végül mégis megver; elgondolom, hogy ő abban találja legnagyobb gyönyörűségét, ha engem szerelemből megver”. Sokszor a fantáziájában kifesti, hogy ő a férfi rabszolgája, de nem mutatkozik be neki, mint rabszolga, mert hiszen minden nő lehetne az ő rabszolgája. Ez a nő minden más dologban büszke és független természet, de az elégíti ki legjobban, ha elképzeli, hogy a férfi, aki önként vállalja a rabszolgaságot. Nem akarja elismerni, hogy ezek a képzelődések szekszuális természetűek.

Olyan fiúk között, akik nevelőintézetekben,

internátusokban élnek együtt, a nemi ösztön, ha homályosan is, többé vagy kevésbé brutális vagy perverz jelenségekben nyilvánulhat meg. Így Kropotkin, a híres orosz tudós és író „Egy forradalmár emlékiratai” című munkájában leírja a pétervári apródintézetben való tartózkodását: „Egyik kedvenc játékunk abban állott, hogy az újoncok éjjel a hálóingekben összejöttek az egyik szobában és cirkuszlovak módjára kellett körülszaladgálniuk, miközben a „page de chambre” könyörtelesen verte őket gummitömlőkkel. A „cirkusz” rendesen keleti módon végződött, vagyis szörnyűségekkel”.

A flagellációra való hajlam, különösen ennek mazochisztikus formája, gyakran az ellentétes nemi érzés, vagyis a homoszekszuálitás szemptomáia. Moll közöl egy ilyen esetet (26 éves lánynál) aki — a nemi érzés kisebb rendellenességeit figyelmen kívül hagyva, — akkor jön izgalomba, ha vesszővel verik el; az ostornak nincs rá ilyen hatása, csakis a vesszőnek; az ütéseknek csakis az ülepét szabad találni; az ütlegelő személy nem lehet kistermetű. Ilyen módon gyakran elverette magát egy barátnőjével, akinek ilyenkor mezte lennek kellett lennie és akin aztán cunnilinguulust végzett.

Ebben az esetben nem szerepeltek mazochisztikus képzelődések, a páciens tisztán csak a már említett fizikai hatásuk miatt vágyódik az ütésekre, így sokan tették azt a fölfedezést, hogy vesszővel vagy ostorral végzett ütlegelések onániára ingerelnek. Reverdin elmondja egy fiatal lány esetét, aki mindenféle izgatószer kimerítése után rájött, hogy az izgalom csúcspontját éri el, ha a saját combjait és ülepét hevesen ütlegeli. Ehhez korbácsot készített tizenkét zsinórból, me-

lyeknek a végére tuskés vadgesztenyehéjakat kötött.

Egy hölgy a kora ifjúságban fellépő érzésekről a következőket írta Havelock Ellisnek: „Mikor gyermek voltam, fölizgatott a gondolat, hogy megverjenek, de csak akkor, ha kedves volt nekem az a személy, akire gondoltam, vagy ha joga volt ahhoz, hogy engem megfenyítsen. Mikor egyszer egy kefének a fájával vertek meg, a heves fájdalom minden izgalmat elnyomott; később közönyösen gondoltam erre, de még mindig izgatóan hatott rám egy megfenyítés képzelete, mellyel még nem jutottam kellemetlen ismeretségbe”.

Egy másik írásbeli közlés férfitől származik: „A nemi izgalom és a verés közötti összefüggést már jóval előbb megismertem, mintsem a nemi életet megértettem volna. Valami, amit most nemi izgalomnak ismerek, már gyermekkoromban mindannyiszor fölébredt bennem, ha elveretésre gondoltam, vagy ha erről úgy beszéltek előttem, hogy odafigyelhettem. Még ma is nagyon jól emlékszem arra a titokzatosan lenyűgöző hatásra, melyet ez gyakorolt rám, akár minden testi izgatás nélkül is. Mint későbben megtudtam, másoknak is, férfiaknak és nőknek, ugyanilyen tapasztalataik voltak. De még ma is elfog néha ez a hangulat, különösen, ha verésekről olvasok”.

Sajátságos, hogy egy manapság olyan gyakori jelenségnek alig találjuk nyomát az ókorban. A Priapeia-ának egy modern kiadója megjegyzi: „A régi latin szerzők alig tesznek említést a flagellációról, erről az Angliában oly gyakran alkalmazott izgatószerrel; csak Petroniusnál tesz rá célzást Encolpius, mikor leírja azokat a dolgokat, amiket Oenothea végez, hogy pillanatnyi impotenciáján segítsen: „Aztán a zsálya-nedvet édesfával keverte

össze, mellső részeit megfürösztötte, elővett egy csomó zöld csalánt s ezzel szelíden veregette a hasamat a köldök alatt”. — Arról tudunk, hogy sok ókori kurtizán korbácsot adott Vénusznak áldozati ajándéknak, de olykor sarkantyút vagy zablát is.

A legrégebbi orvosi szempontból említett algolagnias eset 1672-ből származik és Nesterusnak egy Garmannhoz intézett levelében van róla említés téve. Ő ad hírt arról, hogy egy általa ismert kiváló tudós, akinek nevét iránta érzett tiszteletből nem akarja említeni, mindannyiszor, valahányszor az iskolában vagy másutt azon van, hogy egy fiúnak a meztelen fenekére verjen és a fiú közben kiabál, belső izgalmat és bőséges ejakulációt érez, de erekció nélkül. Ez álmában is gyakran megtörténik, ha ilyen folyamatról álmodik. Nesterus közli még, hogy ugyanez a „laudatus vir” rendkívül érzékeny szamóca és más gyümölcsök szagával szemben, ilyenkor nem egyszer rosszul lett; nyilvánvaló ebből, hogy ideges egyénről van szó.

Amilyen ritkák a régi híradások szekszuális flagellációkról, olyan gyakori volt régebben a botbüntetés. Valószínűleg éppen ennek a gyakorisága és a látvány megszokottsága tette azt, hogy nem igen volt hatással a nemi szférára. Így gyakori és megengedett dolog volt, hogy a férj elverje a feleségét. Ez nemcsak keleti Európában volt így, hanem Európa legszélsőbb nyugatán is, egy olyan népnél, melynél a nők szabadok voltak és megbecsülték őket. A kimri (ó-walesi) törvény megengedte a férfinak, hogy gonosz beszédért és káromkodásért a feleségét megverje, továbbá, ha az ő beleegyezése nélkül a tulajdonából valamit elidegenített, vagy ha valami rejtett helyen más férfivel találta együtt. A két előbbi vétséget megválthatta három tehénnel; ha a verést választotta,

akkor ezt olyan hosszú vesszővel kapta, mint a férje alkarja és olyan vastaggal, mint a középső ujja; a férj üthette testének bármely részét, kivéve a fejét, „hogy csupán fájjon neki, de baja ne történjék”.

Régebben minden társadalmi osztályban szokásos volt, hogy szülők, tanítók és nevelők verjék a gyerekeket. A 18 éves Heloise-t nagybátyja azzal a följjogosítással adta át híres tanítójának, Abälardnak, hogy megverheti, ha rosszul tanul. IV. Henrik anyját 13 és fél éves korában még veréssel kényszerítették arra, hogy Cleve herceghez feleségül menjen.

Hogy a verésnek régebben milyen jelentősége volt Angliában, az kiderül az Andrews könyvéből. Nőket nyilvánosan elverték meztelen test mellett, amíg vér folyt, sőt néha a halál beálltáig. Hogy a 18. században Angliában már tisztában voltak a verés szekszuálisan izgató hatásával is, azt mutatja a híres Hogarthnak egy rajza, melyen a lány ágya fölött nyírfavessző van fölakasztva.

D'Aulnay grófnő leírja azt a nyilvános flagellációt, melynek 1685-ben volt tanúja egy spanyolországi útja alkalmával. Leírja a flagellánsok fölvonulását, akik az arcukat eltakaró cukorsüveghez hasonló fejdísszel jelennek meg, majd így folytatja: „Ostoraikra szalagokat kötnek és kedveseik rendesen selyemszalagokat ajándékoznak nekik. Ha általános csodálatot akarnak kivívni, akkor nem szabad a karjaikkal ütni, hanem csak könyökből és csuklóból; szakadatlanul ütniök kell és a vérnek nem szabad a ruhát bemocskolnia. A vállaikon lévő szörnyű sebektől patakokban szakad a vér; kimért léptekkel vonulnak végig az utcákon, s ha kedveseik ablaka elé érnek, akkor bámulatos önuralommal csapkodják magukat. Az a

hölgy, akinek ez a hódolat szól, az ablakrácson át nézi ezt a fenséges színjátékot, jellel biztatja a tisztelőjét, hogy csak verje magát és értésére adja, hogy nagyon tetszik neki ez a lovagi hódolat. Ha a flagellánsok útközben szép nővel találkoznak, akkor olyan erősen csapkodják magukat, hogy vérük befecskendezi a nőt; ez nagy megtiszteltetés és a hölgy hálásan megköszöni. — Mindez pedig szó szerint igaz”.

A grófnő aztán más eredeti vezeklőket ír le, gyakran igen előkelő urakat, akik övig meztelenül mezítláb állottak az éles kövezeten; egyesek a törzsük bőrén vagy a karjaikon kardokat szúrtak át, mások pedig nehéz keresztelkekkel voltak megterhelve, melyeket alig bírtak el.

*

Egy másik ösztönszerű eltévelyedéssel kell itt még röviden foglalkoznunk, mert ez még mélyebben bevilágít az erotika és fájdalom közötti összefüggésbe. Ez az ösztön a nemi élvezet tárgyának *megfojtására* irányul, illetve mazochisztikus jelleg esetén megfojtás után vágyódik.

Ismeretesek olyan esetek, amikor az ösztön annyira erőt vett a férfin, hogy koitus közben a nőt valóban megfojtotta. Ezek az esetek ritkák, de pusztán elképzelés formájában a nő megfojtásának gondolata nem ritkán nemi izgalmat vált ki. A passzív szerep megfelelő elképzelése még gyakoribbnak látszik, különösen nőknél. Itt is, mint a flagellációnál, egy fizikai elem kapcsolódik egy lélektanival. Nem csupán az elképzelés vonzó, hanem a fölakasztás, megfojtás és a lélegzésnek minden más megszüntetése, még ha halállal jár is, előidézheti az ejakulációt, mint azt nem ritkán fi-

gyeltek meg fölakasztott embereknél. Eulenburg például megfigyelte, hogy a hátgerincbetegségeknek pár évtized előtt szokásban volt fölfüggesztő kezelése gyakran váltott ki nemi izgalmat. Nők gyakran kellemesnek találják, ha a kedvesük úgy tesz, mintha meg akarná őket fojtani, noha nem mindig áll elő a tulajdonképeni nemi izgalom. Néha azonban olyan erős lehet ez a vágyódás, hogy ezt már igazi perverzióknak kell tekintenünk. Ellis említi egy nő esetét, aki a rendes nemi érintkezésben nem talált élvezetet, de a férfikkal szerette annyira összeszoríttatni a nyakát, hogy a szemei kidülledjenek. Hogy a lélegzet elakadása heves nemi izgalmat válthat ki, vagy megfordítva, azt már a primitív régiek is tudták; így az Ezeregy Éjszakában akadunk olyan helyekre, ahol az áll, hogy nők szép ifjak megpillantására „úgy érezték, hogy elhagyja őket az öntudatuk, hogy szeretnék megölelni az ifjút és a lélegzetük elakad”.

Ugyancsak Havelock Ellisnek írja egy hölgy: „Azt hiszem, hogy ha megmaradna a mai érzésmódom és imbecillis férfivé alakulhatnék át — vagyis olyan erős lennék, mint egy férfi, de nem gondolkoznék, — valószínűleg én is e látszólag kegyetlen módon járnék el. Mert sok ilyen cselekvés talál nálam passzív visszhangra. Így például az a gondolat, hogy valaki, akit szeretek, megfojtson. Ennél bizonyára szerepet játszik a nyak nagy érzékenysége, valamint a lélegzet elállása. Mikor egyszer meg kellett válnom egy férfitől, akit nagyon szerettem, kezeit a nyakamra tettem és kértem, hogy fojtson meg. Az örület pillanata volt ez, mely megérteti velem az elmebetegek állapotát. Még most is, amikor pedig hűvös és józan vagyok, úgy érzem, hogy ha egy férfi, akit szeretek, meg

akarna ölni, különösen megfojtással, nem is akar-nám magamat megmenteni, még ha a természet az utolsó pillanatban akaratom ellenére beleavatkoznék is. Ami az ilyen dolgokat örülteknél oly szörnyűvé teszi, az az, hogy náluk ilyenkor a szerelem nem játszik szerepet. De azt hiszem, nekem nem nehezebb elképzelni egy kéj gyilkosnak a belső állapotát, mint egy normális emberét, aki olyan nőnél keres élvezetet, akit nem szeret.

Kiernan ezt írja a nemi strangulációról (fojtogatásról): „Az erőszakátétel lélektana megérdemli, hogy egy kicsit gondolkozzunk rajta. Indianában nem régen három férfit vádoltak nemi erőszakátétellel, akik közül kettőt elítéltek és megbüntettek; a harmadik, aki a lány bemondása szerint a legerőszakosabban járt el, még a per kezdete előtt megszabadult a vádtól, mert a lányt feleségül vette. Nem is olyan ritka eset, hogy az erőszakosság miatt panaszt emelő nő feleségül megy a vádlotthoz. Sok törvényhozó előre látta ezt, így Hódító Vilmos is: a nő az elítéltet megmenthette a büntetés végrehajtásától, ha hajlandónak nyilatkozott feleségévé lenni és a vádlott ebbe beleegyezett. Man szigeten, ha egy férfi erőszakot követett el egy lányon, a bíró egy kötelet, egy kardot és egy gyűrűt adott át a lánynak, vagyis választhatott aközött, hogy a férfit fölakasszák, lefejezzék, vagy pedig a felesége legyen”.

Az öröm azon a képzeten, hogy egy kedves megfojtson, visz át bennünket az érzéseknek egy másik csoportjához, mely kapcsolatban áll a fantázia ilyen élvezeteivel. Ide tartoznak azok a kellemes izgalmak, melyeket egyes emberekből a függő helyzet, lebegés, kapaszkodás és bilincselés kivált. Úgy látszik, hogy a fojtogatás csak a legszélsőbb és legkifejezettebb esete ennek a csoportnak,

melynél a lélegzés akadályoztatása mindig szerepet játszik. Ha ezt a tényt meg akarjuk magyarázni, figyelembe kell vennünk, hogy a lélegzőmozgás izgalma nagy szerepet játszik a tumescencia és detumescencia jelenségeinél is.

Egyeseknél már a hintázás vagy hasonló mozgások is kéj érzetet váltanak ki, mely néha szexuális színezetű. Talán ez az oka annak is, hogy a festők a tizennyolcadik században, tehát abban a korban, amikor a legfinomabb raffinériával keresték a szexuális ingerléseket, olyan gyakran festettek hintázó nőket. Így Fragonard, annak a kornak egyik legkiválóbb festője, beszéli, hogy egyszer egy úr hívta meg vidéki birtokára és azt a megbízást adta neki, hogy feleségét egy hintán ülve tesse le. Ez a motívum általában gyakori volt ama kor nagy művészeinél. Azt lehetne gondolni, hogy ez a helyzet csak ürügy volt arra, hogy a lábakat és bokákat mutogathassák, viszont azonban ezt hinta nélkül, más pozícióban is el lehetett volna érní.

A kötelekkel vagy láncokkal való megbilincselés képzelete nem ritkán kellemes nemi érzéseket vált ki, mert a szakirodalomban nem egy esetet találunk férfiakkal és nőkkel, akiknél azonban nem ritkán a homoszexuálisra való hajlamot is meg lehetett állapítani. Ez a képzettársulás sokszor már zsenge korban megnyilvánul és különösen azért érdekes, mert nem vezethető vissza valami személyes tapasztalatra vagy véletlen eszmetársításra. Úgy látszik, hogy itt tisztán lélektani fantáziálásokról van szó. Az, hogy ilyen érzések és eszmék gyermekeknél teljesen spontán lépnek föl, mindenképen azt mutatja, hogy a dolognak határozottan valami szerves bázisa van.

Egy hölgnél, a saját bevallása szerint, gyer-

mekkorában önként lépett föl az erős vágy az után, hogy megbilincseljék és kínozzák. Egy másik esetben, melyet Havelock Ellis ír le, egy invertált hajlamú férfiről van szó, aki cipő-fétisizmusban szenved, de a megbilincseltetés gondolatát is nagyon vonzónak találja. „A megbilincseltetés pusztá elgondolása — írja az illető, — a legnagyobb izgalmat váltja ki nálam és az ilyesmit ábrázoló képek megpillantása valóságos kísértést jelent számomra; a börtönéletet és hasonlót tárgyaló könyvek olvasása, különösen azok a részletek, ahol testi kényszerrel van szó, szintén kísértést jelentenek számomra, mely méjg erősebbé válik, ha az illető személyek a képeken cipőt viselnek. Azt hiszem, hogy az én esetemben mindezt még erősebbé tették gyermekkori szokásaim. De hogy egy hat éves gyermek miért csinál ilyen dolgokat, hacsak nem természetes ösztönből, arra nem tudok választ. Ezeket soha senki nem mutatta nekem és soha senkivel nem beszéltem ilyesmiről. Előszeretettel olvastam a történelmi regényeket, mert ezekben gyakran van szó olyan személyekről, akiket megfognak, megbilincselnek vagy megkínoznak és én mindig irigyeltem ezeket. De még ma is így vagyok vele. Ha akadnék valakire, aki megtenné a kedvemet anélkül, hogy az önbecsülését elveszítse, örömmel ragadnám meg az alkalmat. Egyszer a legnagyobb izgalomba hozott egy régi ausztráliai bűnöző-hajó látogatása és estéről-estére odamentem, hogy megnézzem ezeket a kínzóeszközöket, mindig abban a reményben, — noha ezt sohase mertem kérni, — hátha megengedik, hogy önmagamon próbáljam ki ezeket az eszközöket”.

Moll is leír egy idevágó esetet, melyet ő szándisztikus jellegűnek tekint. Egy tizennégy éves fiúról van szó, aki álmaiban és éber álmodozásai

közben meztelen fiúkra gondol, akiket kínoznak, míg erekció és ejakuláció állanak elő nála. Ez után mindig visszavonult egy sarokba s harcokat és meséket gondolt ki, melyekben nagy szerepet játszottak a borzalmas jelenetek. Érdekes, hogyan szerzett a fiú képzeleinek gyakorlati eredményt; erekcióhoz és kéjes érzésekhez úgy jutott, hogy gombostűket szúrt a combjába és majdnem meztelenül hempergett a hóban. Az ilyen esetek teszik érthetővé, hogy aszkétikus önkínzások is kiválhatnak kéj érzeteket.

Ezek után áttérhetünk az erotikus eltévelyedések szimbolikus megnyilvánulásaira, melyek között az *exhibicionizmus* foglalja el az első helyet: ez a megfontoltan véghezvitt lemeztelenítése a nemi szerveknek a másik nemhez tartozó egyének előtt, ami az illető perverz egyén számára egyenértékű a koitussal s előnyben részesíti a fiatal, ártatlannak vélt személyeket, igen sokszor gyermekeket. Úgy látszik, hogy az exhibicionizmus nem ritka és a legtöbb nő életében legalább egyszer, különösen, mikor fiatal volt, találkozott olyan férfivel, aki ilyen módon lemeztelenítette magát előtte.

Az exhibicionistát, noha gyakran fiatal és látzólag egészséges férfi, kielégíti az exhibíció pusztá elkövetése és az az indulati reakció, mely ezzel a cselekedettel jár. Semmit sem kíván attól a nőtől, aki előtt lemezteleníti magát, sokszor nem is szól semmit, nem is próbálkozik azzal, hogy közeledjék hozzá, sőt rendszeren a nemi izgalom szokásos jelei sem mutatkoznak nála. Ritkán onanizál, mert az exhibíciós cselekedet és a velejáró kedély-

izgalom teljesen kielégíti a vágyait, amit még kiegészít az az izgalom, amit az áldozatul kiszemelt nőnél vált ki. A dolog megtörténte után elégedetten és megkönnyebbülve távozik.

Az exhibicionizmus eseteinek csoportosítását különféle szerzők kísérelték meg, de mindmáig leginkább elfogadott a Krafft-Ebing fölosztása, aki négy klinikai csoportra osztja az exhibicionistákat: 1. Az elmebetegség szerzett állapotai agyi és gerincagyi betegségekkel kapcsolatban, melyek a tudatot megzavarják és ugyanakkor impotenciát okoznak; 2. Epileptikusok, akiknél az exhibíció aktusa abnormális szerves ösztön s tökéletlen öntudati állapotban viszik véghez; 3. A neuraszténikus eseteknek az előbbivel sok tekintetben rokonszoportja; 4. Időszakosan föllépő impulzív esetek súlyos öröklékeny terheltségből folyólag.

A legtöbb eset olyan, hogy nem határolható el élesen és a következő két csoport egyikéhez vagy másikához tartozik: 1. Olyan esetek, melyeknél többé vagy kevésbé veleszületett abnormitás áll fenn, de különben az egyén szellemileg meglehetősen vagy teljesen ép. Ezek az egyének többnyire félig felnőttek, akik többé vagy kevésbé pontosan tudják, hogy mit akarnak elérni és sokszor csak erős lelki küzdelmek után engednek az ösztöneiknek. 2. Olyan esetek, ahol valami lelki vagy idegbetegségnek a kezdete, vagy alkoholos degeneráltság a magasabb agyi központok működését meggyengítette. Ezek többnyire idős férfiak, akiknek előbbi élete kifogástalan volt. Ezek gyakran csak egészen bizonytalanul ismerik a keresett kielégülés természetét és az exhibíciót a legtöbb esetben nem előzi meg semmiféle küzdelem. Ez volt az eset annál a Hughes által leírt igen előkelő idős úrnál, aki a szellemi túlfáradás következté-

ben mogorva lett és exhibiciós cselekedeteket kezdett végezni, melyeknek nem tudta magyarázatát adni, de nem is akarta őket tagadni. Nyugalom és erősítő szerek megjavították az egészségét, mire a cselekvések is megszűntek. — A másik csoportnál többé vagy kevésbé megvan a szekszuális szándék, de éppen csak hogy tudatos s az ösztön jelentkezése nem az ösztön erőssége következtében áll elő, hanem a magasabbrendű gátló központok ideiglenes vagy állandó gyengesége következtében.

Lássunk most néhány esetet a szakirodalomból:

Z. hatvan éves özvegy, magasabb hivatalnok, családapá, azzal keltett megbotránkozást, hogy egy vele szemben lakó nyolc éves kislánynak két hétig egymásután minden nap mutogatta a nemi szerveit. Pár hónap múlva megismételte ezt a szégyenletes tettet. Mikor följelentésre elfogták és kihallgatták, elismerte, hogy tette alávaló volt, de mentségül semmit se tudott felhozni. Egy évvel később agybetegségben meghalt.

78 éves tengerész játszótereken és lányiskolák közelében többször is exhibicionált. Ez volt egyetlen módja nemi tevékenységének. Az illető idős férfi nős, tíz gyermek apja, tizenkét évvel előbb súlyos sérülés érte a fején, melynek negédese még látható. Az erre gyakorolt nyomás fájdalmas, ilyenkor az arca kipirul, arcvonásai megmerevednek és utána álmoság fogja el, jobb felső végtagjai rángatózni kezdenek; mindezek nyilván epileptikus jelenségek az agykéreg megbetegedésével kapcsolatban. Különben előhaladott demencia szenilis állapítható meg nála. Hogy az exhibicionálás egybe esett-e az epileptikus rohamokkal vagy nem, azt nem állapították meg, de mert a de-

menciát be lehetett bizonyítani, nem ítélték el, mint beszámíthatatlant.

K. 29 éves hivatalnok, idegbajos család sarja, boldog házasságban él, egy gyermek apja, többször is exhibicionál a cselédlány előtt, de csak homályos helyen. K. nagy, karcsú, halvány, ideges természetű egyén. Bűntevéseire vonatkozó emlékei csak összbenyomások alakjában élnek. Gyermekkora óta gyakoriak voltak nála a vértolulások arcpirulással, gyors pulzussal és merev tekintettel. Néha szédülés, gondolkozásnélküliség. Ebben az epileptikus állapotban csak ismételt kérdésekre válaszolt és aztán, mintegy álomból fölébredve, tért magához. Mielőtt tetteit elkövette, már néhány órával előbb izgatott és nyugtalan volt, aggodalmas szorongás és fejfájás jelentkeztek nála. Gyakran úgy érezte, mintha a világ forogna körülötte s ilyenkor nemi izgalmat is érzett. Ha ilyen állapotba került, akkor céltalanul elbolyongott hazulról és valahol mutatta a genitáliáit. Hazaérve már csak álomszerű emlékei voltak a történetekről, bágyadtnak és levertnek érezte magát. Jellemző az is, hogy genitáliáit az exhibíció alatt gyufával világította meg. Az orvosi vélemény epilepsziás roham alatt elkövetett kényszer-cselekménynek minősítette a vád tárgyát képező tetteket, amit enyhítő körülménynek tudtak be, de mégis elítélték.

L. 37 éves egyén, lányok előtt számos exhibíciót követett el és pedig nyílt utcán, világos nappal, sőt iskolaépületben is, ahová beszökött. Olykor előfordult, hogy a lányoktól masturbációt vagy koitust követelt s minthogy ezt visszautasították, elkezdett előttük masturbálni. G. városban egy korcsmában az ablakhoz verte mezítelen pe-

nisét, úgyhogy ezt a korcsmában lévő gyermekeknek és cselédeknek látniok kellett.

Elfogatása után kitudódott, hogy már évek óta számtalanszor követett el ilyen megbotránkoztató cselekedetet, de miután szellemi gyengeségét orvosi bizonyítvány igazolta, mindig elkerülte a büntetést; ellenben a katonaságnál szökés és lopás miatt, majd a civil életben szivarlopás miatt részesült büntetésben. Elmezavar miatt többször volt tébolydában; de civakodó és állhatatlan természetével, meg időnkinti izgatottságával amúgy is föltűnt.

Bátyja paralízisben halt meg. Ő maga nem mutat elfajulási jeleket, sem epilepsziás előzményeket. A megfigyelés idején sem mutatott gyengeelméjűséget vagy elmebetegséget. Nagyon modorosan viselkedik, szekszuális bűneire a legnagyobb undorral gondol. Ezekről a következő magyarázattal szolgál: azelőtt soha nem ivott, de egyszerre csak óriási vágyat kapott az ivásra; nemsokára vértolulás mutatkozott az agyában, szédülés, nyugtalanság és szorongás fogták el, majd álomszerű állapotba jutott. Ilyenkor ellenállhatatlan vágy kényszeríti arra, hogy lemeztelenítse magát, amitől megkönnyebbül és ismét szabadabban lélegzik. Ha egyszer levetkőzött, akkor nem tudja, hogy mit cselekszik, a rohámokat néha szédülés és szemrengés előzi meg. A homályos állapotok idejére csak homályosan emlékszik.

Ezekhez a szorongó állapotokhoz csak később csatlakoztak nemi ösztönök és képzelődések; egyszer ilyen állapotban minden ok nélkül és a legnagyobb veszélyek között megszökött a katonaságtól, egyszer egy második emeleti ablakból ugrott le; máskor megint otthagyt egy jó állást,

cél nélkül a szomszéd országba rohant, ahol exhibíció miatt letartóztatták. Ha kóros idején kívül olykor részeg volt, sohase exhibicionált. Józan állapotban a nemi érzése és érintkezése normális.

Dr. S. gimnáziumi tanár, tehát igen művelt ember, közbotrányt idézett elő azzal, hogy a berlini állatkertben ismételten látták nők és gyermekek jelenlétében meztelen genitáliákkal szaladgálni. S. nem is tagadja a dolgot, ellenben visszautasítja azt a vádat, hogy szándékosan botrányt akart volna okozni s azt hozza föl mentségül, hogy ha meztelen nemi szervekkel gyorsan fut, ez megkönnyebbülést szerez neki az ideges izgalmaktól. Egyik anyai nagybátyja kedélybeteg volt és öngyilkos lett, anyja idegbajos és holdkóros volt. A vádlott szintén idegbajos és holdkóros, miért is ellenszenvvel viseltetik a nőekkel való nemi érintkezés iránt; fiatalabb éveiben onanizált; félénk, gyenge, hamar megzavarodó természetű, neuraszténias is. Nemileg mindig nagyon ingerlékeny volt, gyakran álmodja, hogy meztelenül futkos, úgy, hogy az inge leesik és az erigált penis látható. Ilyen álmiai pollúciókkal járnak, utánuk pár napig vagy egy hétig nyugalma van.

Éber állapotban is gyakran erőt vesz rajta az ösztön, hogy meztelen penisszel futkosson ideoda. Ha ilyenkor vetkőzni kezd, forróság tör ki rajta, céltalanul szaladgál, nemi szervei nedvesek lesznek, de pollúció nem áll be, végül az erekció elmúlik, magához tér és boldog, ha senki sem látta az előzményeket. Ha ilyen izgalom fogja el, vagy ha ilyenről álmodik, akkor szinte részegnek érzi magát. Sohasem volt szándéka nőket provokálni. Nem epilepsziás. Adatai valószínűeknek látszanak, rohamai közben valóban sohase üldözött nőket, nem is szólította meg őket. Frivolitás, durva-

ság kizárhatók. Tetteinek oka mindenesetre kóros érzés és képzelődések, a tettek elkövetése idején a szellemi működés valami zavaros állapotában volt.

Ezek az elősorolt példák, melyek számát tettség szerint szaporíthatnánk, mind bizonyítják tehát, hogy exhibicionistáknál mindig valami nagyfokú szellemi abnormitás áll fenn vagy pedig valami tényleges betegség, sokszor epilepszia. Ez az exhibicionistákra sokkal nagyobb mértékben áll, mint a nemi perverzítások bármely más alakjára. Ebből viszont az következik, hogy szakértő orvosi vizsgálat nélkül sohasem szabadna exhibicionistát börtönbe küldeni. Úgy látszik, hogy egyes esetekben az exhibicionálás ösztönét le lehet győzni vagy magától is eltűnik. A legvalószínűbb ez azokban az esetekben, amikor az exhibicionizmust krónikus alkoholizmus vagy más befolyás váltotta ki, mely a magasabb agyi központok gátló tevékenységét fölfüggesztette; itt a higiénia és a kezelés nagyon jól tehetnek.

A legkiválóbb szerzők véleménye szerint az exhibicionizmus olyan cselekedet, mely felületes szemléletre értelmetlennek és bárgúnak látszik s így szellemileg beteg emberek megmagyarázhatatlan cselekvésének. Azonban helyesen felfogva, szimbolikus aktusnak kell tekintenünk, mely a párszerzési ösztön perverzióján alapul. Az exhibicionista azért mutogatja a nemi szerveit valami női tanúnak, hogy a nő szeméremérzetének megsértésében találjon kielégítést. Úgy érzi, hogy szellemi defloreálást követett el. Az exhibicionizmus tehát egy mesgyén jár azzal az ösztönrel s talán ennek a leggyengébb fokú megnyilatkozása, mely egyes férfiakat arra ösztökél, hogy a másik nemhez tartozó fiatal és ártatlan személyek előtt

illetlen cselekedeteket végezzenek, vagy sikamlós történeteket és vicceket meséljenek. Tulajdonképpen ez az utóbbi is exhibicionizmus és a kielégítést a másik fél megszégyenítése hozza létre. Az exhibicionizmusnak mindkét alakja egyesülhet egy személyben.

*

Az erotikus szimbolizmusnak tipikus alakja, melynél legvilágosabb, hogy valami természetes hajlamon alapul: az erotikus *fétisizmus*. Ez a kifejezés azt a hajlamot jelenti, hogy a fétisizista erotizáló értéket tulajdonít bizonyos tárgyakkal, és pedig rendszeresen olyan tárgyakkal, melyek egy szeretett személlyel vannak összefüggésben.

Bizonyos mértékben minden szerelmes ember erotikus fétisizista. Kedveli azokat a tárgyakat, melyek bensőbb érintkezésben voltak a szeretett személlyel és hajlamos arra, hogy e személy valamely különleges vonásának igen nagy értéket tulajdonítson. Ez a hajlam egészen normális mindaddig, míg a tumescencia és detumescencia folyamatait nem akadályozza, amennyiben ezek a koitusban találják természetes céljukat. De amint a szimbólum öncéllá lesz és elegendő arra, hogy az egész szekszuális folyamatot megindítsa és befejezze, akkor a folyamat abnormális és nemi perverzitásnak mondható.

Az erotikus fétisizmusnak gyakran törvényszerű orvostani jelentősége is van, mert olykor tolvajlásra és más bűnökre viszi rá a fétisizistát (például hajlevágásra, amiről később szólunk), csak hogy hozzájusson az óhajtott fétishez. Az ilyen fétisizmus lélektanilag nagyon egyszerű és nem kíván közelebbi magyarázatot. A fétis a nő

szimbólumává lett, de még inkább a nemi szervei szimbólumává. A fétisiztában valami leküzdhetetlen vágy dolgozik, hogy hozzájusson a fétishez. Ha aztán szert tett rá; akkor rendszeren onanizál vele és eldobja, hogy mielőbb ugyanilyen újabb fétist szerezzen. Teljesen kifejlett alakjában, amikor a fétis már nem egyetlen szeretett személyt szimbolizál többé, a fétisizmust tulajdonképpen élettelen tárgyakkal űzött prostitúciónak lehet mondani.

Ám vannak az erotikus fétisizmusnak bizonyos formái, melyek lélektani szempontból bonyolultabbak. Különösen áll ez a láb-fétisizmusra, mely korunk kultúrája mellett, előírja a lábbeli viselést, rendszeren cipő-fétisizmus formájában nyilvánul meg. Úgy látszik, hogy még a normális szerelmes ember számára is a láb az egyik legvonzóbb testrész. Stanley Hall kérdőívek szétküldésével akarta megoldani a kérdést s a beérkezett válaszokból kiderült, hogy ama testrészek közül, melyeket a fiatal férfiak és nők a másik nemnél leginkább bámulnak, a láb a negyedik helyen áll (a szem, haj és a termet után). Gyermekek föltűnően érdeklődnek a lábak, és pedig elsősorban a saját lábaik iránt. Továbbá úgy látszik, hogy a világnak sok részében, különösen Kínában és Szibéria egyes részeiben — de a régi Rómában és a középkorban Spanyolországban is, — bizonyosfokú láb-fétisizmus egészen normális volt és általános elismerésre talált. A láb-kultuszt mutatja különben Kínában a női lábfejek megcsönkítésének szokása, mely az ottani magasabb körökben még ma is megtalálható. Mégis manapság a legtöbb civilizált országban a normális szerelmes embereknél szokatlan dolog, hogy a lábra éppen olyan súlyt helyezzenek, mint például a szemekre

(bár nem lehetetlen, hogy a mai, tartósnak látszó rövidszoknya-divat mellett a láb kultusza emelkedett). Azonban a személyeknek egy nem éppen jelentéktelen kisebbségénél a láb vagy a cipő mindig a legvonzóbb része volt a nőnek s néhány beteges esetben a nő maga csupán mint a lábnak vagy cipőnek igen jelentéktelen függeléke vagy velejárója szerepel.

Akármilyen excentrikus dolognak látszódjék is a láb-fétisizmus, tulajdonképen mégis csupán atavisztikus újbóli felbukkanása egy olyan ösztönnek, mely minden valószínűség szerint megvolt az elődeinknél és még ma is gyakran kimutatható zsenge gyermekeknél. Ez különben nem csupán a láb-fétisizmusra áll, mert a fétisizmus más alakjainál a veleszületett dispozió még kifejezettebbnek látszik, így például a haj-fétisizmusnál. A fétisizmus különféle alakjainál az egyes személyek nem igen emlékeznek többé arra az epizódra, amikor a jelenség mutatkozni kezdett.

Hogy a fétisizmus milyen mértékig befolyásolhatja az egyén életét, gondolatait és érzéseit, az függ az illető egyén beteges kedélyindulati fogékonyságától, vagy pedig a beteges öröklékénység mértékétől. A koraérettség bizonyára olyan állapot, mely, mint a többi perverzitásoknál, úgy itt is kedvez a kifejlődésnek. A koraérett gyermek, mely már a pubertás előtt abnormisan fogékony az ellenkező nemhez tartozó személyek iránt, akinél tehát a nemi ösztön útjai nyitva állanak, különösen alkalmas arra, hogy egy véletlen szimbolizmus áldozatává legyen. Az ilyen szimbolizmusnak mindenféle foka lehetséges. Míg az átlagos és nem fogékony személy észre se veszi a megfelelő ingereket, ugyanezek feszült szenvedélyt válthatnak ki a nagyon fogékony és fantáziálva

szerelmes egyénnél. Kivételes esetekben az ideges személy, ha a szimbolizmus erősen meggyökeredett, ezt a szeretett személyből kiinduló varázs leglényegesebb elemének tekintheti. Végül a patológikus egyénnél a szimbólum teljesen általánosul. A szimbólumhoz kapcsolódó személyre nincs is többé szükség, egy csak járulékszámba megy. A beteg csak a szimbólum után vágyódik és teljesen kielégíti az ösztönét nemi szempontból is. A szimbolikus fétisizmust csak ebben az esetben tekinthetjük teljes perverzitásnak. A szimbolizmus kevésbé kifejlődött alakjainál még megvan a nő utáni vágy és így eleget lehet tenni a nemzési célnak. Ha azonban a nő nem számít, hanem a detumeszcenciához elég, sőt kívánatosabb a puszta szimbólum, akkor a beteges állapot teljes.

Krafft-Ebing a cipő-fétisizmust a mazochizmus többé vagy kevésbé rejtett formájának tekintette olyan értelemben, hogy a láb vagy a cipő a megalázás és lealacsonyítás szimbóluma, melyet a mazochista a szeretett tárgy jelenlétében érez. Ugyancsak ő jegyzi meg, hogy a szimbolikus fétisizmus csaknem kizárólag férfiaknál fordul elő, legalább az ő rendkívül gazdag prakszisa folyamán egyetlen eset se fordult elő nőnél.

Lássunk most néhány példát az ő gyűjteményéből, még pedig először olyanokat, mikor női testrészek képezik a fétisizmus tárgyát:

„X. 34 éves gimnáziumi tanár gyermekkorában görcsökben szenvedett; 11 éves korában onanizálni kezdett kéjes érzések kíséretében, melyek nagyon furcsa képzelődésekhez fűződtek. Ő tulajdonképpen csak a női szemekért rajongott. Mivel azonban a koitust minden áron szerette volna elképzelni és nemi dolgokban teljesen tudatlan volt, az a gondolata támadt, hogy az orrlyukakat te-

kintse női nemi szerveknek, csalt azért, hogy ezek közel legyenek a szemekhez. Ettől az időtől kezdve ilyen képzelődések keretében élénk nemi vágyai támadtak. Rajzokat készített, melyek szabályos görög női fejeket ábrázoltak profilban, de olyan tág orrlyukakkal, hogy a penis behatolása lehetséges legyen. Egy napon az omnibuszban megpillant egy lányt, akiben az ideálját véli fölismerni. Elkíséri a lakására s pillanatnyi elhatározással megkéri a kezét; elutasítják, de mindaddig visszamegy, míg le nem tartóztatják. Nemi érintkezést sohase folytatott”.

A következő, még nem egészen kóros eset, a kéz-fétisizmus esete:

„B. neuropátiás család tagja, nagyon érzékies, de szellemileg ép egyén; ha szép fiatal női kezet pillant meg, ez mindig elragadja és nemi izgalma az erekcióig mehet. Kéz megszorítását vagy megcsókolását tartja a legnagyobb üdvösségnek, de ha keztyű van rajta, akkor nagyon boldogtalan. Jövendőmondás, jóslás ürügye alatt szeretne ilyen kézhez hozzájutni. A láb közönyösen hagyja. Ha a szép kézen gyűrű van, ez még nagyobb élvezettel szolgál neki; csak az élő kéz van rá ilyen hatással, az utánzott nincs. A kéz hatása csak akkor marad el, ha a gyakori koitus teljesen kimerítette. A női kezekre vonatkozó emlékképek eleinte a munkájában is zavarták”.

Láb-fétisizmus esete, melyet Forel közöl:

„Y. 50 éves, előkelő társadalmi állású, nőtlen egyén, aki orvosától „ideges” bajai miatt kér tanácsot. Gyermekkorától ideges, hideg és meleg iránt feltűnően érzékeny, évek óta olyan kényszerképzetek üldözik, melyek múltó üldözési mánia jellegűek. Ha például egy vendéglő asztalánál ült, úgy tűnt fel neki, mintha az összes szemek rá irá-

nyulnának és a jelenlévők őt korholnák és gúnyolnák. Amint az asztaltól fölkel, ez az érzése megszűnt és többé nem is gondolt ilyen képzelt megfigyelésekre.

Sehol sem érzi magát jól hosszabb ideig, ezért egyik helyről a másikra vándorol. Megtörtént vele, hogy egy szállodában szobát rendelt, de nem foglalta el, mert kényszerképzetei megakadályozták ebben. Libidója sohasem volt nagy, de mindig a másik nemre irányult s egyedüli kielégítése állítólag a normális koitus volt.

Y. megvallotta az orvosnak, hogy nemi élete már kora ifjúsága óta különös fejlődést mutatott. Sem nő, sem férfi nem tudta őt ingerelni, csakis meztelen női lábak látása, akár gyermekeké, akár felnőtteké. A nő egyéb testrészeivel szemben teljesen közönyös volt. Ha alkalma nyílt rá, hogy „az országban” ide-oda járó nők meztelen lábait láthassa, óraszámra álldogált, hogy ezeket nézhesse s ilyenkor az a „félelmetes” ösztön kerekedett fölül benne, hogy a genitáliáit odaérinthesse azoknak a lábaihoz. Eddig azonban sikerült neki megfékeznie ezt az ösztönét. Legjobban bántja, hogy a mezítláb járók lábait piszok csúfítja el, ő mindig szépeknek szeretné látni ezeket. Hogy miként fejlődött ki nála ez a fétisizmus, arra nézve nem tud felvilágosítással szolgálni”.

Különös, hogy a fétisizmus tárgyai testi hibák is lehetnek, mint az alábbi eset mutatja:

„28 éves egyén, súlyosan terhelt család tagja, gyakori búskomorságban szenved, mely öngyilkossági gondolatokkal foglalkoztatta, ez ellen azonban erősen küzd. Ha valami csekélység nem a kedve szerint történik, máris esztét és kétségbeesik. A páciens mérnök Orosz-Lengyelországban, erős testalkatú, degeneráltság jeleit

nem mutatja. Különös „mániáról” panaszkodik, mely sokszor gondolkodóba ejti, vájjon szellemileg ép-e? 17 éves kora óta csak az izgatja nemileg, ha nyomorék nőket lát, különösen olyanokat, akik sántítanak, vagy görbelábúak. Hogy libidójának ez az iránya hogyan alakult ki nála, arra már nem emlékszik.

A pubertás óta rabja ennek a nagyon kellemtelen fétisizmusnak. A normális nő egyáltalán nem érdekli, csak a sánta vagy a nyomorék, az ilyen nő nagyon fel tudja ingerelni, akár szép, akár csúnya. Néha nem tud ellentállni a váagnak, hogy ilyen sántító alakot utánozzon. Ilyenkor heves orgazmus fogja el, majd ejakuláció következik. Páciensnek nagyon fáj, hogy vágyait nem elégítheti ki. 22 éves korában koitált ugyan, de azóta csak ötször, mert nem okozott neki kielégítést. Ha olyan szerencséje lehetne, hogy egy sántító nővel koitálhasson, akkor egészen másként állana a dolog.

20 éves kora óta ruha-fétisizmus is jelentkezett nála; gyakran megelégszik azzal, hogy női harisnyát, cipőt, nadrágot húzzon magára, ez kéjes izgalomba hozza és ejakulációt eredményez. Legjobban szeretné a női ruhákat olyankor magára öltetni, ha izgalmai vannak, de a fölfedezettéstől való félelem miatt eddig nem merte ezt megtenni.”

A következő a haj-fétisizmus esete, még pedig nem is az élő hajé, hanem a parókáé. Az esetet dr. Gemy közli:

„Egy nő mesélte el dr. Gemynek, hogy férje a nászéjszakán és a következő éjszakán megelégedett azzal, hogy őt csókolgassa és a hajában kotorásson s aztán elaludt. Harmadnapra X. úr nagyon szép parókát hozott, hosszú hajfonattal s kérte feleségét, hogy helyezze a fejére. Amint ez

megtörtént, eddig elmulasztott férji kötelességének nagyon is eleget tett. Másnap reggel újból föltétette a parókát, de amint a nő letette, többé nem volt ingerlő hatással a férjére. Mikor X-né észrevette, hogy itt szeszélyről van szó, alkalmazkodott ehhez, mert a férj libidója és potenciája a parókától függött. Egy páróka csak 10—15 napig volt hatásos; színe mellékes volt, de dús hajzatúnak kellett lennie”.

A női haj sokszor mint pusztá anyag válik fétissé, tehát nem kell, hogy nő viselje akár mint természetes hajjat, akár mint parókát. Az ilyen hajlamú dégenérait egyéneknek szenvedélyük a *hajlevágás*, mely cselekedet nem egyszer szerepel a törvényszékek előtt. íme Krafft-Ebing által megfigyelt két eset:

„P. 40 éves mülakatos. Anyja nagyon ideges volt, apja elmebajos. Jól fejlett, értelmes ember, de kényszerképzelődések már korán kínozták. Sohase onanizált, plátói szerelemnek hódolt, gyakran szőtt házassági terveket, néha koitált örömlányokkal, de ez sohase elégítette ki, inkább undort keltett benne. Körülbelül három év előtt súlyos anyagi csapások érték és utána delíriumoktól kísért lázas betegségen esett át. Ezek a dolgok súlyosan megviselték öröklékenyen már amúgy is terhelt idegrendszerét. Egy este Parisban a Trocaderón tetten érve fogták el, mikor a tömegben egy fiatal lány hajfonatát ollóval levágta; ez még a kezében volt, zsebében pedig olló, mikor elfogták. Pillanatnyi elmezavarral mentegetődzött s bevallotta, hogy már tízszer vágott így le hajfonatokat, melyeket kéjes gyönyörrel őrizgetett odahaza.

A házkutatásnál 65 hajfonatot találtak nála csomagokba rendezve. Három évvel azelőtt már

elfogták egyszer hasonló ok miatt, de bizonyítékok hiányában szabadon bocsájtották.

P. elmondja, hogy három év óta esténként, ha egyedül van a szobájában, kellemetlen szorongó érzés és szédülés fogja el, majd fölülkerekedik benne az ösztön, hogy női hajjat érinthessen. Ha olykor valóban kezében tarthatta egy fiatal lány hajfonatát, ez nagyon fölébresztette a libidóját, egészen az erekcióig és ejakulációig. Hazatérve szégyelte az esetet, de mind hatalmasabb lett a vágya, hogy hajfonat birtokába juthasson. Csak azon csodálkozott, hogy nőekkel való régebbi érintkezéseinél ilyesmit nem érzett. Egy este nem tudott ellentállni annak az ösztönnek, hogy egy lány hajfonatát levágja. Otthon, kezében a hajfonattal, megismételte ezt a kéjes aktust. Valami kényszer hajtotta rá, hogy a hajfonattal végigmenjen a testén és genitáliáit ebbe burkolja. Aztán teljesen kimerülve, elszégyelte magát és pár napig nem is mert kimozdulni. De már pár hónapi nyugalom után újból női hajra vadászott. Ha célját elérte, úgy érezte, hogy valami természetfölötti hatalom tartja kezében és hogy zsákmányát nem képes elereszteni. Nagyon lehangolta, ha vágya tárgyát nem tudta elérni, de ilyenkor hatalmas orgazmus fogta el és onanizálással elégitette ki magát. Fodrászok kirakataiban látott hajfonatok hidegen hagyták, csak női fejről lelógó hajfonat volt rá hatással. A merényletek tetőfokán olyan izgatott lett, hogy észrevevő és emlékezőképessége a körülötte történőkre vonatkozólag tökéletlen volt. Amint az ollóval hozzányúlt a hajfonathoz, beállott az erekció és a levágás pillanatában az ejakuláció.

A három év előtti sorscsapások óta azt veszi észre, hogy feledékeny, szellemileg hamar kimerül,

álmatlanság és éjjeli fölriadások kínozzák. Üzelmét nagyon bánja. A házkutatásnál nemcsak hajfonatokat találtak nála, hanem egész tömeg haj tüt, haj szalagot és női ruhadarabokat, melyeket ajándéknak kéregetett. Régi mániája volt, hogy ilyeneket gyűjtsön, továbbá újságokat, fadarabokat és mindenféle értéktelen vacakot. Ha bizonyos utcákon áthaladt, különös és érthetetlen félelme támadt s majdnem rosszul érezte magát, ha ezt megkísérelte.

Az orvosi vélemény úgy szól, hogy öröklött bajban szenved, a vád tárgyát képező dolgokat belső kényszerből követte el, abnormis nemi érzések váltották ki. Felmentés, tébolyda”.

A következő eset különösen azért érdekes, mert rámutat, hogy a fétisizmus milyen eszmetársulás folyamán alakult ki:

„E. 25 éves férfi, anyjának egyik nővére epileptikus volt, bátyja görcsökben szenvedett. Gyermekkorában állítólag egészséges volt és jól tanult, 15 éves korában egyszer megpillantott egy fésülködő falusi lányt, amitől kéjes érzés fogta el, erekció kíséretében. Addig női személyek semmiféle hatással nem voltak rá. Két hónappal későbben Parisban minden alkalommal hatalmasan fölizzgatta, ha fiatal lányok haja fürtökben omlott alá a nyakukra. Egy ilyen alkalommal nem tudott ellentállani s egy fiatal lány haját ujjai köré csavarta. Ezért elfogták és három hónapra ítélték.

Azután 5 évig katona volt. Ezalatt az idő alatt a hajfonatok nem voltak veszélyesek ránézve, de álmaiban megjelent egy-egy hajfonatos vagy kibontott hajú női fej. Néha koitált anélkül, hogy eközben a nők haja fétis gyanánt szerepelt volna. Parisba visszatérve, a hajfonatok iránti érdeklődése újból föltámadt és régebbi izgalmai is vissza-

tértek. Sohase álmodott teljes női alakokról, hanem csak hajfonatos fejekről.

Utóbbi időkben a haj-fétis olyan erős nemi izgalmakat idézett elő nála, hogy onanizáláshoz kellett folyamodnia. Mindjobban gyökeret vert benne a vágy, hogy női haját érintsen és az érintés alatt onanizáljon. Ha női haját tartott a kezében, ez újból és újból ejakulációt váltott ki. Egy napon sikerült neki az utcán három hajfonatot is levágni fiatal lányok fejéről, de a negyedik kísérletnél tetten érték és elfogták. Tettét nagyon bánta és szégyelte; nem is ítélték el. Hosszabb időn át kezelték elmeorvosintézetben s azóta nem izgatják többé a női hajfonatok. Ha szabadon bocsájtják, haza akar menni, ahol a nők kontyba kötve viselik a hajukat”.

A fétisizmus másik csoportjába tartoznak azok az esetek, amikor nem női testrészek, hanem női ruhadarabok szolgálnak fétis gyanánt. Krafft-Ebing ezt azzal magyarázza, hogy a nemi ösztön rendszeren sokkal hamarabb ébred föl, mintsem meglenne a nemi érintkezés lehetősége és alkalma s így a korai vágyak felöltözött nők képéhez kapcsolódnak. Ha aztán az illető egyének beteges hajlamúak, akkor ebből perverzió, illetve ruha-fétisizmus lesz. Ennek kifejezettebb alakja, mikor az egyén nem általában a felöltözött nőhöz, hanem a ruha bizonyos fajtájához vonzódik (kosztüm-fétisizmus). Íme Roubandnak egy esete:

„X. tábornok fia, vidéken nevelkedett s 14 éves korában egy nő avatta be a szerelem titkaiba. A nő szőke volt, haját fürtökben hordta s hogy el ne árulja magát, fiatal szeretőjével való érintkezését rendszeren felöltözve végezte, gamásniban, fűzőben és selyemruhában. — Mikor páciens a csapathoz osztották be szolgálatra, és ek-

kor élvezni akarta a nagyobb szabadságot, úgy vette észre, hogy nemi ösztöne csak bizonyos körülmények között ébred föl. Így barna lány nem tudta fölizgatni, hálóruhába öltözött nő pedig legnagyobb szerelmi hevét is eloltotta. Csakis szőke, gamásnis, fűzős és selyemruhás nő tudta fölizgatni, vagyis aki úgy volt öltözve, mint az az első nő. A megházasítási tervek előtt mindig kitért, mert tudta, hogy hálóköntösbe öltözött nővel szemben nem fogja tudni teljesíteni férji kötelességet.

A ruha-fétisizmusnak legkórosabb esete az, amikor a beteget többé nem a valamilyen ruhába öltözött nő érdekli, hanem csakis valamilyen ruhadarab, tehát egy élettelen tárgy, függetlenül a nőtől:

„K. 45 éves cipész, állítólag nem terhelt, de különös természetű ember; szellemileg elmaradt, férfias külsejű, a degeneráció jelei nélkül. Egyszer tetten érték, amint lopott női ruhát akart elszállítani egy rejtkehelyről. Körülbelül 300 darab női ruhaneműt találtak nála; ingeket, bugyikat, harisnyakötőket, sőt egy női babát is. Mikor elfogták, akkor is női ing volt a testén. Már 13 éves korában arra ösztökélte valami, hogy női ruhát lopjon, először meg is büntették ezért, de aztán jobban vigyázott és több szerencsével dolgozott. Ha erőt vett rajta az ösztön, szorongásai támadtak, feje elnehezedett, bármilyen kockázatba került is, vágyának nem tudott ellentállani. Az mindegy volt, hogy kitől lopja a tárgyakat. Ezeket a lopott tárgyakat éjjel magára vette, szép nőkre gondolt s ilyenkor kéjes érzései támadtak, amit magömlés követett. Bizonyára ez volt a lopások indoka is. A lopott tárgyakat sohase öltötte magára a nyilvánosság előtt, sőt rejtegette őket.

Azt vallja, hogy fiatal korában folytatott nemi érintkezést nőkkel, de onániát és más nemi aktusokat tagad; 25 éves korában állítólag jegyben járt, de a házasságból az ő hibáján kívül nem lett semmi. Állapotának kóros és tetteinek jogtalan voltát nem akarja belátni”.

„Z. 36 éves tudós ember; eddig csak a női ruhák érdekelték, a nők nem, mindeddig nem is érintkezett velük nemileg. A női toalettnek általános eleganciája mellett különösen alsóruhák, batisztíngék, finom selyem alsóruhák, selyem harisnyák voltak a fétisei. Nagy gyönyörűséggel nézegette divatáru-üzletek kirakatait. Ideálja volt a fürdőkosztümös nő selyemharisnyával, fűzővel és uszályos reggeli pongyolával.

Tanulmányozta az utcai lányok kosztümjeit, de ezeket undorítóknak találta. Több élvezetet talált a kirakatok nézegetésében, de ezeket nem elég gyakran újították meg. Divatlapok olvasásában és egyes szép fétis-darabok megvásárlásában talált kielégítést. Azt tartaná legnagyobb boldogságának, ha a budoár toalettművészetét, vagy a divatárusok próbatermének műveit élvezhetné, vagy ha egy elegáns világi hölgy szobalánya lehetne és ennek toalettjeit rendezhetné. Mazochizmusnak, vagy homoszekszuálitásnak jelei nem találhatók nála; megjelenése is teljesen férfias”.

Igen gyakori a női zsebkendőkért rajongó fétisiszták esete. A zsebkendő-fétisizmus elterjedéséhez bizonyára nagyban járul hozzá, hogy ez a ruhadarab a rajta érezhető testhőmérséklettel és különös illattal együtt gyakran kerülhet mások kezébe.

„Z. 12 éves korában kezdett masturbálni és azóta nem nézhet női zsebkendőt anélkül, hogy orgazmusa és erekciója ne támadjon. Valami

kényszerűség viszi rá, hogy a látott zsebkendőket birtokába kerítse. Fiúkorában a templomi kórusban énekelt és az ellopott zsebkendőket arra használta, hogy velük a templom tornyában onanizáljon. Csak a fehér és fekete csíkos zsebkendők voltak rá ilyen lenyűgöző hatással. 15 éves kora óta koitus, később házasság. Leginkább csak akkor volt potens, ha genitáliáit női zsebkendőbe burkolhatta. Gyakran végzett koitust a combok közé, ahová előbb zsebkendőt helyezett el. Zsebkendők sohase voltak biztonságban tőle. Mindig több volt a zsebében, egy pedig genitáliái köré csavarva”.

Még gyakoribbak a cipő-fétisizmus esetei.

„X. 24 éves, terhelt család tagja. Hét éves korában egy cseléd onániára csábította, miközben cipőjével ért a penis éhez; ez élvezetet okozott neki s megadta az eszmetársítást, aminek következtében ezentúl női cipő pusztá megpillantása, sőt elképzelése is elég volt ahhoz, hogy nemi izgalmat idézzon elő. Ilyenkor onániát űzött. Az iskolában nagyon fölizgatták a tanítónő cipői. Egy ízben nem tudta megállni, hogy meg ne ragadja a tanítónő lábát, ami nagyon fölizgatta. A verések ellenére se tudta megállni, hogy ezt meg ne ismétlje. Mikor látták, hogy itt kóros motívum szerepel, egy férfitanító osztályába tették át. Most a tanítónő cipőjére gondolt s ez izgatta, 14 éves korától kezdve ejakulációval. Ha női cipőt látott, onanizált. Egyszer az a gondolata támadt, hogy magát a cipőt használja az onanizáláshoz. Ettől fogva gyakran vásárolt cipőt erre a célra. Maga a nő nem tudta nemi izgalmát felköltetni, a koitusra iszonyattal gondolt. Nemi szempontból a férfiak se érdekelték.

18 éves korában üzletet nyitott és cipővel is kereskedett. Nagyon fölizgatta, ha női vevői lá-

bára próbálhatta a cipőket. Egy nap, mikor a szokott módon onanizált, epileptikus rohamot kapott, mely nemsokára megismétlődött. Ebből fölismerte nemi kicsapongásainak káros hatását, legyőzte az onániát, nem adott el többé cipőt és azon igyekezett, hogy a női cipők és nemi dolgok közötti képzetársításoktól megszabaduljon. Erre megint poluciók kínozták női cipőkkel foglalkozó erotikus álmok kíséretében és az epileptikus rohamok is újból fölléptek. Elszánta magát a házasságra, mert ebben látta az egyedüli gyógymódot, bár a női nem iránt semmiféle hajlamot nem érzett magában.

Szép, fiatal nőt vett feleségül. De a felesége cipői által előidézett élénk erekciók ellenére is teljesen impotens volt, mert a koitus iránti undora jóval fölülmúlta a cipő izgató hatását. Impotenciája miatt fordult dr. Hamondhoz, aki brómmal kezelte és azt tanácsolta neki, hogy a koitus alatt az ágy fölé akasztott cipőt szemlélje. Páciens megszabadult a rohamoktól s nyolc naponkint koitusra képes volt; a női cipők izgató hatása is mindinkább szűnt”.

A ruha- és cipő-fétisizmusnak különleges válfaja a szörme-fétisizmus, melynek elég sok esete található a szakirodalomban.

„Egyszer egy 12 éves fiút hatalmas nemi izgalom fogott el, mikor véletlenül rókaprémmel takaródzott be. Ettől kezdve szörme használata mellett onanizált, vagy pedig úgy, hogy gyapjas kutyát vett magához az ágyba, mire ejakuláció következett, melyet olykor hisztérikus roham kísért. Éjjeli pollúcióit olyan álmok kísérték, hogy ő meztelenül fekszik valamilyen szörmén és ezzel takarózik. Női bájak nem tudták fölizgatni.

Neuraszténiás lett, megfigyelési mániában szenvedett s azt hitte, hogy mindenki az ő nemi

rendellenességét figyelni, ezért életuntság fejlődött ki nála és végül is megőrült. Súlyosan terhelt egyén volt, szabálytalanul alkotott nemi szervekkel és degenerációra mutató más rendellenességek is voltak láthatók nála”.

Egy másik szörme-fétisiszta a következőket írja önvallomásában: „Kora ifjúságom óta mély rajongással viseltetem a szörme és bársony iránt abban az értelemben, hogy ezek a szövetek nemileg ingerlő hatással vannak rám s megérintésük kéjes élvezetet okoz. Nem emlékszem olyan eseményre, melyet e különös hajlam kiváltójának mondhatnék... A szörme sokkal nagyobb mértékben hat rám, mint a bársony, de legerősebben a kettő kombinációja... Selyem- és bársony-toa-lettek szerelmi érdeklődés tárgyát képezik nálam, sőt már maga a „prém” szó is elbűvöl és azonnal erotikus képzelődéseket varázsol elém... A szörméhez és selyemhez való erotikus vonzódásom nagyban függ az esztétikai tetszéstől is. Szörme csak akkor gyakorolja rám a fent említett hatást, ha elég sűrű, finom, sima és elég hosszú, fölemelkedő szálakból áll. A közönséges, durva, bozontos szörmeáruk teljesen közönyösen hagynak”.

*

A nemi ösztönnek a normálistól való oly súlyosabb természetű eltéréseit, melyek következtében nemcsak az egyén, hanem a társadalom is károsodik s büntetőjogi konzekvenciákat von maga után, e sorozatnak harmadik kötetében találja az olvasó.